

NEJVYŠŠÍ
SOUD
ČESKÉ
REPUBLIKY

1/2003

ročník
LV

Orac

SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

OBSAH:

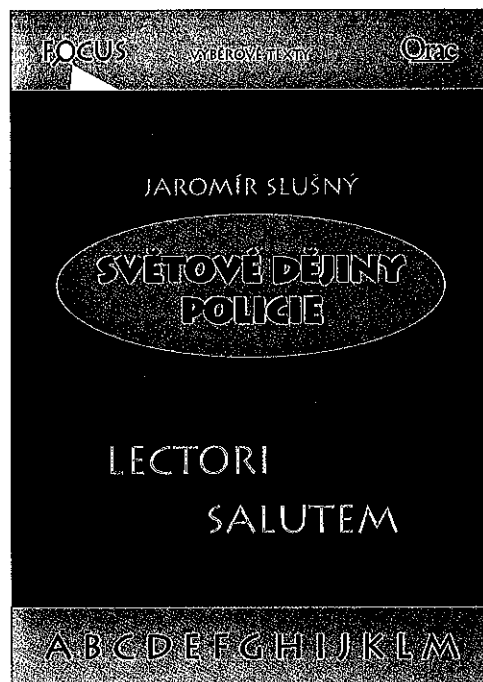
Rozhodnutí ve věcech trestních

Milost	č. 4
Řízení o odvolání	č. 2
Škoda, Zpronevěra	č. 6
Vazba	č. 1
Vazba	č. 3
Vazba	č. 5

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Hospodářská soutěž	č. 7
Konkurs	č. 9
Právní úkony	č. 8
Převod nemovitostí	č. 1
Řízení před soudem	č. 5
Řízení před soudem – Dovolání	č. 4
Řízení před soudem – Výkon rozhodnutí	č. 6
Řízení před soudem – Zastoupení	č. 3
Věcná břemena – Řízení před soudem	č. 2

NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., NABÍZÍ

Jaromír Slušný: SVĚTOVÉ DĚJINY POLICIE

*Koho se báli zloději ve starém Egyptě?
Řádila v čínské policii korupce?
Mohli etrušští liktoři trestat pachatele hned na místě činu?
Kde stádlilo velení římské policie?*

První díl fundamentální práce zkušeného autora řady publikací z dějin kriminalistiky
Doc. PhDr. Jaromíra Slušného s podtitulem „starověk“
provede čtenáře tímto obdobím
a věnuje se rozboru struktury a činnosti
policejních organizací v tehdejších nejvýznamnějších státech.

vázaná, A5, 360 stran, 390 Kč

Objednávejte na adrese:

**Nakladatelství Orac, s. r. o., Limuzská 2110/8, 100 00 Praha 10
tel.: 274 013 266, fax: 274 013 256, e-mail: orac@orac.cz, <http://www.orac.cz>**

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Ustanovení § 67 a 68 tr. ř. o důvodech vazby a podmínkách pro vzetí do vazby je nutno vykládat i s ohledem na povinnost orgánů činných v trestním řízení propustit obviněného z vazby na svobodu v případě, kdy je zřejmé, že vzhledem k jeho osobě a k okolnostem případu trestní stíhání nemůže vést k uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody (§ 72 odst. 2 písm. b/ tr. ř.). To znamená, že obviněný nemůže být vzat do vazby ve věci, ve které je takový závěr nutno učinit s přihlédnutím k získaným informacím již v tomto stadiu rozhodování o vazbě.

(Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích z 13. 3. 2002 sp. zn. 3 To 190/2002)

Krajský soud v Českých Budějovicích k stížnosti obviněného M. H. B. zrušil usnesení Okresního soudu Jindřichov Hradci ze dne 28. 2. 2002 sp. zn. 7 T 88/2002 a obviněného propustil z vazby na svobodu.

Z o d ů v o d n ě n í :

Napadeným usnesením Okresního soudu Jindřichov Hradci ze dne 28. 2. 2002 sp. zn. 7 T 88/2002 byl podle § 68 tr. ř. z důvodů uvedených v § 67 písm. a), b) tr. ř. vzat obviněný M. H. B. do vazby, která počíná dnem 26. 2. 2002 v 20.10 hodin.

Proti usnesení podal obviněný včas stížnost, ve které jeho obhájce namítá, že především byl obviněný omezen na osobní svobodě již v 15.00 hodin a nikoliv, jak uvádí napadené usnesení, ve 20.10 hodin. Poukazuje dále na to, že obviněný je netrestaný, doposud žil řádným životem, má dvě děti, o které se řádně stará, a manželku. Žije v Č. B. a nemá nejmenší důvod se vyhýbat trestnímu stíhání. Nedokáže si také představit, jak by mohl působit na dosud nevyslechnuté svědky, když osoby, které mu předaly bedny, které převážel, vůbec nezná.

Podle § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal krajský soud správnost všech výroků napadeného usnesení, jakož i řízení mu předcházející a dospěl k závěru, že stížnost je důvodná.

Obviněný je stíhán pro trestný čin porušení předpisů o nálepkách označení zboží podle ustanovení § 148a odst. 1 tr. zák. ve fázi pokusu podle ustanovení § 8 odst. 1 tr. zák., jehož se měl dopustit tím, že v rozporu se zákonem č. 303/1993 Sb. a zákonem č. 587/1992 Sb. dne 26. 2. 2002 v odpoledních hodinách dovezl do Č. V. s úmyslem předat cigarety do oběhu 120 000 ks cigaret zn. Memphis Classic, které nebyly označeny patřičnými nálepkami, přičemž byl zajištěn Inspektorátem celní a finanční stráže České Budějovice. Obviněný byl společně s návrhem na potrestání předán okresnímu soudu dne 28. 2. 2002 a ten po jeho výsledku rozhodl o vazbě. Osobní svoboda obviněného byla podle protokolu pracovníků Inspektorátu celní a finanční stráže České Budějovice omezena dne 26. 2. 2002 v 15.15 hodin, je tedy třeba souhlasit s obhájcem, že počátek vazby měl být stanoven dříve, než je uvedeno v napadeném usnesení. Již tato skutečnost by byla důvodem k jeho zrušení.

Stížnostní soud se dále zabýval vazebními důvody, které jsou v rozhodnutí uváděny. Zjistil, že obviněný je stíhán pro trestný čin, který je ohrožen trestní sazbou v rozpětí šest měsíců až tři léta, má čistý trestní rejstřík, je sice trvale hlášen na určité adrese Ž., kde se nezdržuje, ale ze spisu vyplývá, že již delší dobu musí bydlet v Č. B. Prohlásil to nejen obviněný, který uvedl, že se zdržuje v Č. B. na určité adrese, ale vyplývá to i z rozhodnutí České obchodní inspekce, která jsou založena ve spisu a ze kterých lze zjistit, že obviněný byl v souvislosti s podnikáním v tomto městě postižen pokutami za porušení zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele. Skutků se dopustil dne 17. 4. 2000, dne 20. 11. 2000 a dne 22. 8. 2001. Je tedy evidentní, že se obžalovaný již téměř dva roky zdržuje na území Č. B. Lze také bez důvodných pochybností vycházet z toho, že obžalovaný je ženatý, otec dvou nezletilých dětí. V návrhu na potrestání státní zástupkyně nenavrhuje výslech žádných svědků, důkazní návrhy jsou doplněny až dne 4. 3. 2002 tím, že by měl být u hlavního líčení vyslechnut pracovník Inspektorátu celní a finanční stráže České Budějovice.

Za daných okolností nemá krajský soud za to, že by byl dán vazební důvod ve smyslu § 67 písm. b) tr. ř., neboť k výsledku u hlavního líčení nejsou navrhováni žádní svědci, u kterých by hrozilo nebezpečí, že by je mohl obžalovaný svým působením ovlivňovat. Nelze si reálně představit, že by obžalovaný mohl působit na pracovníka Inspektorátu celní a finanční stráže České Budějovice.

Podle názoru krajského soudu není v dané věci ani důvodná obava, že by obviněný jako cizí státní příslušník se chtěl trestnímu stíhání vyhýbat a například uprchnout, nebo se skrývat. Obžalovaný je ženatý, již delší dobu se zdržuje v Č. B., zcela evidentně zde provozuje obchod. V dané trestní věci mu jako netrestanému nehrozí nikterak závažný trest. Lze tedy jen těžko dovodit, že by se obviněný, který je vázán k místu pobytu svým zaměstnáním i rodinou, chtěl skrývat či uprchnout.

Na základě shora uvedených skutečností dospěl krajský soud k závěru, že v této trestní věci nebyly dány vazební důvody, a proto rozhodnutí okresního soudu zrušil ve smyslu § 149 odst. 1 tr. ř. Obviněný byl následně propuštěn na svobodu s tím, že mu bylo připomenuto, že Okresní soud v Jindřichov Hradci nařídil na den 15. 4. 2002 v 08.00 hod. hlavní líčení, a je třeba, aby obviněný nevyvíjel žádnou snahu toto hlavní líčení zmařit.

Nad rámec shora uvedených skutečností považuje krajský soud za důležité poznamenat, že je třeba, aby příslušný soud již při rozhodování o vzetí obviněného do vazby zvažoval, zda jsou naplněny mimo jiné i důvody uvedené v § 72 odst. 2 tr. ř. Toto ustanovení by se sice mělo vzhledem ke svému zařazení v trestním řádu aplikovat až v té fázi řízení, kdy orgány činné v trestním řízení průběžně zkoumají, zda důvody vazby ještě trvají, nebo se nezměnily. V rámci toho jsou pak povinny ihned propustit na svobodu obviněného, jestliže buď pomine důvod vazby, nebo je zřejmé, že vzhledem k osobě obviněného a k okolnostem případu trestní stíhání nepovede k uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody a obviněný se nedopustil jednání uvedeného v § 68 odst. 3 tr. ř.

Č. 1

Krajský soud je toho názoru, že by bylo v rozporu se smyslem vazebního řízení, které je upraveno novelou trestního řádu účinnou od 1. 1. 2002, aby orgány činné v trestním řízení, až poté, co soud obviněného vezme do vazby, zkoumaly, ať již k jeho žádosti nebo z úřední povinnosti, zda nejsou dány důvody ustanovení § 72 odst. 2 písm. b) tr. ř. Bylo by v rozporu s logikou, aby obviněný, který by spáchal trestný čin menší společenské nebezpečnosti, jehož horní hranice však převyšuje dvě léta, byl vzat do vazby, a krátce nato by státní zástupce (případně soudce) zkoumal, zda by obviněný neměl být z této vazby propuštěn, neboť je zřejmé, že vzhledem k jeho osobě a k okolnostem případu trestní stíhání nepovede k uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody. Zejména ve zkráceném přípravném řízení, kdy státní zástupce předává zadrženého podezřelého spolu s návrhem na potrestání soudu, budou zpravidla ve spise všechny potřebné materiály, aby bylo možno odhadnout, jaký trest reálně hrozí.

Krajský soud si sice dovede představit případy, kdy při rozhodování o vazbě nebude ještě zřejmé, k jakému trestu by mohlo trestní stíhání vést, a bude skutečně třeba vyčkat doplnění spisového materiálu, aby mohlo být posouzeno, zda přichází v úvahu rozhodnutí ve smyslu § 72 odst. 2 písm. b) tr. ř. Rozhodně však v praxi nastane řada případů, kdy bude moci okresní soud již při rozhodování o vazbě reálně odhadnout, zda by trestní stíhání mohlo vést k uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody, nebo zda takové rozhodnutí nebude v budoucnosti pravděpodobné. Pokud by okresní soud dospěl již při tomto prvotním rozhodování k závěru, že obviněnému v budoucnosti s velkou určitostí nehrozí uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody, neměl by ho brát do vazby.

V projednávané věci se okresní soud shora popisovanou problematikou nezabýval, byť dosavadním postupem objasněné okolnosti případu a zjištění učiněná o osobě obviněného podle názoru stížnostního soudu reálně svědčí pro aplikaci ustanovení § 72 odst. 2 písm. b) tr. ř.

Tento závěr vedl stížnostní soud k rozhodnutí o zrušení napadeného usnesení a propuštění obviněného z vazby.

Č. 2

Č. 2

Rozhodne-li se odvolací soud provést ve veřejném zasedání důkazy potřebné pro rozhodnutí o odvolání (§ 263 odst. 4 tr. ř.), nic mu nebrání, aby i po jejich provedení napadený rozsudek zrušil podle § 258 odst. 1 tr. ř. a věc vrátil podle § 259 odst. 1 tr. ř. soudu prvního stupně, pokud dojde k závěru, že bude zapotřebí provádět další rozsáhlé a pro odvolací soud obtížné proveditelné dokazování, které by znamenalo nahrazovat činnost soudu prvního stupně.

(Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích z 24. 1. 2002 sp. zn. 4 To 928/2001)

Krajský soud v Českých Budějovicích k odvolání obžalovaného zrušil rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 6. 2001 sp. zn. 6 T 42/2000 a věc vrátil okresnímu soudu, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Odvolání poškozeného zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Shora citovaným rozsudkem Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 27. 6. 2001 sp. zn. 6 T 42/2000 byl obžalovaný A. N. uznán vinným trestným činem ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1, 2 písm. c) tr. zák., který podle zjištění okresního soudu spáchal tím, že dne 27. 12. 1998 kolem 23.00 hodin v Č. B. fyzicky napadl M. M., kterého zezadu srazil na schody, šlápl mu na kotník a několikrát jej kopl do těla a obličej, čímž mu způsobil zranění s obvyklou dobou léčení 3 až 4 měsíce. Za to byl odsouzen podle § 221 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců. Podle § 58 odst. 1 písm. a) a § 59 odst. 1 tr. zák. mu byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dva a půl roku. Dále mu podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla uložena povinnost zaplatit na náhradu škody VoZP ČR, částku 23 803,50 Kč a poškozenému M. M. částku 16 204,50 Kč.

Proti tomuto rozsudku podal obžalovaný včas prostřednictvím svého obhájce odvolání. Poznamenal, že nalézací soud své rozhodnutí opřel především o výpověď poškozeného M. M., výpověď jeho manželky A. M. a znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství, zpracovaný znalcem MUDr. V. S. Z těchto základních důkazů nalézací soud dospěl k závěru o vině obžalovaného, přičemž na podporu svých závěrů uvedl, že bylo prokázáno, že poškozený měl v domě, na jehož schodišti došlo k posuzované události, v minulosti řadu různých incidentů s ostatními nájemníky, ale především s rodinou obžalovaného, z čehož dovodil, že o to více důvodů měl obžalovaný k jeho napadení. Argumentoval i tím, že oznámení o zranění poškozeného přijal operační důstojník Městské policie České republiky ve 23.20 hod. a z časového sledu událostí pak není vyloučeno, že k setkání odvolatele s poškozeným nemohlo dojít. Zpochybňována je přítomnost svědkyně S. D. na místě události, neboť o ní žádná zmínka v úředním záznamu policie není.

V návaznosti na to vyjádřil odvolatel přesvědčení, že nalézací soud nevyhodnotil všechny provedené důkazy úplně a dostatečně, nepochybně se bezesbýtku s jeho obhajobou a především při hodnocení důkazů nepostupoval dostatečně důsledně ve smyslu zásady in dubio pro reo. Podle jeho názoru bylo prokázáno, že poškozený v kritickou dobu byl značně ovlivněn požitými alkoholickými nápoji, kdy měl v krvi výrazně přes 2 promile alkoholu – v rozsudku je uváděno, že v kritickou dobu mohl mít v krvi až 2,13 g/kg alkoholu, přičemž ale nutno poukázat na citovaný znalecký posudek, kde je uváděno, že podle údajů v chorobopise poškozeného měl ještě dne 28. 12. 1998 v 00.45 hod. v krvi 2,48 g/kg. alkoholu a znalec při hlavním líčení pak dovodil, že kolem 23.00 hod. předchozího dne se tato hladina mohla pohybovat v rozmezí 2,7–2,8 g/kg. Upozornil na to, že znalec při hlavním líčení uvedl, že působení alkoholu je individuální záležitost, ale takto zjištěná hladina výrazně narušuje jak psychické, tak motorické funkce. Lze mít výrazné pochybnosti o tom, jak daleko poškozený mohl vnímat celý skutkový děj a tento následně popsat. Jestliže soud použil jako logickou úvahu to, že v důsledku dřívějších sporů měl obžalovaný důvody k napadení poškozeného, pak stejně tak logickou se jeví úvaha, že poškozený, který mohl utrpět zranění jiným způsobem, než v důsledku napadení, mohl jako původce svého zranění záměrně a nepravdivě označit právě obžalovaného.

Těto úvaze nasvědčuje fakt, že poškozený v době, kdy se vracel v takovémto alkoholickém opojení domů, napadl jeho manželku i psa, čehož důkazem jsou lékařské zprávy o ošetření obou a zejména pak usnesení vyšetřovatelky Okresní úřad vyšetřování Policie České republiky č. j. ČVS: OVCB 1969/99 ze dne 29. 11. 1999. Provedeným šetřením vyšetřovatelka dospěla k závěru, že M. M. ve večerních hodinách dne 27. 12. 1998 ve svém bydlišti po předchozí slovní rozepři fyzicky napadl manželku obžalovaného L. N., kterou opakovaně uhořil pěstí do hlavy, poškrábal ji na prsou a roztrhl jí tričko. Jeví se výrazně pravděpodobné, že po tomto incidentu, kdy následně došlo ke zranění poškozeného bez zavinění obžalovaného, měl poškozený při značném alkoholickém opojení snahu své zranění spojit s osobou obžalovaného. Není bez významu, že poškozený napadení jeho manželky zásadně popíral, a to i poté, kdy při hlavním líčení mu bylo předestřeno citované usnesení vyšetřovatelky Okresní úřad vyšetřování Policie České republiky, na což reagoval, jak je zaznamenáno v protokole o hlavním líčení, výrokem „To je nějaká blbost“. I z těchto důvodů měl nalézací soud důsledněji hodnotit věrohodnost tvrzení poškozeného.

Pokud jde o výpověď svědkyně M., ta v podstatě žádný incident neviděla, událost začala vnímat, až když slyšela bouchání na dveře bytu a spatřila zraněného manžela. I v tu dobu na chodbě nikoho neviděla, spolu se svým synem manžela vtáhli do bytu a teprve poté svědkyně měla opět vyhlédnout na chodbu a zde měla spatřit obžalovaného a další osobu. K tomu odvolatel poznamenal, že se jeví málo pravděpodobné, že pokud by poškozený s další osobou takto fyzicky napadl, že by po útoku vyčkával na chodbě, až bude někým spatřen a dáván do souvislosti s touto událostí.

Pokud jde o mechanismus vzniku zranění poškozeného, znalec MUDr. V. S. v podstatě potvrdil, že ke zranění došlo způsobem, jak jej popsal poškozený, zdůraznil, že zranění mělo imobilizující charakter, tudíž k němu nemohlo dojít někde během cesty poškozeného z restaurace domů. Vyloučil, že by ke zranění mohlo dojít pádem ze schodů nebo špatným došlápnutím. Při hlavním líčení však znalec připustil, že pokud by došlo k zaklínění nohy poškozeného do prostoru mezi kamny stojícími v mezipatří a zdí a k následné rotaci těla, mohlo by při tomto dojít ke vzniku zjištěného zranění. Stejně tak znalec potvrdil, že zranění, která byla zjištěna v obličeji postiženého, mu mohla být způsobena při potyčce s manželkou odvolatele, jak tuto ona popsala a její průběh byl potvrzen a prokázán zmíněným šetřením vyšetřovatelky Okresního úřadu vyšetřování. Na tuto velice významnou skutečnost však nalézací soud reagoval tím, že v podstatě nebylo prokázáno, resp. bylo vyloučeno, že by na místě existence nějakých kamen byla zjištěna. V tomto směru soud poukázal na to, že při ohledání místa činu nebyla žádná kamna zakreslena a tudíž, že na místě zjištěna nebyla, že nebyly zjištěny ani žádné stopy svědčící o tom, že by ke zranění mělo dojít zaklíněním nohy poškozeného za kamna. V souvislosti s tím odvolatel uvedl, že neví, jaké stopy by mohly o něčem podobném svědčit a zda vůbec byly vyhledávány. Postavení kamen v mezipatří však nepotvrzuje jenom on a jeho manželka, ale ve své výpovědi před soudem i manželka poškozeného. Ta jednoznačně potvrdila, že kamna na schodišti „u nich nahoře v rohu“ stála. Argument nalézacího soudu, že tuto skutečnost ohledně kamen obžalovaný jako obhajobu uplatnil až při hlavním líčení, je irelevantní.

Dále odvolatel uvedl, že v jeho prospěch svědčí další provedené důkazy, a to především svědecké výpovědi osob, v jejichž společnosti se zdržoval v kritickou dobu minimálně až do 23.00 hodin. Teprve poté, co mu byl tlumočen telefonický vzkaz od jeho manželky, že byla poškozeným napadena, odjížděl do svého bydliště.

Na základě uvedeného je zřejmé, že zde stojí tvrzení odvolatele proti tvrzení poškozeného, který byl značně ovlivněn požitými alkoholickými nápoji, a že žádným jiným důkazem není potvrzováno jednání, které je odvolateli kladeno za vinu. Kromě mechanismu vzniku zranění, jak jej popsal poškozený, byl zjištěn i jiný možný mechanismus tohoto zranění, včetně jeho zranění v obličeji. Nalézací soud tedy neměl k dispozici jednoznačné a nepochybné důkazy pro rozhodnutí o vině obžalovaného a měl tedy i při respektování zásady in dubio pro reo rozhodnout tak, že jej obžaloby zprošťuje. V návaznosti na to odvolatel navrhl, aby krajský soud napadený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř. zrušil a sám podle § 259 odst. 3 tr. ř. rozhodl tak, že jej podle § 226 písm. a) tr. ř. obžaloby zprostil.

V rámci veřejného zasedání prostřednictvím svého obhájce obžalovaný navrhl výslech svědka R. D. Dále navrhl, to na základě skutečností uvedených svědkyní při veřejném zasedání výslech B. K. a opětovný výslech svědka R. S. Dále uvedl, že jsou podmínky pro to, aby napadený rozsudek byl v celém rozsahu zrušen, přičemž by odvolací soud sám mohl rozhodnout zprošťujícím rozsudkem. Současně ovšem

dodal, že za situace, kdy při veřejném zasedání byly učiněny návrhy na doplnění dokazování, přičemž se jedná o rozsáhlé doplnění dokazování, se spíše přiklání k tomu, aby po zrušení napadeného rozsudku byla věc vrácena okresnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí.

Státní zástupce Krajského státního zastupitelství v Českých Budějovicích zejména navrhl doplnit dokazování, a to výslechy svědků D., dále svědků L. a H. (policistů, kteří provedli ohledání místa činu) a dal ke zvážení provedení výslechu svědkyně B. K., případně dalších osob, které byly zmíněny ve výpovědi svědkyně A. M. vyslechnuté v rámci veřejného zasedání (k tomu viz níže). Poznamenal také, že je zapotřebí vyhodnotit okolnosti vyplývající z listinných důkazů, týkající se nálezu krevních stop v místě činu a jeho okolí s tím, že na chodbě byly nalezeny krevní stopy skupiny „A“ a poškozený má krev se skupinovou vlastností „0“ („MN“). Navrhl pak napadený rozsudek zrušit a vzhledem k potřebě rozsáhlejšího doplnění dokazování věc vrátit k novému projednání a rozhodnutí soudu prvního stupně.

Odvolání proti shora uvedenému rozsudku podal rovněž poškozený. K tomuto odvolání bylo zapotřebí uvést, že je poškozený podal dne 27. 8. 2001, přičemž rozsudek mu byl doručen dne 16. 8. 2001. Vzhledem k ustanovení § 248 odst. 1 tr. ř. (odvolání se podává u soudu, proti jehož rozsudku směřuje, a to do osmi dnů od doručení obsahu rozsudku) a ustanovení § 60 odst. 1 tr. ř. (do lhůty určené podle dní se nazapočítává den, kdy se stala událost určující počátek lhůty), bylo nutno konstatovat, že poslední den lhůty poškozeného pro podání odvolání připadl na pátek 24. 8. 2001. Podal-li poškozený odvolání později, musel je odvolací soud považovat za opožděně podané, a proto je podle § 253 odst. 1 tr. ř. zamítl.

Z podnětu včasného odvolání obžalovaného krajský soud podle § 254 odst. 1 tr. ř. přezkoumal napadený rozsudek i správnost postupu řízení, které mu předcházelo, a dospěl k těmto závěrům:

Orgánům přípravného řízení a zejména pak soudu prvního stupně nebylo rozhodně možno upřít snahu o náležitě objasnění věci. To je zřejmé z toho, že již v přípravném řízení byla opatřena řada důkazů významných pro posouzení věci. Byl vyslechnut obžalovaný a svědci M. M., R. P., L. U., A. M., R. S. a D. D., byl opatřen, po řádném přibrání znalce MUDr. V. S., znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství (zejména k povaze a mechanismu vzniku zranění poškozeného), bylo provedeno ohledání místa činu, které bylo zachyceno v protokole a fotodokumentaci, byla opatřena řada dalších listinných důkazů, zejména lékařské zprávy o zranění poškozeného, odborná vyjádření Odboru kriminalistické techniky a expertíz, Policie ČR, Správy Jihočeského kraje v Českých Budějovicích (ke stanovení skupinové vlastnosti krevních stop zajištěných při ohledání místa činu a krve poškozeného), protokol o lékařském vyšetření poškozeného při ovlivnění alkoholem, lékařské zprávy a potvrzení pracovní neschopnosti týkající se L. N., veterinární potvrzení o vyšetření psa obžalovaného, opatření vyšetřovatelky Okresního úřadu vyšetřování Policie České republiky České Budějovice ze dne 29. 11. 1999 o ode-

vzdání věci M. M. jako podezřelého z přestupku Úřadu města České Budějovice a osobní výkazy obžalovaného. Soud prvního stupně pak při hlavním líčení tyto důkazy provedl – vyslechl obžalovaného, poškozeného M. M., svědkyni A. M., znalce MUDr. V. S., přečetl výpovědi svědků P., U., D. a S., přečetl listiny – a nad tento rámec ještě vyslechl svědky D. N., L. N., R. D. a V. D.

Na základě provedených důkazů bylo spolehlivě zjištěno, že dne 27. 12. 1998 utrpěl poškozený M. M. zranění spočívající ve zlomenině zevního i vnitřního kotníku pravého hlezna s porušením vazů (především deltového na vnitřní ploše hlezenního kloubu), dále zhmoždění hlavy, především v oblasti nosu a krajiny čelní. Nebylo také pochyb o tom, že zlomenina zevního i vnitřního kotníku pravého hlezna byla již těžkou újmou na zdraví ve smyslu § 89 odst. 7 písm. ch) tr. zák. Základní otázkou, kterou je v návaznosti na to v rámci trestního řízení nutno řešit, bylo, jakým způsobem poškozený zranění utrpěl, tedy, zda v důsledku zaviněného jednání obžalovaného.

Z hlediska důkazního stavu je přitom evidentní, že zde proti sobě stojí především výpovědi obžalovaného, který vinu popírá, a poškozeného, který jej usvědčuje. Ostatní důkazy, které byly provedeny, nesvědčí přímo o souzeném skutku a mohou tak sloužit k závěru o věrohodnosti či nevěrohodnosti uvedených důkazů přímých.

Přes poměrně rozsáhlé dokazování však právě v naznačeném směru nepovažoval odvolací soud důkazní řízení za úplné a odpovídající ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. (zvláště věta první – Orgány činné v trestním řízení postupují v souladu se svými právy a povinnostmi uvedenými v trestním řádu a za součinnosti stran tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí). Musel konstatovat, že soud prvního stupně nevyužil veškerých možností doplnit dokazování tak, aby si jím vytvořil úplný a spolehlivý základ pro důvodně nezpochybnitelná skutková zjištění.

Soud prvního stupně shledal především na základě výpovědi poškozeného, svědkyně M. a znaleckého posudku MUDr. V. S., že popsání zranění přivodil poškozenému zaviněným jednáním právě obžalovaný. Přitom odmítl, že by toto zranění mohl poškozený utrpět jiným způsobem, který znalec připustil při hlavním líčení, a to tak, že by si zaklínil nohu za odstavená kamna, a poté si rotací způsobil zlomeninu obou kotníků pravého kolena. Obhajobu obžalovaného v tomto smyslu měl za vyvrácenou tím, že žádná taková kamna nebyla při ohledání místa činu zakreslena a na místě tedy zjištěna, nebyly zjištěny žádné stopy svědčící o tom, že by ke zranění mělo dojít zaklíněním nohy poškozeného za kamna, a také proto, že nelze přehlédnout, že obžalovaný obhajobu v tomto směru uplatnil až při hlavním líčení a o ničem takovém se po celé předchozí trestní řízení nezmínil.

Tato argumentace soudu prvního stupně však byla předčasná, nebyla patřičně podpořena provedenými důkazy. V tomto směru bylo možno do určité míry přisvědčit podanému odvolání. Vedle obžalovaného, který se skutečně o existenci kamen na chodbě domu, v němž bydlí on i poškozený, zmínil až při hlavním líčení teprve při výslechu znalce MUDr. V. S., se ovšem k této otázce vyjádřila také svědkyně A. M.:

„... někde na chodbě byly naftový kamna, asi tam u nás nahoře v rohu, patřily lidem, co se předtím odstěhovali.“ a svědkyně L. N.: „V tom mezipatře byly kamna na uhlí, nějaký kamna, nevím, komu patřily, jestli jsou tam dosud, to nevím.“. Pouhý fakt, že v protokole o ohledání místa činu a na fotodokumentaci nebyla tato kamna zachycena, pak ještě sám o sobě jejich existenci a umístění na chodbě uvedeného domu nevyvrací. Přitom lze poznamenat, že fotodokumentace ani nezachycuje místo, kde by tato kamna měla být postavena. Nehledě na to je otázkou, jestliže existence kamen na chodbě začala být řešena teprve v rámci řízení před soudem, zda při ohledání místa činu byla na ně vůbec soustředěna pozornost.

Vzhledem k těmto skutečnostem se odvolací soud rozhodl doplnit dokazování v rámci veřejného zasedání konaného o odvolání obžalovaného, a to právě ve smyslu důslednějšího objasnění skutečností podmiňujících posouzení shora uvedené základní otázky. Pokud nakonec dospěl k závěru, že je na místě napadený rozsudek zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně, bylo to odůvodněno skutečnostmi níže rozvedenými.

Odvolací soud k veřejnému zasedání předvolal poškozeného M. M., kterého se však nepodařilo vyslechnout, neboť se pro zdravotní obtíže nemohl dostavit k výslechu. Dále předvolal a vyslechl svědkyni A. M. Ta uvedla k dotazu předsedy senátu, zda na chodbě domu, kde došlo k posuzované události, byla dne 27. 12. 1998 kamna a případně, byla-li tam, kde byla umístěna: „Tehdy tam žádná kamna na chodbě nebyla.“ Poté jí byla přečtena její výpověď z řízení před okresním soudem v části, kde se vyjadřuje k tomu, že na chodbě byla naftová kamna, na což reagovala vyjádřením: „Ty kamna nebyly naftový, byly to obyčejný kamna na topení. Ty jsme snesli a paní B. K. si je odvezla na chalupu. Tyhle kamna tam v tom prosinci r. 1998 už nebyly. Na chodbě nebylo nic, co by se třeba jen podobalo kamnům.“

K dotazu státního zástupce svědkyně dále uvedla: „Pokud jsem mluvila o těch kamnech, tak to byly kamna na pevná paliva s dvířky nahoře, přikládalo se horem. Byly to malý kamna, přesné rozměry vám neřeknu, to neodhadnu, byly hranatý. Tyhle kamna původně stály v mezipatře, tedy mezi druhým a třetím patrem, stály na té plošině v rohu.“

Byla-li upozorněna obhájcem, že při hlavním líčení u okresního soudu spontánně uvedla, že šlo o naftová kamna, poznamenala: „Ty naftový kamna tam byly, ty byly ale o patro výš, skoro až u půdy.“, což upřesnila: „My bydlíme ve 3. patře, a nad námi už je ta půda, ale je tam taky to mezipatro a v tom mezipatře ty kamna stály.“ Sama pak dodala: „Jestli ještě můžu, já jsem taky ale u okresního soudu řekla, že nevím, jestli tam ty kamna ještě stály. Byly tedy o půl podlaží výše nad naším bytem a zase stály pod tím oknem v rohu.“

K dotazu předsedy senátu, zda tato kamna (naftová) byla na uvedeném místě 27. 12. 1998, vypověděla: „Já nevím, kdy se vyklízela ta půda. Ty kamna se odvezly, když se vyklízela ta půda. Vyklizení půdy zajišťovala paní Z. přes bytáky. Je to asi dva a půl roku, kolem třech roků, co se ta půda vyklízela, dneska vám to přesně z hlavy neřeknu. Já to mám doma.“

Na výpověď svědkyně reagoval obžalovaný: Já bych chtěl nejprve říci, že paní svědkyně nemluví pravdu, protože ty kamna tam byly. Majitelem byl pan S. Musím k tomu dodat, že původně byly v domě kamna na pevná paliva, a když se pak zavádělo plynové topení, tak se ta kamna dala na chodbu a byla v mezipatře mezi druhým a třetím patrem.

Svědkyně pak ještě poznamenala: „Ještě k těm kamnům chci říct, že v tom bytě, kde bydlel pan S., před ním bydleli manželé D., a ti už měli kotel, plynový kotel, takže ti už žádný kamna neměli. O tom kotli vím proto, že mě tam pan D. i paní D. zvali.“

Z kontextu výpovědi svědkyně A. M. a tvrzení obžalovaného je zřejmé, že existence a popř. umístění kamen na chodbě předmětného domu dne 27. 12. 1998 nebylo možno činit jednoznačná a rozumně nezpochybnitelná zjištění, nebylo možno činit jednoznačný a spolehlivý závěr o tom, že v této době na uvedeném místě kamna nebyla. Současně ovšem vzhledem k výpovědi svědkyně a vyjádření a návrhu obžalovaného na doplnění důkazního řízení vyplynula možnost a potřeba vést v tomto směru další dokazování ve smyslu provedení dalších důkazů. Je nutno totiž zdůraznit, že za situace, kdy znalec připustil i další mechanismus zranění poškozeného, je objasnění naznačené problematiky významné (pochopitelně v souvislosti s dalšími skutečnostmi) pro posouzení věci.

Je tedy třeba důvodně nezpochybnitelným způsobem objasnit, zda v rozhodné době byla na chodbě uvedeného domu umístěna kamna a též v návaznosti na to pak řešit, jakým způsobem poškozený zranění utrpěl. V tomto směru je především zapotřebí vyslechnout policisty, kteří provedli ohledání místa činu – kpt. L. a nstržm. H., jak ostatně důvodně navrhl státní zástupce, a svědka R. S. Stejně tak bude zapotřebí právě se zřetelem k výpovědi svědkyně A. M. před odvolacím soudem vyslechnout svědkyni B. K. Nezbytným se rovněž jeví opětovný výslech poškozeného M. M., byť již byl k věci vcelku podrobně vyslechnut. Tato potřeba totiž vyvstala již v okamžiku, kdy obžalovaný v rámci své obhajoby v souvislosti s výsledkem znalce MUDr. V. S. namítl, že na chodbě jsou uložena stará kamna asi půl metru od těch schodů a je zde škvíra, a na to znalec reagoval zmíněným vyjádřením, že pokud by došlo k zaklínění nohy a tělo by značnou silou rotovalo, nelze vyloučit vznik takového zranění, jaké poškozený utrpěl. Bude tedy na místě, aby se k tomu věci vyjádřil i sám poškozený.

Za situace, kdy vyvstala potřeba a současně možnost provést výslech rovněž svědka R. D. (jeho výslech považoval za nutný již okresní soud, ale nepodařilo se mu svědka předvolat), který měl být, jak se podává z výpovědi svědka – poškozeného M. M., přítomen jednání obžalovaného a podle vyjádření obžalovaného měl být přítomen kritického dne v rozhodných okamžicích rovněž v uvedeném domě, je nesporné, že tento svědek musí být v rámci trestního řízení vyslechnut.

V neposlední řadě je zapotřebí přisvědčit názoru státního zástupce, že je nutné větší pozornost věnovat vyhodnocení krevních stop nalezených na chodbě uvedeného domu v souvislosti s vyhodnocením skupinových vlastností krve poškozeného.

Č. 2

V těchto souvislostech je na místě v první řadě zjistit, zda zmíněné krevní stopy nejsou dosud příslušným pracovištěm Policie České republiky archivovány, neboť v kladném případě je na místě provést jejich vyhodnocení a porovnání s vlastnostmi krve poškozeného jinými než dosud použitými metodami, a to metodami modernějšími. I za situace, že by krevní stopy archivovány nebyly, či by jejich nové vyhodnocení dospělo ke stejným jako dosavadním závěrům, je nutné objasnit, zda, byť by byly rozdílné skupinové vlastnosti zajištěných krevních stop a krve poškozeného, je zcela vyloučeno, že tyto krevní stopy pocházejí od poškozeného. Je tak zapotřebí v naznačeném smyslu opatřit doplňující odborné vyjádření odboru kriminalistické techniky a expertiz Policie České republiky, Správy Jihočeského kraje.

Na základě rozvedených skutečností je zřejmé, že napadený rozsudek obstát nemohl, a proto jej k odvolání obžalovaného krajský soud podle § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř. v celém rozsahu zrušil. Nesporné přitom je, že bude zapotřebí provést ještě rozsáhlé dokazování (do určité míry srovnatelné s dokazováním, jež dosud provedl soud prvního stupně), takže nebyly splněny zákonné předpoklady pro to, aby krajský soud jako soud odvolací sám ve věci meritorně rozhodl podle § 259 odst. 3 tr. ř. K tomu se poznamenává, že odvolací soud může podle tohoto ustanovení sám rozhodnout rozsudkem ve věci jen tehdy, jestliže je možné nové rozhodnutí učinit na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozsudku správně zjištěn a popřípadě na základě důkazů provedených před odvolacím soudem doplněn nebo změněn. Znamená to tedy, že není na odvolacím soudu, aby za situace, kdy zatím soud prvního stupně neučinil taková skutková zjištění, na jejichž základě by bylo možno „vystavět“ rozhodnutí odvolacího soudu, nahrazoval činnost soudu prvního stupně a sám prováděl rozsáhlé důkazní řízení.

Z těchto podstatných důvodů odvolací soud po zrušení napadeného rozsudku postupoval podle § 259 odst. 1 tr. ř. a vrátil věc soudu prvního stupně.

Soud prvního stupně tedy bude v dalším řízení povinen provést doplnění dokazování ve shora naznačeném rozsahu. Nelze pochopitelně vyloučit, že v dalším řízení může vyvstat potřeba provedení důkazů dalších, v tomto rozhodnutí ani nenaznačených. Pak bude na soudu prvního stupně, aby i tyto další důkazy, veden ustanovením § 2 odst. 5 tr. ř., provedl. Provedené důkazy pak musí hodnotit důsledně v mezích ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř., neboť teprve na tomto základě může učinit rozumné nezpochybnitelná skutková zjištění. Ta pak musí pečlivě právně posoudit.

Č. 3

Č. 3

Povinnost orgánu činného v trestním řízení rozhodnout podle ustanovení § 71 odst. 4, 5, 6 tr. ř. o dalším trvání vazby je splněna i v případě, kdy soud o dalším trvání vazby rozhodne na základě žádosti obviněného o propuštění z vazby podle § 72 odst. 3 tr. ř. Od právní moci tohoto rozhodnutí pak začínají běžet lhůty pro další rozhodnutí o trvání vazby.

A.

(Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 24. 1. 2002
sp. zn. 23 To 55/2002)

Krajský soud v Českých Budějovicích zamítl stížnost obžalovaného proti rozhodnutí Okresního soudu v Písku ze dne 8. 1. 2002, sp. zn. 9 T 323/2001.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nepravomocným rozsudkem Okresního soudu v Písku ze dne 8. 1. 2001, č. 9 T 323/2001-211, byl P. G. uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák. účinného od 1. 1. 2002 a odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na 18 měsíců se zařazením do věznice s dozorem podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. Trestného činu se podle rozsudku dopustil tím, že se dne 15. 2. 1996 v 00.35 hod. v P. na náměstí společně s již odsouzeným B. Š. v úmyslu odcizit věci po vypáčení a vysazení rámu okna vloupal do prodejny firmy V., s. r. o., se sídlem v P., a odcizil a do přistaveného automobilu nanosil zboží v hodnotě 140 130 Kč, a další zboží v hodnotě 147 246 Kč bylo připraveno v prodejně do tašky, která byla za tím účelem do prodejny přinesena, kterou však se zbožím již nestačil odnést, neboť byl na místě zadržen policií.

Usnesením Okresního soudu v Písku ze dne 8. 1. 2002, č. j. 9 T 323/2001-208, byla podle § 72 odst. 3 tr. ř. zamítnuta žádost obžalovaného P. G. o propuštění z vazby na svobodu s tím, že vazební důvody podle § 67 písm. a) tr. ř. nadále trvají. Ve svém rozhodnutí okresní soud uzavřel, že obžalovaný hrubým způsobem porušil svůj písemný slib, který učinil dne 14. 7. 1998 před Obvodním soudem pro Prahu 4 poté, kdy byl realizován příkaz k zatčení jeho osoby, a to konkrétní závazek, že nebude žádným způsobem mařit průběh vyšetřování. Na základě tohoto slibu byl propuštěn ze zatčení, avšak na adrese, kterou udal jako místo, na kterém se bude zdržovat, se ve skutečnosti nezdržoval, a proto byl dne 11. 3. 1999 znovu vydán příkaz k zatčení, na základě kterého byl obžalovaný zatčen až 1. 9. 2001. Přílohy, které obžalovaný předložil soudu se svou žádostí o propuštění z vazby na svobodu, nepotvrzují, že by neměl v úmyslu se vyhýbat trestnímu stíhání, a proto u obžalovaného okresní soud znovu shledal důvody vazby ve smyslu § 67 písm. c) tr. ř.

Proti tomuto usnesení podal obžalovaný v zákonné lhůtě stížnost a prostřednictvím svého obhájce namítl, že důvody vazby u něho nejsou dány. Neměl v minulosti úmysl trestnímu stíhání se vyhýbat, neboť žil v bytě své babičky na stále adrese, převážně byl zaměstnán a zaměstnavatel za něho platil zálohy na sociální a zdravotní pojištění a byl tedy evidován v databázi vedené pro tyto plátce. Dostával se do kontaktu se správními orgány, včetně policejních, ať již v souvislosti s řešením přestupků v dopravě nebo vystavením náhradního občanského průkazu. Pokud by tedy orgány činné v trestním řízení vyvinuly alespoň trochu neformální činnost, byla by zjištěna jeho konkrétní adresa. Důvody vazby musí být potvrzeny konkrétními skutečnostmi, nikoliv pouze domněnkami. Obžalovaný též znovu poukázal na poskytnutí písemného slibu.

Na základě podané stížnosti přezkoumal krajský soud podle § 147 odst. 1 tr. ř. napadené usnesení i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k těmto závěrům:

Dosud zjištěné skutečnosti potvrzují, že obžalovaný je pro shora rozvedený trestný čin krádeže podle § 247 tr. zák. důvodně trestně stíhán a soud prvního stupně také nepochybil, pokud uzavřel, že úteková vazba u obžalovaného je podle § 67 písm. a) tr. ř. nadále plně odůvodněna.

Stížnostní soud shledal, že nedošlo k podstatným změnám proti stavu v době předchozího rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. 11. 2001 s výhradou, že obžalovaný v současné době není ohrožován důrazným trestem odnětí svobody, neboť trest mu byl ukládán v zákonné trestní sazbě na 6 měsíců až 3 léta.

Rozhodné jsou však skutečnosti, na které již krajský soud poukázal ve svém předchozím rozhodnutí ze dne 30. 11. 2001. Obžalovaný v předchozím řízení, které bylo vedeno Obvodním úřadem vyšetřování Praha 4, nebyl v rozhodné době pro orgány činné v přípravném řízení dosažitelný a z těchto důvodů byl dne 14. 5. 1998 vydán příkaz k zatčení obžalovaného. Dne 13. 7. 1998 pak byl P. G. zatčen a 14. 7. 1998 propuštěn ze zatčení na svobodu se současným přijetím jeho písemného slibu, v němž se obžalovaný zavázal, že se bude zdržovat na adrese P., zde bude přebírat poštu, dostaví se na každé předvolání orgánů činných v trestním řízení a nebude žádným způsobem mařit průběh vyšetřování.

Na této adrese se však nezdržoval, nepřebíral předvolání, jako nevěrohodné byly ověřeny údaje obžalovaného o jím tvrzeném zaměstnavateli, a tyto skutečnosti vedly k vydání dalšího příkazu k zatčení, který byl realizován 1. 9. 2001.

Přestože obžalovaný věděl, že jsou proti němu vedena dvě trestní řízení, jednal v rozporu se svým písemným slibem z roku 1998 a toto porušení povinností nemůže obžalovaný omluvit svými námitkami, že v průběhu správního řízení či projednávání dopravních přestupků mohly orgány činné v přípravném řízení zjistit jeho skutečný pobyt. Obžalovanému nebránila žádná skutečnost, aby policii oznámil adresu či adresy, na kterých se bude zdržovat.

Tyto skutečnosti prokazují, že u obžalovaného i nadále trvají důvody vazby podle § 67 písm. c) tr. ř., a proto byla podaná stížnost jako nedůvodná podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuta.

Podle § 71 odst. 5 tr. ř. je soud povinen nejpozději do třiceti dnů ode dne, kdy u něj byla podána obžaloba, nebo kdy mu byl doručen spis na základě rozhodnutí o postoupení nebo přikázání věci obviněného, který je ve vazbě, rozhodnout, zda se obviněný ve vazbě ponechává, nebo zda se obviněný propouští z vazby na svobodu. Jak vyplývá ze závěrečných a přechodných ustanovení k novele trestního řádu, ve věcech, kdy vazba započala přede dnem účinnosti tohoto zákona, začnou běžet lhůty, v nichž je třeba rozhodnout o dalším trvání vazby až od dne účinnosti tohoto zákona; tím není dotčeno ustanovení o přípustném trvání vazby.

Krajský soud uzavřel, že v této zákonné třicetidenní lhůtě Okresní soud v Písku rozhodl, neboť podle závěru krajského soudu není podstatné, zda soud tak učiní z úřední povinnosti, či na základě podaného návrhu samotným obviněným. Smyslem uvedeného zákonného ustanovení § 71 odst. 5 tr. ř. je, aby soud ve lhůtě třiceti dnů po podání obžaloby či doručení spisu na základě rozhodnutí o postoupení nebo přikázání věci obviněného, který je ve vazbě, vždy posoudil, zda jsou dány důvody vazby ve smyslu § 67 tr. ř., a tento smysl je naplněn, i když soud rozhodne na základě podaného návrhu. Z těchto důvodů není nutné, aby v zákonné třicetidenní lhůtě bylo vydáváno další rozhodnutí soudu.

B.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 4. 2002, sp. zn. 11 Tvo 28/2002)

Nejvyšší soud zamítl stížnost obviněného proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 3. 2002, sp. zn. 10 To 45/02.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 2. 2002, sp. zn. 3 T 7/2001, byl obviněný M. F., společně s M. K., F. K. a P. M., uznán vinným trestným činem loupeže podle § 234 odst. 1, odst. 2 tr. zák. a odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody k trvání pěti roků, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem.

Usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 20. 2. 2002, sp. zn. 3 T 7/2001, byla podle § 72 odst. 3 tr. ř. zamítnuta žádost obviněného M. F. o propuštění z vazby s tím, že u něj i nadále trvají důvody vazby podle § 67 písm. a) tr. ř.

Proti tomuto usnesení podal obviněný v zákonné lhůtě stížnost, kterou zdůvodnil tím, že nevyvolal žádným konkrétním činem důvodnou obavu, že by se na svobodě vyhýbal trestnímu stíhání, a úvahy soudu o jeho strachu z trestu se pohybují jen v obecné rovině.

Usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 3. 2002, sp. zn. 10 To 45/02, byla podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. stížnost obviněného M. F. zamítnuta a současně bylo podle § 71 odst. 4, odst. 7 tr. ř. rozhodnuto o ponechání obviněného ve vazbě.

Obviněný byl přitom poučen, že proti výroku o zamítnutí jeho stížnosti není žádný řádný opravný prostředek přípustný, zatímco proti výroku, kterým byl i nadále ponechán ve vazbě, může podat stížnost k Nejvyššímu soudu ČR.

Obviněný na základě tohoto poučení podal do výroku, jímž byl ponechán ve vazbě, stížnost, kterou zdůvodnil v podstatě stejným způsobem, jako svou stížnost do usnesení Krajského soudu v Plzni. Znovu poukázal na to, že jsou důvody § 67 písm. a) tr. ř. spatřovány jen v hrozbě přísným trestem a v ničem konkrétním, a proto navrhl, aby bylo napadené rozhodnutí zrušeno a aby byl z vazby propuštěn na svobodu.

Nejvyšší soud z podnětu podané stížnosti přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost napadeného výroku i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k tomuto závěru. Usnesením Krajského soudu v Plzni byla podle § 72 odst. 3 tr. ř. zamítnuta žádost obviněného o propuštění z vazby. V souvislosti s žádostí obviněného o propuštění z vazby Krajský soud v Plzni přezkoumal důvody vazby obviněného podle § 67 písm. a) tr. ř. a dospěl k závěru, že důvody vazby trvají. Stejně postupoval i Vrchní soud v Praze, když rozhodoval v přezkumném řízení. Postupem soudů obou stupňů byl naplněn požadavek ustanovení § 71 odst. 4, odst. 6 tr. ř., posuzovat z moci úřední opakovaně v pravidelných intervalech důvody vazby a rozhodovat o jejím dalším trvání. Soudy obou stupňů v projednávané věci dospěly k závěru, že další vazba obviněného M. F. je důvodná, v dosavadním řízení neshledaly průtahy a proto obviněného ve vazbě ponechaly a své rozhodnutí náležitým způsobem zdůvodnily. Za tohoto stavu bylo nadbytečné, aby Vrchní soud v Praze podle § 71 odst. 4, odst. 7 tr. ř. o ponechání obviněného ve vazbě znovu rozhodoval. Pokud tak činil, projednával a rozhodoval dvakrát v téže věci. Poprvé podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako soud druhého stupně, podruhé podle § 71 odst. 4, odst. 7 tr. ř. jako soud prvního stupně. Rozhodnutí podle § 72 odst. 3 tr. ř. má stejný smysl jako rozhodnutí podle § 71 odst. 4, odst. 6 tr. ř. Přitom ve věci, ve které by byly jinak splněny podmínky pro postup podle naposled uvedených ustanovení, soud rozhodující o žádosti obviněného o propuštění z vazby musí věc posoudit i z toho hlediska, „zda nebylo možné pro obtížnost věci nebo z jiných závažných důvodů trestní stíhání skončit a propuštěním obviněného na svobodu hrozí, že bude zmařeno nebo podstatně ztíženo dosažení účelu trestního stíhání“, tedy z hlediska podmínky uvedené v ustanovení § 71 odst. 4 tr. ř. ještě nad rámec podmínky existence důvodů vazby. To jednoznačně vyplývá ze smyslu zákonné úpravy vazebního řízení, kterou je nutno vykládat jako celek. U vrchního soudu, který z podnětu obviněného přezkoumával postup Krajského soudu v Plzni podle § 72 odst. 3 tr. ř., proto nemohla skončit doba trvání vazby podle § 71 odst. 4, odst. 6 tr. ř., rozhodnutím Vrchního soudu naopak nová lhůta podle tohoto ustanovení začíná běžet, a nebyl zde proto důvod rozhodovat o dalším trvání vazby podle § 71 odst. 7 tr. ř. Pokud Vrchní soud v Praze podle § 71 odst. 7 tr. ř. rozhodl, jde o postup, který nebyl namístě, stejně tak, jako nebylo správné poučení o opravném prostředku. Pokud se obviněný tímto poučením řídil, řídil se nesprávným poučením a nebylo možné s jeho stížností naložit jinak, než ji jako nepřipustnou zamítnout.

Z ustanovení § 369 tr. ř. vyplývá, že soud není oprávněn posuzovat plnění podmínek stanovených odsouzenému v rámci podmíněného udělení milosti prezidentem republiky nebo dokonce rozhodnout o tom, zda odsouzený podmíněně prominutý trest nebo jeho zbytek vykoná. Takové posouzení a rozhodnutí je oprávněn učinit pouze orgán, který o podmíněném udělení milosti rozhodl, tj. prezident republiky. Soud je však povinen chování odsouzeného sledovat a provádět potřebné šetření, zda odsouzený dodržuje podmínky, za kterých mu byla milost udělena. Výsledky svého šetření spolu s příslušnými trestními spisy soud předloží prezidentu republiky k posouzení a rozhodnutí prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 4. 2002 sp. zn. 4 Tz 18/2002)

Nejvyšší soud k stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti ve prospěch obviněného P. B. vyslovil porušení zákona v neprospěch obviněného P. B. a zrušil usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 31. 7. 2001 sp. zn. 6 T 213/89.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Liberci ze dne 23. 10. 1989 sp. zn. 6 T 213/89 byl obviněný P. B. (ještě pod příjmením J.) uznán vinným pokusem trestného činu znásilnění podle § 8 odst. 1, § 241 odst. 1 tr. zák., za což mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání pěti roků se zařazením do druhé nápravně výchovné skupiny. Tento rozsudek nabyl právní moci dne 27. 11. 1989. Usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 8. 1. 1990 sp. zn. 1 Nt 1109/90 byla obviněnému na základě amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 1990 prominuta část z uloženého trestu odnětí svobody v délce dvou roků. Uvedené usnesení nabylo právní moci dne 8. 1. 1990.

Pravomocným usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 13. 3. 1991 sp. zn. Pp 3/91 byl obviněný podle § 61 odst. 1 písm. a) tr. zák. podmíněně propuštěn z výkonu výše uvedeného trestu odnětí svobody, přičemž zkušební doba byla stanovena na šest roků.

Rozsudkem Okresního soudu v Mladé Boleslavi z 18. 6. 1993 sp. zn. 12 T 557/92, který nabytého dne právní moci, byl obviněný uznán vinným trestnými činy maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. d) tr. zák., útoku na veřejného činitele podle § 155 odst. 1 písm. a) tr. zák. a výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., jichž se dopustil jednáním spáchaným dne 29. 12. 1991. Za to mu byl uložen úhrnný trest odnětí svobody na jeden rok s podmíněným odkladem na zkušební dobu tří roků.

Usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 28. 2. 1995 sp. zn. Pp 3/91 ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 3. 1995 sp. zn. 1 To 27/93 bylo rozhodnuto podle § 64 odst. 1 tr. zák. a § 332 odst. 1 tr. ř., že obviněný zbytek

trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, čtyř měsíců a šestnácti dnů z rozsudku Okresního soudu v Liberci ze dne 23. 10. 1989 sp. zn. 6 T 213/89 vykoná, neboť se ve zkušební době podmíněného propuštění neosvědčil.

Prezident republiky rozhodnutím ze dne 5. 6. 1997 prominul obviněnému zbytek neodpykaného nepodmíněného trestu odnětí svobody z rozsudku Okresního soudu v Liberci ze dne 23. 10. 1989 sp. zn. 6 T 213/89 a podmíněně odloženého trestu odnětí svobody z rozsudku Okresního soudu v Mladé Boleslavi ze dne 18. 6. 1993 sp. zn. 12 T 557/92 pod podmínkou, že se do čtyř let od udělení milosti nedopustí úmyslného trestného činu.

Obviněný byl následně odsouzen trestním příkazem Okresního soudu v Liberci ze dne 26. 10. 2000 sp. zn. 5 T 729/2000, který nabyl právní moci dne 9. 11. 2000, pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí podle § 171 odst. 1 písm. d) tr. zák., jehož se dopustil s určitými výjimkami v období od 20. 6. 1995 do 12. 1. 2000, k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dvou měsíců při stanovení zkušební doby na jeden rok. Okresní soud v Liberci proto po provedení veřejného zasedání svým usnesením ze dne 31. 7. 2001 sp. zn. 6 T 213/89 podle § 332 odst. 1 tr. ř. a § 64 odst. 1 tr. zák. rozhodl, že obviněný vykoná zbytek trestu v trvání jednoho roku, čtyř měsíců a šestnácti dnů z rozsudku Okresního soudu v Liberci ze dne 23. 10. 1989 sp. zn. 6 T 213/89, a to pro nesplnění podmínky z rozhodnutí prezidenta republiky o udělení milosti, že se do čtyř let od udělení milosti nedopustí úmyslného trestného činu. Toto usnesení nabylo právní moci dne 5. 9. 2001.

Proti výše označenému usnesení Okresního soudu v Liberci podal ministr spravedlnosti podle § 266 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného. Ve stížnosti pro porušení zákona vytýká porušení zákona v § 369 a § 332 odst. 1 tr. ř., protože k uvedenému rozhodnutí nebyla dána příslušnost jmenovaného okresního soudu. Ten měl pouze sledovat dodržování podmínky a převýchovu obviněného, ale k rozhodnutí, zda podmíněně prominutý trest má být vykonán či nikoliv, měl být trestní spis s výsledky šetření předložen Ministerstvu spravedlnosti dle jeho Instrukce z 23. 3. 1998 čj. 1100/98-OOD. Soud pak měl vyčkat na sdělení, zda bylo ministrem spravedlnosti rozhodnuto, zda podmíněně prominutý zbytek trestu má být vykonán. Přitom nelze vyloučit, že rozhodnutí ministra spravedlnosti by bylo jiné, než jaké učinil Okresní soud v Liberci. Ve stížnosti je dále poukázáno na nesprávně nařízenou délku zbytku trestu odnětí svobody v napadeném usnesení, když ten ve skutečnosti činil 406 dnů, a taktéž na nepříslušnost Okresního soudu v Liberci k takovému rozhodnutí, jelikož dle § 333 odst. 1 tr. ř. o opětovném výkonu zbytku trestu z podmíněného propuštění rozhoduje soud, který obviněného z výkonu trestu propustil.

V závěru stížnosti pro porušení zákona proto ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. zmíněné porušení zákona vyslovil a aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení zrušil, a to včetně všech dalších obsahově navazujících rozhodnutí, která zrušením pozbyla podkladu, a dále aby postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost výroku rozhodnutí, proti němuž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a dospěl k závěru, že stížnost pro porušení zákona byla podána důvodně.

Podle § 369 tr. ř. byl-li trest nebo jeho zbytek při udělení milosti prominut jen pod stanovenými podmínkami, plnění podmínek a převýchovu odsouzeného sleduje soud, který ve věci rozhodoval v prvním stupni. Z uvedeného vyplývá, že soudu nepřísluší, aby sám vyvozoval závěry z neplnění podmínek stanovených v rámci podmíněného udělení milosti, je ale povinen chování odsouzeného sledovat a provádět potřebné šetření ke zjištění, zda odsouzený dodržuje podmínky, pod kterými byla milost udělena. Trestní řád výslovně nestanoví, který orgán je oprávněn rozhodovat o tom, zda odsouzený podmínkám stanoveným v rámci udělení milosti vyhověl či nikoli a zda podmíněně prominutý trest nebo jeho zbytek vykoná. Takové rozhodnutí ale z logiky i povahy věci náleží tomu orgánu, který o podmíněném udělení milosti rozhodl.

Podle čl. 62 písm. g) Ústavy České republiky (č. 1/1993 Sb. – dále jen „Ústava“) je prezident republiky oprávněn odpouštět a zmírňovat tresty uložené soudem, nařizovat, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo, a zahlazovat odsouzení. V souladu s tímto ustanovením také o konkrétním podmíněném udělení milosti obviněnému P. B. rozhodl prezident republiky již výše citovaným rozhodnutím ze dne 5. 6. 1997, a pouze a jedině prezident republiky byl oprávněn posoudit, zda obviněný uloženým podmínkám vyhověl, a rozhodnout, zda obviněný případně bude muset zbytek trestu odnětí svobody vykonat. Za tímto účelem tedy měl Okresní soud v Liberci předložit výsledky svých šetření spolu s příslušnými trestními spisy prezidentu republiky k rozhodnutí, a to prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti, jak to vyplývá z ustanovení § 66 odst. 3 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 23. 3. 1998 čj. 1100/98-OOD^{*)} uveřejněné pod č. 8 Sbírky instrukcí a sdělení Ministerstva spravedlnosti, již byl vydán vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, a nikoli sám svým vlastním usnesením rozhodovat o předmětné otázce. Teprve v případě, že by Okresnímu soudu v Liberci bylo sděleno, že bylo rozhodnuto vykonat podmíněně prominutý zbytek trestu, předseda senátu by vydal příslušné nařízení k jeho výkonu (viz § 321 tr. ř. a § 66 odst. 4 výše uvedené Instrukce Ministerstva spravedlnosti).

Pokud je ve stížnosti pro porušení zákona naznačeno, že by příslušné rozhodnutí mohl učinit ministr spravedlnosti, nelze s tímto názorem souhlasit. Udělovat milost je výhradním právem prezidenta republiky (viz čl. 62 písm. g) Ústavy a § 366 odst. 1 tr. ř.). Svým rozhodnutím ze dne 1. 2. 1994 č. 33/1994 Sb. sice prezident republiky s odkazem na ustanovení § 366 odst. 2 tr. ř. přenesl na ministra spravedlnosti svou pravomoc spočívající v provádění řízení o žádostech o milost a v zamítání bezdů-

^{*)} Redakční poznámka: Nyní § 68 odst. 1 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 12. 2001, čj. 505/2001-Org.

vodných žádostí o milost s výjimkami v něm uvedenými, ale z tohoto rozhodnutí nevyplývá, že by ministru spravedlnosti byla též svěřena pravomoc posuzovat splnění podmínek a rozhodovat o případném vykonání trestu nebo jeho zbytku v případech, kdy prezident rozhodl o podmíněném udělení milosti.

Stížnosti pro porušení zákona je třeba dát ale zapravdu též ohledně námitky směřující proti délce zbytku trestu odnětí svobody, který byl obviněnému napadeným usnesením Okresního soudu v Liberci uložen k vykonání. Z tzv. hlášení změn vězeňské služby Věznice v Rýnovicích (viz trestní spis vedený pod sp. zn. 6 T 213/89), kde obviněný naposledy před podmíněným udělením milosti trest odnětí svobody vykonával, je patrné, že u obviněného ke dni 14. 3. 1996, kdy byl propuštěn na svobodu na příkaz Ministerstva spravedlnosti, nevykonaný zbytek trestu odnětí svobody činil 406 dnů, a nikoli jeden rok, čtyři měsíce a šestnáct dnů, jak to okresní soud nesprávně ve svém usnesení stanovil.

Za nadbytečnou je pak třeba označit námitku stěžovatele poukazující na nepříslušnost Okresního soudu v Liberci rozhodovat o předmětné otázce vzhledem ke znění ustanovení § 333 odst. 1 tr. ř., z něhož vyplývá, že rozhodnutí podle § 332 tr. ř. činí soud, který odsouzeného z trestu podmíněně propustil. Taková argumentace již není namístě, a to vzhledem k důvodům, které byly uvedeny výše, z nichž vyplynulo, že soud není oprávněn posuzovat, zda obviněný splnil podmínky, za nichž mu byla milost udělena, a rozhodovat, zda event. podmíněně prominutý trest nebo jeho zbytek obviněný vykoná. V daném případě by tudíž k takovému rozhodnutí nebyl oprávněn ani soud, který obviněného původně z trestu odnětí svobody podmíněně propustil.

Vzhledem ke všem shora uvedeným argumentům a závěrům Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Okresního soudu v Liberci byl v neprospěch obviněného porušen zákon v ustanoveních § 332 odst. 1 tr. ř. a § 64 odst. 1 tr. zák., protože v daném případě nebylo v pravomoci soudu vést tento druh řízení a vydat takové rozhodnutí. Proto podle § 269 odst. 2 tr. ř. bylo napadené usnesení zrušeno, a to včetně všech dalších rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazujících, pokud touto změnou pozbyla podkladu. Nejvyšší soud poté neaplikoval ustanovení § 270 odst. 1 tr. ř., podle něhož by věc měla být přikázána Okresnímu soudu v Liberci, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, jelikož jmenovaný soud v této věci není nad rámec ustanovení § 369 tr. ř. oprávněn vést jakékoli řízení ani vydávat rozhodnutí. Z povahy věci totiž automaticky vyplývá, že tento soud bude muset postupovat v souladu s tím, co bylo výše v tomto rozsudku Nejvyššího soudu uvedeno, tj. předložit výsledky svého šetření ohledně obviněného spolu s trestními spisy prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti prezidentu republiky k posouzení a rozhodnutí.

Ustanovení § 71 odst. 9 tr. ř. nepřekročitelně vymezuje dobu trvání vazby jak v přípravném řízení, tak i v soudním řízení a nepřipouští jakékoliv přesuny mezi nimi, které by vždy byly v neprospěch obviněného. Soud musí vždy jako nejdelší dobu možného trvání vazby pro řízení před soudem počítat dvě třetiny příslušné doby uvedené v § 71 odst. 8 tr. ř., byť část této doby stanovená pro přípravné řízení nebyla vyčerpána.

(Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 4. 1. 2002 sp. zn. 4 To 3/2002)

Krajský soud v Českých Budějovicích zrušil ke stížnosti obžalovaného usnesení Okresního soudu ve Strakonicih ze dne 5. 9. 2001 sp. zn. 3 T 59/2001 a znovu rozhodl tak, že podle § 71 odst. 9 tr. ř. propustil obžalovaného z vazby na svobodu.

Z o d ů v o d n ě n í :

Usnesením Okresního soudu ve Strakonicih ze dne 5. 9. 2001 sp. zn. 3 T 59/2001 bylo rozhodnuto tak, že se žádost obžalovaného D. P. o propuštění z vazby podle § 72 odst. 2 tr. ř. zamítá a zároveň se podle § 73 odst. 1 písm. b) tr. ř. nepřijímá jeho slib, že povede řádný život. V odůvodnění tohoto usnesení okresní soud konstatuje, že obžalovaný sice nebyl dosud soudně trestán, byl však již postihován v přestupkovém řízení. Trvajících vazebních důvod podle § 67 odst. 1 písm. c) tr. ř. a nedostatečnost náhrady vazby nabízeným slibem jsou spatřovány zejména v tom, že obžalovaný je stíhán pro celkem sedm trestných činů, jichž se měl dopustit celkem třinácti útoky proti majetku a domovní svobodě jiných osob, a jeho trestná činnost byla ukončena až jeho zadržením orgány Policie České republiky.

Proti tomuto usnesení podal obžalovaný v zákonné lhůtě prostřednictvím svého obhájce stížnost, kterou odůvodnil tím, že je sice pravdou, že je ohrožován trestní sazbou od šesti měsíců do tří let, avšak je nutno přihlídnout k tomu, že je osobou věkem blízkou věku mladistvých a jím způsobené škody nejsou v rámci typové společenské nebezpečnosti trestných činů, pro které je obžalován, nikterak alarmující. Dále je ve stížnosti konstatováno, že obžalovaný je již téměř sedm měsíců ve vazbě a úvahu okresního soudu o tom, že by obžalovaný po propuštění z vazby mohl pokračovat v trestné činnosti, nelze pro odůvodnění vazby používat donekonečna.

Krajský soud podle § 147 odst. 1 tr. ř. přezkoumal napadené usnesení i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům:

V řízení, které předcházelo napadenému usnesení, nedošlo k žádným podstatným vadám. Obžalovaný D. P. byl vzat do vazby usnesením Okresního soudu ve Strakonicih ze dne 5. 3. 2001 sp. zn. Nt 35/2001 z důvodu uvedeného v § 67 odst. 1 písm. c) tr. ř., přičemž byl omezen na osobní svobodě od 3. 3. 2001 v 09.25 hodin.

Dne 18. 4. 2001 podala okresní státní zástupkyně ve Strakoniciích obžalobu na D. P., který byl v této trestní věci stíhán ještě spolu s dalšími pěti spoluobžalovanými.

Zásadní skutečností, kterou krajský soud při svém rozhodování musel vzít v úvahu vzhledem k tomu, že byl spis Krajskému soudu v Českých Budějovicích předložen k rozhodnutí o stížnosti dne 3. 1. 2002, byla ta, že je na místě již aplikovat zákon č. 265/2001 Sb., jenž nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2002 a kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.

Krajský soud se musel zabývat s přihlédnutím k novele trestního řádu otázkou, zda obžalovaný je ve vazbě důvodně vzhledem k nově stanoveným nejvyšším přípustným dobám trvání vazby uvedeným v § 71 odst. 8, 9 tr. ř.

Pokud jde o celkovou přípustnou dobu vazby, je patrné, že příslušný konat řízení v trestní věci obžalovaného D. P. je samosoudce, neboť obžalovaný je stíhán pro trojnásobný trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák., dále pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1, 2 tr. zák., zpronevěry podle § 248 odst. 1 tr. zák., podílnictví podle § 251 odst. 1 tr. zák. a porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák., přičemž nej přísněji trestným z těchto výše uvedených trestných činů je trestný čin porušování domovní svobody podle § 238 odst. 2 tr. zák., za který trestní zákon stanoví možnost uložit trest odnětí svobody od šesti měsíců do tří let. Celková doba vazby u obžalovaného D. P. nesmí tedy přesáhnout 12 měsíců [§ 71 odst. 8 písm. a) tr. ř.]. Jak již bylo uvedeno výše, obžalovaný byl omezen na osobní svobodě dne 3. 3. 2001 od 09. 25 hodin, to znamená, že do dnešního dne činí vazba u obžalovaného D. P. deset měsíců a jeden den.

Současně je však třeba v daném případě aplikovat i ustanovení § 71 odst. 9 tr. ř., které stanoví, že z celkové doby trvání vazby, která v tomto případě činí jeden rok, připadá jedna třetina na přípravné řízení (tj. čtyři měsíce) a dvě třetiny na řízení před soudem (tj. osm měsíců). Po uplynutí této doby musí být obviněný propuštěn ihned na svobodu (§ 71 odst. 9, věta druhá, tr. ř.).

V trestní věci obžalovaného D. P. a spol. byla obžaloba podána u Okresnímu soudu ve Strakoniciích dne 18. 4. 2001 a z toho vyplývá, že do 4. 1. 2002 trvá řízení před soudem a tudíž i vazba obžalovaného v soudním řízení osm měsíců a 17 dní. Ačkoliv doba trvání vazby v přípravném řízení nebyla vyčerpána, ustanovení § 71 odst. 9 tr. ř. nepřekročitelně vymezuje dobu trvání vazby jak v přípravném řízení, tak i v soudním řízení a nepřipouští jakékoliv přesuny mezi nimi, které by vždy byly v neprospěch obviněného. Za tohoto stavu musí soud vždy nejdelší dobu možného trvání vazby po podání obžaloby počítat jako dvě třetiny příslušné doby uvedené v § 71 odst. 8 tr. ř.

Z těchto podstatných důvodů krajský soud tedy rozhodl, že podle § 149 odst. 1 písm. a) tr. ř. se napadené usnesení ke stížnosti obžalovaného D. P. zrušuje a znovu se rozhoduje tak, že podle § 71 odst. 9 tr. ř. se obžalovaný D. P. propouští z vazby na svobodu. S ohledem na výše uvedené skutečnosti nebylo již zapotřebí zabývat se stížností a usnesením v jejich věcné podstatě.

Jednáním pachatele, který v rozporu s obsahem tzv. leasingové smlouvy nakládá s věcí, která je předmětem takové smlouvy, zejména tak, že ji převede na někoho jiného, je možno naplnit zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák.

Pokud leasingová smlouva předpokládá převod vlastnictví k předmětu leasingu na nájemce a výše leasingových splátek je určena též s ohledem na tuto skutečnost, pak v takovém případě je škodou způsobenou trestným činem zpronevěry hodnota předmětu leasingu v době spáchání činu určená podle hledisek stanovených v ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák., od níž se odečte ta část tzv. akontace a uhrazených leasingových splátek, která představuje čisté splátky na pořízovací cenu předmětu leasingu, ovšem pouze v rozsahu odpovídajícím snížení hodnoty pronajaté věci v době spáchání činu oproti hodnotě v době jejího převzetí pachatelem na základě leasingové smlouvy.

(Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2002
sp. zn. Tpjn 304/2001)

Z o d ů v o d n ě n í :

Předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu podle § 30 odst. 2 zák. č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, a čl. 14 odst. 1 písm. f) Jednacího řádu Nejvyššího soudu navrhl, aby trestní kolegium Nejvyššího soudu zaujalo stanovisko ke správnému a jednotnému výkladu ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák. ve vztahu k trestnému činu zpronevěry podle § 248 tr. zák., pokud škoda měla být způsobena přisvojením si věci svěřené tzv. leasingovou smlouvou. Tento návrh učinil předseda trestního kolegia jednak na základě závěrů porady trestního kolegia ze dne 28. 2. 2001, kdy bylo navrženo k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 4. 1999 sp. zn. 12 To 31/99, jednak k podnětu prvního náměstka nejvyšší státní zástupkyně.

Z předložených poznatků vyplývá, že výše naznačená otázka je v praxi orgánů činných v trestním řízení posuzována nejednotně. K tomu je třeba uvést, že ve shora uváděném usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 To 31/99 je vysloven právní názor, že i neoprávněné pronajmutí věci svěřené na základě tzv. leasingové smlouvy jiné osobě může naplňovat zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1 tr. zák. a že při zjišťování škody způsobené tímto jednáním je třeba vycházet z ceny zpronevěřené věci stanovené podle hledisek uvedených v ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák., a to bez ohledu na výši dosud uhrazených leasingových splátek. Výše pachatelem zaplacených leasingových splátek je pouze okolností významnou z hlediska naplnění materiální podmínky trestnosti činu, resp. jeho vyšší trestnosti ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2, § 75 a § 88 odst. 1 tr. zák.

Krajský soud v Hradci Králové v rozsudku ze dne 22. 10. 1998 sp. zn. 12 To 200/98 naproti tomu vyslovil zcela opačný právní názor spočívající v tom, že pokud pachatel prodá věc svěřenou na základě tzv. leasingové smlouvy, podle které se má po splacení všech splátek stát jejím vlastníkem, pak za okolností, že hodlá i po prodeji nadále pokračovat ve splácení jednotlivých splátek, nezpůsobí tímto jednáním vůbec majetkovou újmu poškozenému a nedopouští se tak trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák.

Nejednotně je tato problematika posuzována i v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu. Lze poukázat na rozsudek ze dne 6. 5. 1999, sp. zn. 5 Tz 33/99, ve kterém senát Nejvyššího soudu vyslovil právní názor, že při posuzování výše škody způsobené zpronevěrou věci svěřené na základě leasingové smlouvy není škodou cena, kterou by pachatel musel postupně zaplatit, kdyby dodržel podmínky smlouvy o pronájmu věci, ale škoda, která je rozdílem prodejní ceny věci pronajaté a finanční částky, kterou zaplatil obviněný při odebrání věci (tzv. akontace). Při zjišťování výše škody je třeba vycházet z ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák., tedy z ceny pronajaté věci na trhu v době, kdy obviněný v rozporu s leasingovou smlouvou pronajatou věc předal jiné osobě, a po zjištění této ceny je třeba od ní odečíst částku, kterou obviněný zaplatil při odebrání věci. Tento právní názor je evidentně inspirován závěry obsaženými v rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 13. 9. 1995 sp. zn. 3 To 609/95, ovšem ve vztahu k trestnému činu podvodu podle § 250 tr. zák. (č. 27/1996 Sb. rozh. tr.). V judikátu je právní věta následujícího znění: „Škodou způsobenou trestným činem podvodu podle § 250 tr. zák. spáchaného uzavřením tzv. leasingové smlouvy, kdy záměrem pachatele bylo neplnit vůbec podmínky smlouvy, je cena, za kterou se obvykle prodávají věci, jež se v konkrétním případě staly předmětem podvodného vylákání (§ 89 odst. 15 tr. zák. – nyní § 89 odst. 12 tr. zák.), nikoli cena, kterou by postupně musel pachatel zaplatit, kdyby dodržel podmínky smlouvy. Pokud podmínkou uzavření smlouvy bylo zaplacení určité částky při odebrání věci a pachatel ji zaplatil, je způsobená škoda o tuto částku menší.“

V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2001 sp. zn. 4 Tz 222/2001 k otázce zjišťování škody způsobené tím, že pachatel věc, kterou měl svěřenu na základě leasingové smlouvy, v rozporu s touto smlouvou prodal třetí osobě, Nejvyšší soud uvedl, že je nutno vycházet z hodnoty věci v době neoprávněné dispozice s ní. Skutečnost, že pachatel by pokračoval ve splátkách po dokonání činu, by bylo možno pokládat jen za náhradu způsobené škody. Samotné leasingové splátky a zaplacená tzv. akontace ovšem nejsou splátkami na zaplacení kupní ceny, ale jedná se o hrazení nájemného za pronájem věci. S jejich zaplacením a celkovou částkou takto uhrazenou proto při zkoumání, zda došlo k naplnění formálních znaků trestného činu zpronevěry, nelze argumentovat.

Naproti tomu senát Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 8. 11. 2000 sp. zn. 5 Tz 245/2000 dospěl k závěru, že v případě pronájmu věci na podkladě leasingové smlouvy nejde o koupi věci na splátky, i když se pachatel po skončení pronájmu a po

úplném zaplacení všech splátek, pokut a smluvních úroků má automaticky stát vlastníkem pronajaté věci. Při zjišťování výše škody pak od ceny pronajaté věci v případě tzv. finančního pronájmu nelze mechanicky odečítat celou výši zaplacených splátek, protože tyto nezahrnují postupnou splátku kupní ceny, ale rovněž další položky, zejména úroky z dlužné částky, náklady na pojištění pronajaté věci, v některých případech leasingu též platbu za zvláštní služby spojené s nájmem (např. údržbu, opravy, poskytnutí náhradního předmětu při jeho poruše). Splátky uhrazené až po neoprávněném prodeji svěřených věcí nelze v žádném případě zohledňovat při určování výše škody, poněvadž k jejich zaplacení došlo až poté, co již byl trestný čin zpronevěry podle § 248 tr. zák. dokonán.

V podstatě shodný právní názor je pak obsažen i v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2001 sp. zn. 3 Tz 95/2001: „Zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák. lze spatřovat i v jednání pachatele, který cizí věc svěřenou mu na podkladě leasingové smlouvy po zaplacení příslušné akontace, popř. jedné či několika smluvně dohodnutých leasingových splátek, fakticky odejme z dispozice vlastníka, jímž je až do zaplacení poslední splátky a zůstatkové ceny leasingová organizace, a věc prodá. Základem pro stanovení výše škody způsobené tímto trestným činem je prodejní cena pronajaté věci, a nikoliv částka, kterou by byl nájemce povinen zaplatit souhrnem všech splátek za celou dobu nájmu. Při zjišťování výše škody je třeba zjistit, jaká část ze zaplacené akontace a dalších leasingových splátek představuje čisté splátky na pořizovací cenu předmětné věci a jaká část tvoří složku představující úroky, náklady na pojištění předmětu leasingu, poplatky za zvláštní služby spojené s jeho užíváním apod. Takto zjištěnou částku je třeba odečíst od zjištěné ceny pronajaté věci v době spáchání činu. Majetková újma poškozeného se totiž nezmenší zaplacením leasingové splátky o celou výši splátky, poněvadž leasingová splátka není pouhou splátkou na pořizovací cenu věci, ale zahrnuje v sobě i další, výše již uvedené položky.“

Trestní kolegium Nejvyššího soudu před zaujetím stanoviska vyžádalo podle § 30 odst. 3 zák. č. 335/1991 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, vyjádření od Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva vnitra, Nejvyššího státního zastupitelství, předsedů vrchních a krajských soudů, právnických fakult v Praze, v Brně, v Plzni a Olomouci, Veřejného ochránce práv, Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, Ústavu státu a práva Akademie věd ČR a České advokátní komory.

Z vyjádření Ministerstva spravedlnosti, Nejvyššího státního zastupitelství, Ministerstva vnitra, Ústavu státu a práva Akademie věd ČR, Právnické fakulty UK v Praze, Veřejného ochránce práv, Vrchního soudu v Olomouci, Městského soudu v Praze a krajských soudů v Praze, Ústí nad Labem, Hradci Králové a Plzni vyplývá souhlas s výše uvedeným řešením.

Naopak podle názoru Vrchního soudu v Praze při stanovení výše škody způsobené trestným činem zpronevěry podle § 248 tr. zák. spáchaným formou přisvojení si věci svěřené tzv. leasingovou smlouvou nelze přihlížet k uhrazeným leasingovým

splátkám. Tyto splátky zahrnují jenom cenu služby, která byla pachateli trestného činu poskytnuta, ale na skutečnou hodnotu věci nemohou mít vliv. Uhrazení leasingové splátky nemůže skutečnou hodnotu věci v okamžiku přisvojení ani snížit, ovšem ani zvýšit.

Poté, po zvážení všech těchto vyjádření a v nich uvedených argumentů, zaujalo trestní kolegium Nejvyššího soudu vpředu uvedené stanovisko.

Trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo si přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou.

Ke spáchání tohoto trestného činu nevyžaduje zákon na straně pachatele žádnou zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení (srov. § 90 tr. zák.); pachatelem tohoto trestného činu může být tedy kdokoli.

Objektem trestného činu zpronevěry je vlastnické právo, resp. zájem na ochraně majetku.

Z hlediska subjektivní stránky se jedná o trestný čin úmyslný, přičemž postačí i úmysl nepřímý (§ 3 odst. 3, § 4 tr. zák.).

Cizí věcí ve smyslu zákonného znaku skutkové podstaty trestného činu zpronevěry se rozumí zpravidla movitá věc, jež nenáleží pachateli buď vůbec, anebo mu nenáleží výlučně, přičemž je mu odevzdána do jeho faktické moci (svěřena) s tím, aby s ní určitým způsobem nakládal. Pachatel si přisvojí cizí věc, která mu byla svěřena, jestliže s ní naloží v rozporu s účelem, k němuž mu byla cizí věc dána do dispozice, a to způsobem, kterým maří účel svěřeni.

Cizím majetkem ve smyslu ustanovení § 248 odst. 1 tr. zák. se rozumí majetek (tj. souhrn všech majetkových hodnot – kromě věcí, též pohledávky a jiná majetková práva a jiné penězi ocenitelné hodnoty), který nenáleží pachateli, příp. nenáleží výlučně jemu.

Škoda na takovém majetku je představována újmou majetkové povahy (tj. újmou vyčíslitelnou v penězích). Jde přitom nejen o zmenšení tohoto majetku v důsledku činu pachatele, nýbrž za škodu lze pokládat i to, o co by, nebýt protiprávního jednání pachatele, byla jinak hodnota tohoto majetku důvodně zvětšena.

Škodou nikoli nepatrnou ve smyslu ustanovení § 89 odst. 11 tr. zák. (ve znění novely č. 265/2001 Sb.) se rozumí škoda dosahující částky nejméně 5000 Kč. Při stanovení výše škody se podle § 89 odst. 12 tr. zák. vychází z ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a místě činu obvykle prodává. Teprve nelze-li takto výši škody zjistit, vychází se z účelně vynaložených nákladů na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo uvedení v předešlý stav.

K právní povaze leasingové smlouvy je třeba uvést, že v dispozitivních ustanoveních § 489 až § 496 obchodního zákoníku o smlouvě o koupi najaté věci je v podstatě upraven pouze jeden typ leasingu – tzv. dvoustranný operativní leasing, zakotvující mimo jiné právo nájemce koupit si najatou věc během platnosti této smlouvy nebo po jejím zániku. Jinak se tento pojem (zvláště pak tzv. finanční leasing)

v právním řádu nevyskytuje. Leasingovou smlouvu, i s přihlédnutím k úpravě operativního leasingu obsažené v obchodním zákoníku, lze obecně pokládat za smlouvu, jejíž podstatou je pronájem konkrétní věci za předem dohodnuté částky (leasingové splátky) a na předem stanovené období. Součástí obsahu smlouvy je zpravidla též ujednání, které nájemci umožňuje, aby uzavřením další smlouvy (nejčastěji smlouvy kupní) převedl předmět leasingu do svého vlastnictví.

V praxi se ustálily dva typy leasingu, a to leasing finanční a leasing operativní. Toto rozlišení však nemá z pohledu řešení problematiky zásadní význam. Pro leasing finanční je charakteristické to, že na nájemce jsou pronajímatelem dlouhodobě a za úplatu převedena veškerá užívací práva k předmětu leasingu, včetně ovšem povinnosti zabezpečit péči o předmět leasingu a nést nebezpečí a rizika s užíváním věci spojená. Tento typ leasingu většinou končí převodem předmětu leasingu (pronajaté věci) do vlastnictví nájemce.

Leasing operativní představuje spíše krátkodobější nájem věci, kdy pronajímatel zabezpečuje též údržbu předmětu leasingu a po skončení doby pronájmu se věc může vrátit zpět pronajímateli.

V obou typech leasingu je podstatné to, že pronajímatel zůstává vlastníkem věci po celou dobu jejího pronájmu. Nájemce je pouhým uživatelem věci, a to i v případě zaplacení všech leasingových splátek. K převodu vlastnického práva na nájemce je zpravidla třeba v souladu s podmínkami leasingové smlouvy totiž učinit ještě další právní úkon (např. uzavřít kupní smlouvu s pronajímatelem). Dále je nutno konstatovat, že při uzavření leasingové smlouvy (před vlastním převzetím předmětu leasingu) je nájemce obvykle povinen uhradit první zvýšenou splátku – tzv. akontaci. Povaha a význam akontace pak vyplývá z obsahu konkrétní leasingové smlouvy (např. jde o zálohu na další platby nájemného).

Při absenci výslovné právní úpravy tohoto smluvního typu ve vztahu k finančnímu leasingu a s ohledem na dispozitivní charakter úpravy operativního leasingu lze učinit závěr, že též z hlediska vyvozování trestní odpovědnosti bude v každém jednotlivém případě především rozhodující konkrétní obsah této smlouvy. Obsah smlouvy je pak významný i pro řešení otázky, zda nájemce skutečně nesmí pronajatou věc převést na třetí osobu bez souhlasu pronajímatele (leasingové společnosti), popř. zda a za jakých podmínek tak učinit může. Jak bylo již výše uvedeno, podstata leasingu spočívá v tom, že nájemce získává leasingovou smlouvou do dispozice předmět leasingu (zpravidla konkrétní movitou věc), kterou může užívat, brát z ní užítky a do jisté míry s ní i disponovat, ovšem po celou dobu trvání nájemního vztahu není jejím vlastníkem. Vlastníkem je nadále leasingová společnost a nájemce se může stát vlastníkem až po splnění určitých smluvních podmínek, samozřejmě za předpokladu, že leasingová smlouva s převodem vlastnického práva na nájemce vůbec počítá (např. pokud je v návaznosti na ukončení nájmu stanovena možnost uzavření kupní smlouvy a nájemce tohoto oprávnění využije, nájemce má ve smlouvě zakotveno tzv. právo opce, po skončení nájmu dojde k automatickému převodu vlastnictví z pronajímatele na nájemce).

Z toho vyplývá, že po dobu trvání nájemního vztahu se nájemce nestává vlastníkem věci, která je předmětem leasingu, a proto se ve vztahu k němu jedná o cizí věc. Pokud nájemce v rozporu s leasingovou smlouvou s věcí neoprávněně nakládá tak, že ji např. převede na třetí osobu, přenechá třetí osobě do nájmu, a způsobí-li tím pronajímateli škodu nikoli nepatrnou, lze v takovém jednání spatřovat naplnění formálních znaků skutkové podstaty trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1 tr. zák. Tento závěr pak platí i v případě, kdy nájemce např. prodá věc, kterou má svěřenu k běžnému užívání na podkladě leasingové smlouvy, podle níž se má po splacení všech splátek stát jejím vlastníkem. Na tomto závěru pak nic nemění ani okolnost, kdy po neoprávněné dispozici s věcí (např. po jejím prodeji třetí osobě) i nadále plní podmínky leasingové smlouvy záležející v úhradě leasingových splátek. Rozhodující je totiž to, že nájemce v době např. prodeje věci nakládal se svěřenou cizí věcí v rozporu s účelem, ke kterému mu byla svěřena, a tím způsobil vlastníkovu věc (pronajímateli) škodu. Z formálního hlediska je v takovém případě trestný čin zpronevěry dokonán okamžikem např. prodeje věci a za této situace je úhrada dalších splátek již jen pouhou náhradou způsobené škody. V tomto směru je tedy nesprávný právní názor vyslovený Krajským soudem v Hradci Králové v rozsudku ze dne 22. 10. 1998 sp. zn. 12 To 200/98. Okolnost, že nájemce i poté uhrazoval leasingové splátky, může být ovšem významná z hlediska naplnění materiální podmínky trestnosti činu, popř. jeho vyšší trestnosti ve smyslu ustanovení § 3 odst. 2, § 75 a § 88 odst. 1 tr. zák.

K vlastnímu stanovení výše škody způsobené zpronevěrou věci svěřených na základě tzv. leasingové smlouvy trestní kolegium Nejvyššího soudu pokládá za potřebné zdůraznit, že soudní praxe se zcela jednoznačně ustálila na tom, že východiskem pro stanovení výše škody v posuzovaných případech je cena, za kterou se věc, která je předmětem leasingu a kterou nájemce zpronevěřil, v době a místě činu obvykle prodává (tj. prodejní cena této věci zjištěná postupem podle § 89 odst. 12 tr. zák.), a nikoliv tzv. leasingová cena této věci (tj. částka, kterou by nájemce byl povinen zaplatit v souladu s leasingovou smlouvou souhrnem všech splátek, včetně akontace, a dalších plateb za celou dobu nájmu). K tomuto správnému závěru lze dodat, že leasing není prodejem věci na splátky, kdy kupující se stává vlastníkem věci ještě před zaplacením celé kupní ceny. Leasingové splátky tedy nepředstavují splátky na kupní cenu pronajaté věci; nájemce jimi uhrazuje nejen náklady pronajímatele na pořízení předmětu leasingu, ale i další náklady (např. náklady pojištění, úroky) a přiměřený zisk leasingové společnosti. Proto souhrn leasingových splátek nevyjadřuje hodnotu předmětu leasingu. Neoprávněnou dispozicí se svěřenou věcí je majetek pronajímatele zmenšen o cenu této věci v době spáchání činu zjištěnou postupem předpokládaným v ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák.

Z výše předloženého přehledu rozhodování soudů je zřejmé, že spornou otázkou je pak především to, zda při zjišťování výše způsobené škody lze vůbec od takto zjištěné ceny předmětu leasingu odečíst leasingové splátky (včetně akontace), které nájemce uhradil předtím, než se svěřenou věcí naložil v rozporu s podmínkami leasingové

smlouvy (např. před prodejem této věci), popřípadě jakou část těchto zaplacených úhrad lze od zjištěné ceny předmětu leasingu odečíst. Jak je výše již uvedeno, o platby uhrazené po spáchání činu nelze v žádném případě vyšší způsobené škody snižovat.

Nelze ovšem souhlasit ani s právním názorem (viz rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 4 Tz 222/2001 a usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 To 31/99), podle něhož se při stanovení výše škody vůbec nepřihlíží k uhrazeným leasingovým splátkám a k akontaci s argumentací, že se jedná o hrazení nájemného za pronájem věci. Již výše bylo poukázáno na specifickou povahu tzv. leasingové smlouvy, která ji zásadním způsobem odlišuje od běžné smlouvy nájemní (srov. § 663 a násl. obč. zák.). Nejedná se o pouhé placení nájemného za užívání věci, ale nájemce leasingovými splátkami uhrazuje jak pořizovací cenu předmětu leasingu, tak další položky, a současně „předplácí“ cenu pronajaté věci pro případ, že uplatní právo na její koupi.

Pokud leasingová smlouva předpokládá, že dosavadní nájemce se po zaplacení všech leasingových splátek (popř. po zaplacení i tzv. zůstatkové ceny) stane vlastníkem pronajaté věci, pak je zde podstatný rozdíl oproti jiným případům zpronevěry cizí věci. Obecně totiž platí, že v případě trestného činu zpronevěry je způsobenou škodou celá skutečná hodnota zpronevěřené věci.

Zvláštní povahou leasingové smlouvy, která předpokládá převod vlastnictví k pronajaté věci na nájemce a s ohledem na tuto okolnost je také konstruována výše leasingových splátek, je odůvodněn závěr, že způsobenou škodou není celá skutečná hodnota zpronevěřené věci (zjištěna postupem předvídaným v ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák.).

Podstatu leasingové smlouvy ovšem nereflektuje ani postup, při kterém soudy od prodejní ceny předmětu leasingu v době činu odečítají celkovou částku zaplacených leasingových splátek, včetně uhrazené akontace (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 5. 1999 sp. zn. 5 Tz 33/99). Leasingovými splátkami nájemce uhrazuje nejen cenu, za kterou pronajímatel pořídil předmět leasingu, nýbrž i další položky spojené s pronájemem věci formou leasingu (např. náklady pojištění, úroky, poplatky za zvláštní služby) a zisk leasingové společnosti. Proto nelze veškeré uhrazené leasingové platby odečíst od ceny předmětu leasingu v době spáchání činu. Tímto postupem by nakonec mohlo dojít k situaci, kdy úhrn všech splátek zaplacených nájemcem ke dni neoprávněné dispozice s pronajatou věcí by převýšil cenu této věci. Při akceptování tohoto postupu by vlastně nedošlo ke vzniku škody, i když ohledně věci, kterou pachatel zpronevěřil, by rozhodně nebylo možno učinit závěr, že je věcí nemající žádnou hodnotu, věcí „bezecnou“. Současně je třeba připomenout, že stejný přístup neplatí v případě trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák. spáchaného uzavřením leasingové smlouvy, kdy záměrem pachatele bylo prostřednictvím této smlouvy vylákat cizí věc, aniž vůbec hodlal plnit její podmínky (aniž se ve skutečnosti jednalo o leasing). Proto je třeba při posuzování výše způsobené škody přihlídnout k částce, jejíž zaplacení bylo předpokladem odebrání věci (tzn. není důvodu ke změně právního názoru vysloveného v rozhodnutí publikovaném pod č. 27/1996 Sb. rozh. tr.).

Podle názoru trestního kolegia Nejvyššího soudu je škodou způsobenou pachatelem trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák., který se svěřenou věcí nakládá v rozporu s podmínkami leasingové smlouvy, hodnota věci v době činu stanovená podle hledisek uvedených v ustanovení § 89 odst. 12 tr. zák., snížená pouze o tu část akontace a zaplacených leasingových splátek, které představují splátky na pořizovací cenu pronajaté věci (tj. cenu, za kterou leasingová společnost opatřila předmět leasingu). Jen o tyto částky je oproti zjištěné prodejní ceně nižší škoda způsobená pronajímatelem. Jen tyto platby se vztahují k hodnotě věci pronajaté na základě specifické smlouvy – smlouvy leasingové. O platby, které jsou úhradou jiných nákladů pronajímatele (např. úroky vázící se na opatření předmětu leasingu, náklady jeho pojištění, poplatky za případné služby spojené s užíváním věci či s její výměnou), popřípadě jsou odměnou (ziskem) leasingové společnosti, nelze výši způsobené škody snižovat. V tomto smyslu pokládá trestní kolegium Nejvyššího soudu za správné a zákonu odpovídající závěry vyslovené v rozsudcích Nejvyššího soudu ze 8. 11. 2000 sp. zn. 5 Tz 245/2000 a ze dne 17. 7. 2001 sp. zn. 3 T 95/2001.

Při stanovení výše škody je tedy třeba zjistit, jaká část zaplacené akontace a dalších leasingových splátek představuje splátky pořizovací ceny předmětu leasingu (popř. i zálohu na kupní cenu pro případ převodu vlastnického práva k pronajaté věci), neboť pouze o tuto část leasingových plateb se snižuje výše způsobené škody. Rozhodující přitom bude obsah leasingové smlouvy, ze které zpravidla bude vyplývat vztah akontace a leasingových splátek k pořizovací ceně předmětu leasingu (tj. skladba leasingových splátek). Z leasingové smlouvy bude možno např. zjistit poměr pořizovací ceny (hodnoty) předmětu leasingu v době jejího uzavření a celkového součtu všech leasingových plateb za dobu trvání leasingu (tzv. leasingová cena) a takto vypočtený (či ve smlouvě stanovený) koeficient se pak použije na stanovení té části dosud (tj. v době spáchání činu) zaplacených leasingových splátek (včetně akontace), o které se sníží zjištěná prodejní cena (§ 89 odst. 12 tr. zák.) pronajaté věci. Přitom je nutno takto zjištěnou částku použít na snížení aktuální (prodejní) ceny pronajaté věci jen v takovém poměru, který odpovídá snížení hodnoty předmětu leasingu oproti době převzetí věci pachatelem na základě leasingové smlouvy. Je třeba vzít v úvahu, že výše leasingových splátek je stanovena se zřetelem na hodnotu předmětu leasingu v době uzavření leasingové smlouvy (tj. v době převzetí pronajaté věci). Dlouhodobým pronájmem věci dochází ke snížení její hodnoty, což u některých předmětů leasingu může být dosti podstatné (např. u osobních automobilů). Proto je nutno ve stejném poměru provést také redukci čistých leasingových splátek, včetně tzv. akontace. Např., představovala-li pořizovací cena předmětu leasingu částku 800 000 Kč a jeho aktuální (časová) cena v době spáchání činu zjištěná postupem podle § 89 odst. 12 tr. zák. činila 400 000 Kč, pak se od částky 400 000 Kč odpočte pouze polovina tzv. akontace a uhrazených leasingových splátek, představující čisté splátky na pořizovací cenu předmětu leasingu.

Nebude-li možno zjistit rozložení leasingových splátek a akontace z obsahu leasingové smlouvy, popř. z vyjádření pronajímatele, nezbude než k posouzení této otázky vyžádat odborné vyjádření, či znalecký posudek.

Jestliže takto zjištěná výše způsobené škody dosáhne zákonem požadované hranice či hranic (srov. § 89 odst. 11 tr. zák. v návaznosti na ustanovení § 248 odst. 1 až 4 tr. zák.), dojde po formální stránce k naplnění buď základní, anebo kvalifikované skutkové podstaty trestného činu zpronevěry.

Posouzení materiální podmínky trestnosti činu (popřípadě použití vyšší trestnosti činu) bude třeba věnovat náležitou pozornost zvláště v případech, kdy pachatel (nájemce) bude i po spáchání činu plnit podmínky leasingové smlouvy spočívající v úhradě leasingových splátek (byť se jedná pouze o náhradu již způsobené škody), jakož i v situaci, kdy podle smlouvy budou již uhrazeny všechny leasingové splátky a k neoprávněné dispozici s předmětem leasingu dojde v době ještě před uskutečněním převodu vlastnictví k věci na nájemce (např. před zaplacením tzv. zůstatkové ceny věci).

Výše popsany postup při zjišťování výše škody pro účely trestní odpovědnosti pachatele trestného činu zpronevěry nebrání poškozenému v tom, aby v řízení o náhradě škody uplatnil i další položky.

Pokud konkrétní leasingová smlouva bude podléhat režimu zákona č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru, pak zřejmě nebude činit problém zjistit rozložení jednotlivých leasingových plateb (viz příloha citovaného zákona).

Na základě všech těchto úvah dospělo trestní kolegium Nejvyššího soudu ke shora uvedenému stanovisku.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Dohoda účastníků smlouvy o převodu nemovitosti o tom, že daň z převodu nemovitosti zaplatí nabyvatel nemovitosti (kupující), není neplatná pro rozpor se zákonem č. 357/1992 Sb. Dohoda však váže pouze účastníky smlouvy, nikoliv správce daně, a nic nemění na tom, že poplatníkem této daně je převodce (prodávající). Ten se pak může podle dohody obsažené ve smlouvě o převodu nemovitosti domáhat po kupujícím náhrady zaplacené daně.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2001, sp. zn. 33 Odo 714/2001)

O k r e s n í s o u d v Děčíně rozsudkem ze dne 20. 1. 2000 zamítl žalobu, aby byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci částku 24 333 Kč s úrokem z prodlení ve výši 0,25 % z žalované částky za každý den prodlení, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud tak rozhodl o nároku na plnění z kupní smlouvy o prodeji nemovitostí, uzavřené žalobcem jako prodávajícím a žalovanou jako kupující dne 10. 2. 1998, kde v článku třetím byl sjednán závazek kupující zaplatit daň z převodu nemovitostí za tento převod. Soud vyšel ze zjištění, že žalobce uhradil dne 9. 6. 1998 finančnímu úřadu daň z převodu nemovitostí ve výši 24 333 Kč, tj. 5 % z ceny nemovitostí určené znalcem. Podle zákona č. 337/92 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, je poplatníkem daně z převodu nemovitostí převodce (prodávající), v daném případě žalobce, nabyvatel (kupující) je ručitelem, přičemž se jedná o kogentní ustanovení, které nemohou účastníci dohodou změnit. Soud prvního stupně proto dospěl k závěru, že závazek žalované k úhradě daně z převodu nemovitostí v předmětné kupní smlouvě je v rozporu s tímto zákonem, a proto je podle § 39 obč. zák. neplatný.

K odvolání žalobce K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 3. 4. 2001 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalované uložil, aby zaplatila žalobci částku 24 333 Kč s 26% úrokem z prodlení od 9. 6. 1998 do zaplacení, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Odvolací soud dospěl k jinému právnímu závěru v hodnocení platnosti závazku žalované uhradit daň z převodu nemovitostí sjednaného ve třetím článku kupní smlouvy z 10. 2. 1998. S odkazem na § 2 odst. 3 obč. zák. umožňující subjektům občanskoprávních vztahů sjednat svá vzájemná subjektivní práva a povinnosti odchýlně od občanského zákoníku posoudil závazek žalované k úhradě daně z převodu nemovitostí jako vztah soukromoprávního charakteru platný mezi účastníky kupní smlouvy, přičemž tento závazek žádným způsobem neobchází ustanovení zákona o dani dědické, darovací a z převodu nemovitostí, ujednání o tomto závazku je proto platné.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, které odůvodnila tím, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení. Za nesprávnou považuje aplikaci § 2 odst. 3 obč. zák. na právní vztah, který se dle její-

ho názoru řídí výlučně předpisem práva finančního, a to zákonem č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve kterém neplatí zásada smluvní volnosti, takže ujednání o přenosu daňové povinnosti ze žalobce jako prodávajícího na žalovanou jako kupující je neplatné pro rozpor s tímto zákonem. Napadený rozsudek považuje za neúplný, neboť odvolací soud blíže nezkoumal, z jakého právního titulu žalobce nárokuje zaplacení žalované částky. Navrhuje zrušení rozsudku odvolacího soudu.

Žalobce se k dovolání nevyjádřil.

Podle ustanovení části dvanácté hlavy I bodu 17 zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tedy podle občanského soudního řádu ve znění platném do 31. 12. 2000).

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a že je podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné, přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání není důvodné. Proto je zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud nejprve zkoumal, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 237 odst. 1 o. s. ř. či jinými vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b/ o. s. ř.). Tyto vady se ze spisu nepodávají a ani dovolatelka netvrdí, že by řízení těmito vadami trpělo.

Ve smyslu ustanovení § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. je dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatelka obsahově vymezila. Dovolací soud se proto zabýval uplatněným dovolacím důvodem podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu určil sice správně, ale nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

V dané věci jde o aplikaci příslušných ustanovení občanského zákoníku upravujících postavení kupujícího a prodávajícího při uzavírání kupní smlouvy o převodu vlastnického práva k nemovitostem z hlediska platnosti závazků sjednaných v tomto typu smlouvy. Podle § 2 odst. 3 obč. zák. si účastníci občanskoprávních vztahů mohou vzájemná práva a povinnosti upravit dohodou odchýlně od zákona, jestliže to zákon výslovně nezakazuje a jestliže z povahy ustanovení zákona nevyplývá, že se od něj nelze odchýlit. Odvolací soud proto dospěl ke správnému závěru, že ujednání v článku třetím předmětné kupní smlouvy o povinnosti žalované zaplatit daň z převodu nemovitostí je závazkem soukromoprávního významu sjednaným mezi stranami této smlouvy a žádným způsobem neobchází zákon č. 357/1992 Sb., o dani dě-

dické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, podle jehož § 8 zůstal v daném případě poplatníkem daně žalobce jako prodávající a ručitelem této daně žalovaná jako kupující. Odvolací soud proto správně uzavřel, že předmětné ujednání v kupní smlouvě o závazku žalované zaplatit daň z převodu nemovitostí není podle § 39 obč. zák. neplatné a je plně v souladu s § 2 odst. 3 obč. zák.

Právní závěr odvolacího soudu je tedy v souladu s konstantní judikaturou a dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. tudíž dán není a rozhodnutí odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správné. Nejvyšší soud proto dovolání žalované podle § 243b odst. 1 o. s. ř. zamítl.

Rozhodnutí soudu výkonu rozhodnutí o zrušení věcného břemene dle § 337b odst. 3 o. s. ř. ve znění účinném před 1. lednem 2001 je pro soud v řízení o určení existence práva odpovídajícího věcnému břemenu závazné i v případě, že osoba oprávněná z věcného břemene nebyla účastnicí té fáze výkonu rozhodnutí, v níž ke zrušení věcného břemene došlo. Podstatné je, že soud výkonu rozhodnutí učinil v souladu se zákonem vše nezbytné k tomu, aby takové osobě účast ve výkonávacím řízení umožnil.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2001, sp. zn. 22 Cdo 862/2000)

O k r e s n í s o u d v Táboře rozsudkem ze 4. 6. 1999 zamítl žalobu na určení, že „žalobce má právo odpovídající věcnému břemenu, a to právo chůze a jízdy po komunikaci a právo užívání přípojek vody, kanalizace, kabelu NN na pozemku p. č. 415/5 v k. ú. Ř. o výměře 6561 m², zapsaného v katastru nemovitostí u KÚ v T. na LV č. 275 dle geometrického plánu z 19. 9. 1995 s vyznačením polohy věcného břemene podle smlouvy o zřízení věcného břemene, jejíž vklad byl povolen rozhodnutím KÚ v T. dne 14. 11. 1995 s právními účinky vkladu k 3. 11. 1995“, a rozhodl o nákladech řízení. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že smlouvou uzavřenou 1. 11. 1995 (s účinky vkladu do katastru nemovitostí k 3. 11. 1995) mezi H. C., s. r. o., se sídlem M. S., jako vlastníkem pozemku p. č. 414/5 v k. ú. Ř. a manžely P. a L. K., jako vlastníky pozemku č. 414/4 v témže kat. území bylo ve prospěch vlastníků pozemku p. č. 414/4 zřízeno právo odpovídající věcnému břemenu spočívající v právu chůze a jízdy po pozemku p. č. 414/5 a vedení přípojky vody, kanalizace, kabelu NN po témže pozemku dle geometrického plánu, 18. 9. 1995. Manželé K. kupní smlouvou z 25. 3. 1996 (účinky vkladu do katastru nemovitostí 26. 3. 1996) prodali pozemek p. č. 414/4 žalobkyni. Pozemek p. č. 414/5 se stal předmětem řízení o výkon rozhodnutí, vedeného u soudu prvního stupně, zahájeného 9. 5. 1996 návrhem oprávněné I. banky, a. s., P., proti povinné H. C., s. r. o., se sídlem v M. S. Usnesením z 25. 11. 1998 bylo určeno, že rozvrhovanou podstatu tvoří 7 002 492,40 Kč s 0,5% úrokem jdoucím z částky 7 000 000 Kč od 16. 11. 1999 do výplaty, dále že rozdělovaná podstata se rozvrhuje tak, že se z ní uspokojí soudní náklady oprávněného ve výši 1 189 750 Kč k hotovému vyplacení, částka 5 812 742,40 Kč s 0,5% úrokem z částky 7 000 000 Kč od 26. 11. 1998 do zaplacení na částečnou úhradu úroků z prodlení jsoucích od 14. 10. 1995 do 14. 12. 1998, k hotovému vyplacení. Dále bylo tímto usnesením dle § 337b odst. 3 o. s. ř. zrušeno věcné břemeno za náhradu celkem 200 000 Kč. Soud však v uvedeném řízení nezjistil, že došlo ke změně vlastníka pozemku p. č. 414/4 a doručoval dle § 335 odst. 4 o. s. ř. příslušná rozhodnutí manželům K. jako osobám oprávněným z věcného břemene. Manželé K. byli při uzavření smlouvy o zřízení věcného břemene zastoupeni žalobkyní a některá usnesení vydaná v řízení o výkon rozhodnutí, alespoň zpočátku,

a to dražební vyhláška z 16. 2. 1998, kterou bylo nařízeno dražební jednání na 9. 4. 1998, nové určení odhadní ceny usnesením z 27. 7. 1998, a další dražební vyhláška ze 17. 8. 1998, kterou bylo nařízeno dražební jednání na 14. 10. 1998 (ve všech těchto usneseních byl pozemek označen správně jako p. č. 414/5 v k. ú. Ř.), byla proto doručována i žalobkyni. Žalobkyně tedy musela vědět, že se výkon rozhodnutí týká jejích práv, ale nijak nereagovala, a také manželé K. soudu nesdělili, že již nejsou osobami oprávněnými z věcného břemene. Byli přítomni i jednání, při kterém soud věcné břemeno zrušil. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že pozemek byl sice v návrhu na výkon rozhodnutí nesprávně označen jako p. č. 441/5, v důsledku toho i v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí ze 17. 7. 1997, a dále jako p. č. 447/5 v usnesení o udělení příklepu ze 14. 10. 1998, na základě kterého došlo k záznamu v katastru nemovitostí, „ale tyto chyby neměly faktický dopad na sporné věcné břemeno, neboť oprávněný předložil listinu, z níž vyplývalo, že věcné břemeno zatěžuje právě pozemek p. č. 414/5“. Pokud nebylo se žalobkyní jako s osobou oprávněnou z věcného břemene vázoucího na pozemku p. č. 414/5 jednáno, pak „s ohledem na výsledek dražby by rozhodnutí soudu o zrušení věcného břemene muselo být dle § 337b odst. 3 o. s. ř. naprosto stejné a žalobkyně, i kdyby byla účastna rozvrhového jednání a využila možnosti podat proti usnesení o rozvrhu odvolání, by ani v odvolacím řízení nemohla uspět“. Soud prvního stupně dodal, že určovací žalobě nelze vyhovět i proto, že by šlo poté, co bylo věcné břemeno zrušeno, o jeho vznik soudním rozhodnutím, to však nelze rozhodnutím dle § 80 písm. c) o. s. ř., ale jen dle § 142 odst. 3 obč. zák. při zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví a dle § 135c odst. 3 obč. zák. při rozhodování o neoprávněné stavbě. K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích, pobočka v Táboře, jako soud odvolací rozsudkem ze 30. 9. 1999 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně. Odvolací soud převzal skutkové zjištění soudu prvního stupně. K právnímu posouzení dodal, že usnesení, jímž bylo v řízení o výkon rozhodnutí rozhodnuto o zrušení věcného břemene, je rozhodnutím, kterým je soud dle § 159 odst. 2 o. s. ř. vázán, a je nerozhodné, zda se jím cítí vázána žalobkyně. Pokud žalobkyně tvrdí, že s ní nebylo v řízení o výkon rozhodnutí jako s účastnicí řízení jednáno a byla jí odňata možnost jednat před soudem, nic jí nebrání, aby svoje práva uplatnila v řízení o výkon rozhodnutí. Z porušení práva v řízení o výkon rozhodnutí nevyplývá její naléhavý právní zájem na určovací žalobě. Odvolací soud dále poukázal na to, že v návaznosti na čl. 11 Listiny je zrušení věcného břemene dle § 337b odst. 3 o. s. ř. omezením vlastnického práva podle zákona a za náhradu, která se přiznává oprávněným osobám z věcného břemene. Ty nejsou účastníky celého řízení o výkon rozhodnutí dle § 255 o. s. ř., ale postavení účastníka se jim přiznává v určité fázi, v nichž se jedná o jejich právech a povinnostech. V řízení však není možné vedlejší účastenství, přičemž žalobkyně v řízení o výkon rozhodnutí neučinila nic jiného, než že podáním ze 7. 6. 1999 sdělila, že do řízení vstupuje jako vedlejší účastnice. Nesprávné označení pozemku v usnesení ze 14. 10. 1998 o udělení příklepu bylo opraveno opravným usnesením z 8. 6. 1999. Konečně odvolací soud zdůraznil, že se žalobkyní bylo v určité fázi řízení o výkon

rozhodnutí jako s účastnicí řízení jednáno, a přesto žádné námitky ani práva neuplatnila, což je základní příčina stavu, v němž se nyní nachází. Zamítnutí návrhu na vyslovení přípustnosti dovolání odůvodnil odvolací soud tím, že otázky vázanosti soudním rozhodnutím a naléhavého právního zájmu jsou judikaturou vyšších soudů řešeny.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Považuje rozsudek odvolacího soudu za rozhodnutí zásadního právního významu pro posouzení vztahu § 335c odst. 3 a § 159 odst. 2 o. s. ř., tj. otázky, zda je vázána rozhodnutím o zrušení věcného břemene podle § 335c odst. 3 o. s. ř., jestliže jako vlastnice panujícího pozemku nebyla účastnicí exekučního řízení. Namítá, že § 159 odst. 2 o. s. ř. stanoví, že výrok pravomocného rozsudku je závazný pro účastníky a pro všechny orgány. Nebyla-li však účastnicí řízení, v němž bylo rozhodnutí o zrušení věcného břemene vydáno, nemůže jím být vázána a nemůže se také v uvedeném řízení jako účastnice řízení bránit. Proto také má naléhavý právní zájem na určení existence věcného břemene. Dále namítá, že rozhodnutí o zrušení věcného břemene je nevykonatelné pro neurčitost, neboť soud v usnesení z 25. 11. 1998 rozhodl o zrušení věcného břemene, aniž specifikoval nemovitosti, k nimž je jako věcné právo vázáno. I kdyby žalobkyně připustila určení nemovitostí odkazem na rozhodnutí o dražbě, pak se týkalo nemovitostí jiné, a to p. č. 441/5. V rozhodnutí není také uvedeno, kdo je oprávněným z věcného břemene, kterému přísluší náhrada za jeho zrušení. Jestliže se žalobkyní nebylo v řízení o výkon rozhodnutí jednáno, šlo o nesprávný postup soudu, kterým jí byla odňata možnost jednat před soudem. Žalobkyně v dovolání sice uvádí, že uplatňuje také dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř., podle obsahu se však dovolání týká jen nesprávného právního posouzení věci a odnětí možnosti jednat před soudem, tj. dovolacích důvodů podle § 241 odst. 3 písm. a) a d) o. s. ř. Žalobkyně navrhla, aby rozsudky soudů obou stupňů byly zrušeny a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná uvedla, že dovolání žalobkyně je nepřipustné jak podle § 237 o. s. ř., tak podle § 239 odst. 2 o. s. ř. Rozhodnutí o zrušení věcného břemene považuje žalovaná za pravomocné.

Nejvyšší soud provedl řízení podle procesních předpisů platných k 31. 12. 2000 (hlava první, bod 17. zákona č. 30/2000 Sb.), tj. podle zákona č. 99/1963 Sb. ve znění před novelou provedenou zákonem č. 30/2000 Sb. Po zjištění, že dovolání bylo podáno včas řádně zastoupenou účastnicí řízení, dále zkoumal, zda jde o dovolání přípustné. Dovolání je přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, pokud v řízení došlo k vadám v § 237 odst. 1 o. s. ř. vyjmenovaným.

Žalobkyně sice v dovolání namítá, že jí nesprávným postupem soudu byla odňata možnost jednat před soudem. Avšak už z toho, co sama uvádí, vyplývá, že za nesprávný nepovažuje postup soudu v tomto řízení o určovací žalobě, ale v řízení o výkon rozhodnutí vedeném u soudu prvního stupně pod sp. zn. E 726/96.

N e j v y š š í s o u d vadu řízení podle § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. ani jiné vady podle § 237 odst. 1 o. s. ř., stejně jako jiné vady řízení, které mohly mít vliv na správnost rozhodnutí odvolacího soudu, nezjistil. Proto dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Vzhledem k tomu, že předpoklady přípustnosti podle § 238 odst. 1 písm. b) a § 239 odst. 1 o. s. ř. nejsou dány (dovolatelka je ani netvrdí), soustředil se dovolací soud na řešení přípustnosti dovolání podle § 239 odst. 2 o. s. ř.

Podle § 239 odst. 2 o. s. ř., nevyhoví-li odvolací soud návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku nebo před vyhlášením (vydáním) usnesení, jímž bylo rozhodnuto ve věci samé, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam.

Žalobkyně připuštění dovolání před vyhlášením rozsudku odvolacího soudu navrhla, dovolací soud však jejímu návrhu nevyhověl. Dovolací soud však považuje rozsudek odvolacího soudu za rozhodnutí po právní stránce zásadního významu, a to pro řešení otázky, zda osoba, která byla podle hmotného práva osobou oprávněnou z věcného břemene, je ve smyslu § 159 odst. 2 o. s. ř. vázána rozhodnutím o zrušení věcného břemene, vydaným v řízení o výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí podle § 337b odst. 3 o. s. ř., jestliže jí nebylo uvedené rozhodnutí doručeno.

Úprava výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti, kdy dochází ke změně vlastníka nemovitosti, a to tak, že stát zajišťuje splnění práva oprávněného vůči povinného donucením, sleduje, aby vydražitel nabyl nemovitost bez závad, resp. jen s jejich minimem. Takovou závadou je i věcné břemeno, které je omezením vlastníka nemovitosti ve prospěch někoho jiného něco trpět, něčeho se zdržet nebo něco konat.

Podle § 336m odst. 1 o. s. ř. musí vydražitel bez započtení na nejvyšší podání převzít věcná břemena, pokud tak stanoví zvláštní předpis nebo nájemní práva. Jde o věcná břemena, která je třeba zachovat a k nimž se přihlíželo při určení odhadní ceny (o jejich hodnotu byla snížena).

Dále podle § 336m odst. 2 o. s. ř. převezme vydražitel jen ta věcná břemena, dostane-li se na ně plná úhrada z rozdělované podstaty. Převzetí těchto věcných břemen není tedy ponecháno na vůli vydražitele, neboť bude-li částka, kterou bylo věcné břemeno oceněno, v rozvrhovém řízení plně uhrazena, vydražitel musí věcné břemeno převzít. Pokud vydražitel takto nepřevzme věcná břemena na srážku z nejvyššího podání, soud určí podle výsledku odhadu částku, kterou tato věcná břemena ocení, zruší je a oprávněnému přikáže náhradu v hotovosti ve výši určené soudem (§ 337b odst. 1 a 3 o. s. ř.). Podle § 337 odst. 1 písm. d) o. s. ř. se tyto náhrady uspokojují z podstaty ve čtvrtém pořadí.

Protože v dané věci věcné břemeno váznoucí na pozemku parc. č. 414/5, který byl předmětem výkonu rozhodnutí, ve prospěch pozemku parc. č. 414/4, není věcným břemenem, vyplývajícím ze zvláštního předpisu, pak jeho další trvání bylo odvislé od nejvyššího podání, tedy zda bude rozvrhovaná podstata postačovat k zaplacení náhrady vydražiteli za toto věcné břemeno, nebo zda jeho převzetí srážkou na nejvyšší podání nebude možné a věcné břemeno bude zrušeno.

V řízení o výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti jsou práva a povinnosti osob, které mají k nemovitosti věcná práva, tj. i osob, které jsou oprávněnými z věcného břemene váznoucí na prodávané nemovitosti, upravena. Zákon totiž stanoví, že osobám, které mají věcné právo k nemovitosti, se doručuje usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti (§ 335 odst. 3 o. s. ř.), osobám, pro které váznou na nemovitosti věcná práva patrná ze spisu, se doručuje usnesení o určení odhadní ceny nemovitosti (§ 336 odst. 4 o. s. ř.), každému, kdo má k nemovitosti věcné právo, je-li patrné ze spisu anebo evidence nemovitosti, se doručuje dražební vyhláška (§ 336c odst. 1 písm. c/ o. s. ř.) a předvolává se k rozvrhovému řízení (§ 336n o. s. ř.). Rozvrhové usnesení se dle § 337c odst. 1 o. s. ř. doručuje osobám, které měly být předvolány k rozvrhovému jednání, a osobám, o jejichž nárocích se rozhodovalo při tomto jednání.

Dražební vyhláška musí mimo jiné podle § 336b písm. l), g) a i) obsahovat také závady, které musí vydražitel převzít bez započtení na nejvyšší podání, ustanovení o přechodu závad a užitků nemovitosti a výzvu, aby všichni, kdo jsou odkázáni se svými nároky na nejvyšší podání, udali výši svých nároků i s příslušenstvím ke dni dražebního jednání a prokázali je listinami s upozorněním, že jinak bude k jejich nároku přihlíženo jen podle obsahu spisů. Dražební vyhláška se také vyvěšuje na úřední desce soudu a soud požádá místní orgán samosprávy, v jehož obvodu je nemovitost, aby podstatný obsah vyhlášky uveřejnil způsobem v místě obvyklém.

To znamená, že soud v řízení o výkon rozhodnutí jedná s osobou oprávněnou z věcného práva, tedy i z věcného břemene, je-li takové právo patrné ze spisu anebo z evidence nemovitostí do fáze vydání dražební vyhlášky, po jejím vydání pak s osobou, jejíž věcné právo je patrné z obsahu spisu. Vyvěšení dražební vyhlášky na úřední desce a jeho publikace prostřednictvím místního orgánu v místě obvyklém má také zajistit, aby své nároky z věcných práv uplatnily ty osoby, s nimiž dosud nebylo jednáno, resp. jejich práva nebyla dosud ze spisu patrná. Pokud věcné právo nebylo z obsahu spisu (anebo z evidence nemovitostí) do vydání dražební vyhlášky patrné a osoba, která je osobou oprávněnou z věcného břemene, které vydražitel obligatorně nepřebírá, právo z tohoto věcného břemene neuplatnila, zaniklo věcné břemeno ze zákona právní mocí rozvrhového usnesení. Tomuto závěru také nasvědčuje úprava výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí v občanském soudním řádu ve znění novely provedené zákonem č. 30/2000 Sb. Ta již neupravuje zrušení věcných břemen rozhodnutím soudu a stanoví v § 337e odst. 2, že dnem právní moci rozvrhového usnesení zanikají věcná břemena a nájemní práva na nemovitosti váznoucí. To neplatí u věcných břemen a nájemních práv, o nichž bylo rozhodnuto, že nezaniknou, a u věcných břemen a nájemních práv, za něž byla poskytnuta vydražiteli náhrada.

Lze tedy uzavřít, že pokud v řízení o výkon rozhodnutí prodejem pozemku, provedeném podle občanského soudního řádu ve znění před novelou provedenou zákonem č. 30/2000 Sb., na němž vázlo věcné břemeno, osoba oprávněná z věcného břemene neuplatnila v tomto řízení svůj nárok a soud jednal s osobou jinou, která byla osobou oprávněnou z věcného břemene podle obsahu spisu, pak věcné břemeno rozhodnutím

soudu o jeho zrušení podle § 337b odst. 3 o. s. ř. zaniklo. Tímto rozhodnutím je tedy vázána i osoba, která byla skutečnou osobou oprávněnou z věcného břemene podle hmotného práva, a tato úprava je tedy modifikací § 159 odst. 2 o. s. ř. Takový postup není ani v rozporu s čl. 11 Listiny. Ten jednak obsahuje ochranu práva vlastnického, a i pro případ aplikace i na jiná věcná práva, mezi něž je také řazeno právo vyplývajícího z věcného břemene, zákon – občanský soudní řád s přihlédnutím ke specifické povaze řízení o výkon rozhodnutí ochranu práva vyplývajícího z věcného břemene v řízení o výkon rozhodnutí prodejem věcným břemenem zatížené nemovitosti obsahuje. Nevyužije-li osoba oprávněná z věcného břemene práva jí takto zajištěná, nemůže se dovolávat toho, že jí ochrana jejího věcného práva byla odeprána.

V daném případě osoby původně oprávněné z věcného břemene vázancí na pozemku, který byl předmětem řízení o výkon rozhodnutí prodejem pozemku v době zahájení tohoto řízení, právo odpovídající věcnému břemeni pozbyly (došlo k jeho zániku převodem), avšak ze spisu tato skutečnost nebyla patrna. Ve spise byla totiž založena pouze smlouva, kterou původní osoby právo odpovídající věcnému břemeni k prodávanému pozemku nabyly. Nicméně osobě, která právo odpovídající věcnému břemeni nabyla, tj. žalobkyni byla jednak, byť jako domnělému zástupci původních oprávněných osob, doručena dražební vyhláška do vlastních rukou (v níž byl zatížený pozemek správně označen) a kromě toho byla dražební vyhláška také publikována postupem podle § 336c odst. 3 o. s. ř. Žalobkyně svoje práva osoby oprávněné z věcného břemene v řízení o výkon rozhodnutí prodejem zatíženého pozemku neuplatnila, ačkoliv o probíhajícím řízení o výkon rozhodnutí věděla a uplatnit je mohla, resp. teprve podáním ze 7. 6. 1999, doručeným soudu prvního stupně 9. 6. 1999, navrhla svůj vstup do řízení jako vedlejší účastnice. Usnesení soudu prvního stupně z 25. 11. 1998, které je usnesením rozvrhovým a obsahuje také výrok o zrušení věcného břemene (zní tak, že „Věcná břemena práva chůze a jízdy po komunikaci a užívání přípojky vody, kanalizace a kabelů nízkého napětí se zrušují“) a určení výše náhrady za zrušené věcné břemeno (formulovaným tak, že „oprávněným z věcného břemene náleží náhrada ve výši 75 000 Kč za zrušení práva chůze a jízdy po komunikaci a náhrada 150 000 Kč za zrušení věcného břemene užívání přípojek vody, kanalizace a kabelů nízkého napětí“), nabylo právní moci 19. 12. 1996 (doručováno bylo manželům K. jako osobám oprávněným z věcného břemene podle obsahu spisu). Soud prvního stupně usnesením z 8. 6. 1999, čj. E 726/99-134, opravil usnesení o udělení příklepu z 14. 10. 1998 tak, že správně označil pozemek, jehož se příklep týkal, jako p. č. 414/5 v k. ú. Ř.

Předmětné věcné břemeno tedy zaniklo zrušením podle § 337b odst. 3 o. s. ř. Pokud by bylo rozhodnutí soudu o jeho zrušení pro neurčitost nevykonatelné, pak zaniklo právní mocí rozvrhového usnesení, a takovými rozhodnutími je žalobkyně vázána. Pak je také správný závěr odvolacího soudu, že žalobkyně nemůže být úspěšná se žalobou, že věcné břemeno existuje. Právní posouzení věci odvolacím soudem v rozsahu dovolacích námitek nemělo tedy za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a proto bylo dovolání podle § 243b odst. 1 o. s. ř. zamítnuto.

Jestliže účastník řízení oznámil soudu vypovězení procesní plné moci svému zástupci poté, co tento zástupce byl řádně a včas vyrozuměn o termínu soudního jednání, při kterém nebylo zapotřebí osobní účasti zastoupeného (§ 49 odst. 1 o. s. ř.), neměl soud povinnost vyrozumět účastníka znovu o termínu jednání.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 3. 2001, sp. zn. 21 Cdo 1094/2000)

Dopisem ze dne 23. 6. 1997 žalovaný sdělil žalobkyni, že jí dává výpověď z pracovního poměru podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. e) zák. práce. Důvod výpovědi spatřoval v tom, že žalobkyně jako sólistka baletu divadla N. „již od sezóny 90/91“ bez zavinění žalovaného nesplňuje požadavky (fyzické a technické předpoklady) pro řádný výkon této práce. Protože žalobkyně odmítla nabídku převedení na jinou práci odpovídající její „kvalifikaci, zdravotnímu stavu, schopnostem a zkušenostem“, nemá žalovaný možnost ji dále zaměstnávat.

Žalobkyně se domáhala, aby bylo určeno, že uvedená výpověď z pracovního poměru je neplatná. Žalobu odůvodnila zejména tím, že použitý výpovědní důvod není dán, jelikož „podmínkou pro jeho použití“ je okolnost, že zaměstnanec nesplňuje požadavky pro řádný výkon práce bez zavinění zaměstnavatele. V daném případě však tato podmínka splněna není, neboť žalovaný od března 1991 „bez uvedení jakýchkoliv důvodů“ žalobkyni neumožnil vystupovat v baletních představeních, zneumožňoval jí řádnou přípravu pro výkon sjednané práce a kromě toho „řadu let“ vůči ní porušoval ustanovení § 7 odst. 2 a § 8 odst. 3 zák. práce. Nabídky jiné práce u žalovaného žalobkyně jako nepřijatelné odmítla, „neboť by ji nadále poškozovaly“.

O b v o d n í s o u d pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 15. 9. 1998 žalobu zamítl a žalobkyni uložil povinnost zaplatit žalovanému náklady řízení ve výši 5375 Kč „na účet JUDr. P. T.“ Soud prvního stupně dovodil, že žalobkyně, již bylo v době výpovědi více než 50 let, nesplňovala pro výkon práce sólistky baletu požadavek věku do 40 let a rovněž požadavek odpovídající fyzické kondice a estetického vzhledu, stanovené pracovním řádem žalovaného. Protože nesplňování uvedených požadavků nelze klást za vinu žalovanému a protože žalovaný vůči žalobkyni splnil i svou nabídkovou povinnost podle ustanovení § 46 odst. 2 zák. práce, dospěl soud prvního stupně k závěru, že výpověď daná žalobkyni podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. e) zák. práce je platným právním úkonem.

K odvolání žalobkyně M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 28. 6. 1999 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil „s tím, že křestní jméno žalobkyně správně zní M.“, a rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na náhradu nákladů odvolacího řízení 1075 Kč „k rukám JUDr. P. T.“ Odvolací soud zdůraznil, že požadavky pro řádný výkon práce, pro jejichž nesplňování lze dát zaměstnanci výpověď podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. e) zák. práce, určuje zaměstnavatel,

a proto „je nepochybné, že jeho možnosti nejsou neomezené“. V daném případě žalobkyně nesplňované požadavky pro řádný výkon práce sólistky baletu vymezené v pracovním řádu žalovaného, byly „z hledisek specifické umělecké profese“ přiměřené a nikoli šikanózní, „takže se nejednalo o zneužití výkonu práv zaměstnavatele na újmu zaměstnance“. Odvolací soud se proto ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že výpověď z pracovního poměru byla žalobkyni dána platně.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně z důvodů uvedených v ustanovení § 241 odst. 3 písm. a) a d) o. s. ř. dovolání, jehož přípustnost dovozovala z ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. Odnětí možnosti jednat před soudem dovolatelka spatřovala v tom, že odvolací soud, ačkoliv již dnem 24. 6. 1999 bylo vůči němu účinné odvolání plné moci udělené žalobkyní advokátu JUDr. J. Z., projednal věc u jednání nařízeného na den 28. 6. 1999, aniž by žalobkyni o tomto jednání vyrozuměl. Dále namítala, že se odvolací soud vůbec nezabýval otázkou, „zda byly splněny zákonné podmínky výpovědi“, neboť zcela pominul okolnost, že „i přes obšírnost výpovědi“, nebyl výpovědní důvod dostatečně skutkově vymezen (konkretizován) a že nabídku jiné práce žalobkyně nepřijala nikoli proto, že by pro ni byla nevhodná, ale z tohoto důvodu, že žalovaný nabízenou práci vázal na uzavření pracovní smlouvy na dobu určitou. Žalobkyně navrhla, „aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil“.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10 a o. s. ř.) věc projednal podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000 (srov. část dvanáctou, hlavu I, bod 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony); po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozhodnutí odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), přezkoumal napadený rozsudek bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný. Proto dovolání odmítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání je přípustné proti rozhodnutí odvolacího soudu (s výjimkou rozsudků, kterými bylo vysloveno, že se manželství rozvádí, že je neplatné nebo že zde není), jestliže trpí vadami uvedenými v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. Dovolání je též přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé (§ 238 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.). Dovolání je přípustné také proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak, než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 238 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.).

Dovolání je rovněž přípustné proti rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně potvrzeno, jestliže odvolací soud ve výroku rozhodnutí vyslovil, že dovolání je přípustné, protože jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu (§ 239 odst. 1 o. s. ř.). Nevyhoví-li odvolací soud návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku nebo před vyhlášením (vydáním) usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam (§ 239 odst. 2 o. s. ř.).

V posuzovaném případě žalobkyně napadá dovoláním rozsudek odvolacího soudu, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně o věci samé potvrzen.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. b) o. s. ř. není dána, a to již proto, že ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí, které by odvolací soud zrušil. Protože odvolací soud nevyslovil přípustnost dovolání proti svému rozsudku, není dovolání přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř. Vzhledem k tomu, že žalobkyně nenavrhla, aby dovolání bylo odvolacím soudem připsáno, nemůže být dovolání proti rozsudku odvolacího soudu přípustné ani z hlediska ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. Za této situace může být přípustnost dovolání dána pouze z důvodů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. Přípustnost dovolání z hlediska tohoto ustanovení není založena již tím, že dovolatelka tvrdí, že rozhodnutí odvolacího soudu je postiženo některou z vad uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř.; přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže rozhodnutí odvolacího soudu vadou uvedenou v tomto ustanovení skutečně trpí.

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. je dovolání přípustné, jestliže účastníku řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem.

Odnětím možnosti jednat před soudem (§ 237 odst. 1 písm. f/ o. s. ř.) se rozumí postup soudu, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci procesních práv, která mu občanský soudní řád dává (např. právo účastnit se jednání, činit přednesy, navrhopat důkazy apod.), přičemž není rozhodné, zda byla účastníku řízení odňata možnost jednat před soudem prvního stupně nebo před soudem odvolacím. O vadu ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. jde přitom jen tehdy, jestliže šlo o postup nesprávný (uvažováno z hlediska zachování postupu soudu určeného zákonem nebo dalšími obecně závaznými právními předpisy) a jestliže se postup soudu projevil v průběhu řízení a nikoliv také při rozhodování. Nejde-li o případ, kdy účastníku byl ustanoven opatrovník, ačkoliv k tomuto opatření nebyly splněny zákonem stanovené předpoklady, je dovolací důvod podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. dán zejména tehdy, jestliže soud rozhodl bez nařízení jednání, přestože mělo být ve věci jednáno, nebo jestliže účastník (nebo jeho zástupce) nebyl řádně předem k jednání soudu předvolán nebo – nebylo-li jeho přítomnosti u jednání třeba – alespoň o jednání soudu vyrozuměn.

V posuzovaném případě dovolatelka spatřuje odnětí možnosti jednat před soudem v okolnosti, že nebyla vyrozuměna o jednání odvolacího soudu nařízeném na den 28. 6. 1999, ačkoliv přípisem doručeným odvolacímu soudu dne 24. 6. 1999 oznámila odvolání plné moci udělené advokátu JUDr. J. Z.

Podle ustanovení § 24 o. s. ř. se účastník může dát v řízení zastupovat zástupcem, jež si zvolí. Svá procesní práva a povinnosti pak vykonává prostřednictvím tohoto zástupce. Podle ustanovení § 28 odst. 1 o. s. ř. zástupci, jež si účastník zvolí, udělí písemně nebo ústně do protokolu plnou moc. Podle ustanovení § 28 odst. 3 o. s. ř. odvolání plné moci účastníkem nebo její výpověď zástupcem jsou vůči soudu účinné, jakmile mu byly účastníkem nebo zástupcem oznámeny; vůči jiným účastníkům řízení jsou účinné, jakmile jim byly oznámeny soudem.

Zástupce, kterému byla účastníkem udělena plná moc pro celé řízení (advokátům lze – ve smyslu ustanovení § 25 odst. 1, věty druhé, a § 28 odst. 2, věty první, o. s. ř. – udělit pouze plnou moc pro celé řízení), je oprávněn ke všem úkonům, které může v řízení činit účastník. Jestliže má účastník řízení zástupce s plnou mocí pro celé řízení, doručuje soud písemnosti pouze tomuto zástupci. Nejenom zástupci, ale i účastníku řízení se písemnost doručuje pouze v případě, že účastník má sám osobně něco vykonat, tedy např. dostavit se k výsledku u soudu, ke znalci apod. (srov. § 49 odst. 1 o. s. ř.). Není-li důvodu účastníka osobně předvolávat k ústnímu jednání (tak tomu bude zpravidla tehdy, jestliže již byl v řízení vyslechnut), soud vyrozumí o ústním jednání vždy jen zástupce s plnou mocí pro celé řízení. V takovém případě je tedy řádným doručením písemného vyrozumění o nařízení jednání zástupci účastníka vyrozuměn i jím zastoupený účastník řízení.

V posuzované věci z obsahu spisu vyplývá, že žalobkyně udělila dne 2. 3. 1998 advokátu JUDr. J. Z. plnou moc pro celé řízení (§ 25 odst. 1, věta druhá, o. s. ř.). Dne 31. 5. 1999 bylo zástupci žalobkyně řádně doručeno vyrozumění o jednání odvolacího soudu nařízeném na den 28. 6. 1999. Písemným podáním, podle podacího razítka došlým odvolacímu soudu dne 24. 6. 1999, žalobkyně oznámila odvolání plné moci udělené tomuto zástupci. Podle protokolu o jednání odvolacího soudu ze dne 28. 6. 1999, na kterém bylo projednáno odvolání žalobkyně a rozhodnuto o něm v její nepřítomnosti, předseda senátu přednesl podle obsahu spisu stav věci a dosavadní průběh řízení a přečetl odvolání žalobkyně; žádné důkazy nebyly prováděny.

Z uvedeného vyplývá, že zástupce žalobkyně byl o termínu jednání před odvolacím soudem řádně a včas vyrozuměn. Vzhledem k tomu, že se všechny písemnosti doručované soudem účastníku doručují jeho zástupci s plnou mocí pro celé řízení, je řádným doručením písemného vyrozumění o nařízení jednání zástupci účastníka ve smyslu ustanovení § 49 odst. 1, věta první, o. s. ř. vyrozuměn i jím zastoupený účastník řízení; protože v posuzované věci osobní účasti žalobkyně u jednání nebylo třeba, nebylo povinností odvolacího soudu vyrozumívát o nařízeném jednání i žalobkyni. Okolnost, zda žalobkyně o termínu jednání odvolacího soudu věděla, přitom není podstatná. Je totiž věcí zástupce, jestli svou povinnost účastníka včas informovat

splní (srov. § 727 obč. zák., popř. § 16 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb.). Z hlediska soudu není splnění této povinnosti právně významné. Právo na nové vyrozumění o termínu jednání odvolacího soudu účastníku nevznikne ani poté, co plnou moc udělenou zástupci odvolá. Žalobkyně totiž pomíjí, že vzhledem ke skutečnosti, že odvolání plné moci účastníkem je vůči soudu účinné, jakmile mu bylo účastníkem oznámeno (srov. § 28 odst. 3 o. s. ř.), nemohou být předtím nastalé účinky řádného doručení podle ustanovení § 49 odst. 1, věta první, o. s. ř. oznámením o odvolání plné moci zástupci dotčeny, a účastníka proto není zapotřebí vyrozumívát o nařízeném jednání znovu.

V dovolání proti rozsudku odvolacího soudu žalobkyně rovněž vyslovuje nesouhlas se skutkovými a právními závěry odvolacího soudu, neboť podle jejího názoru odvolací soud zcela pominul okolnost, že výpovědní důvod nebyl dostatečně skutkově vymezen (konkretizován) a že nabídku jiné práce žalobkyně nepřijala nikoli proto, že by pro ni byla nevhodná, ale z tohoto důvodu, že žalovaný nabízenou práci vázal na uzavření pracovní smlouvy na dobu určitou. K uvedeným námitkám dovolatelky, které představují dovolací důvody podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř., však nebylo možné přihlédnout. Správnost rozsudku odvolacího soudu z hlediska těchto dovolacích důvodů může dovolací soud přezkoumat jen tehdy, jestliže je dovolání přípustné podle ustanovení § 238, popřípadě podle ustanovení § 239 o. s. ř., což v posuzovaném případě splněno nebylo.

Protože rozsudek odvolacího soudu není vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. postižen, protože dovolatelka netvrdí a ani z obsahu spisu nevyplývá, že by byl postižen jinou vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř., a protože dovolání není z hlediska ustanovení § 238 o. s. ř. a tedy z důvodů uvedených v ustanovení § 241 odst. 3 písm. b), c) a d) o. s. ř., případně z hlediska ustanovení § 239 odst. 1 a 2 o. s. ř. přípustné, je nepochybné, že dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není tento mimořádný opravný prostředek přípustný. Nejvyšší soud proto dovolání žalobkyně – aniž by se mohl věcí dále zabývat – podle ustanovení § 243b odst. 4, věty první, a § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. odmítl.

Dovolání proti výroku usnesení odvolacího soudu o nákladech řízení není podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. ledna 2001 přípustné.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2002, sp. zn. 29 Odo 874/2001)

O b v o d n í s o u d pro Prahu 6 usnesením ze dne 13. 4. 2001 zrušil svůj rozsudek ze dne 1. února 2001 (bod I. výroku), zastavil řízení (bod II. výroku) a rozhodl, že žalovanému se nepřiznává náhrada nákladů řízení (bod III. výroku).

K odvolání žalobkyně, které směřovalo jen do výroku o nákladech řízení, M ě s t s k ý s o u d v Praze usnesením ze dne 29. 6. 2001, usnesení soudu prvního stupně v tomto výroku změnil tak, že žalovanému uložil zaplatit žalobkyni do tří dnů od právní moci usnesení, k rukám jejího zástupce, částku 5260 Kč. Dále zavázal žalovaného zaplatit žalobkyni ve stejné lhůtě na náhradu nákladů odvolacího řízení částku 825 Kč.

Žalovaný podal proti usnesení odvolacího soudu (a to jen ohledně výroku, jímž odvolací soud změnil usnesení soudu prvního stupně) včas dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a/ a c/ o. s. ř., namítaje, že spočívá na nesprávném právním posouzení věci. V dovolání pak podrobně snáší argumenty na podporu závěru o existenci uplatněného dovolacího důvodu a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Jelikož řízení u soudu prvního stupně bylo dokončeno (a rozhodnutí soudů obou stupňů vydána) po 1. lednu 2001, uplatní se pro dovolací řízení – v souladu s body 1., 15. a 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony – občanský soudní řád ve znění účinném od 1. ledna 2001.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Dovolání proti výroku usnesení odvolacího soudu o nákladech řízení není podle právní úpravy přípustnosti dovolání v občanském soudním řádu účinné od 1. ledna 2001 přípustné, a to bez zřetele k povaze takového výroku (bez ohledu na to, zda jde např. o měnící nebo potvrzující rozhodnutí o nákladech řízení).

Přípustnost dovolání proti usnesení upravují ustanovení § 237 až § 239 o. s. ř.

Ustanovení § 238, § 238a a § 239 o. s. ř. nezakládají přípustnost dovolání proto, že rozhodnutí o nákladech řízení není mezi tam vyjmenovanými usneseními.

Oproti očekávání dovolatele není dovolání přípustné ani dle ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř.

N e j v y š š í s o u d proto dovolání odmítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dle ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu,

- a/ jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé,
- b/ jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil,
- c/ jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Všem třem případům přípustnosti dovolání v tomto ustanovení vypočteným je společné, že musí jít o rozhodnutí ve věci samé, jímž usnesení o nákladech řízení není. Pro úplnost lze dodat, že dle § 237 odst. 1 písm. b) a c) o. s. ř. nemůže být dovolání v této věci přípustné i proto, že dovoláním napadený výrok nemá povahu potvrzujícího rozhodnutí odvolacího soudu.

Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání odmítl (§ 243b odst. 5, § 218 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Proti opravnému usnesení, jímž se ve smyslu § 164 o. s. ř. opravuje výrok rozhodnutí, je odvolání přípustné, i když zákon proti opravovanému rozhodnutí odvolání nepripouští.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2001, sp. zn. 26 Cdo 503/2001)

Městský soud v Praze jako soud odvolací usnesením ze dne 11. 1. 2001 odmítl jako nepřipustné odvolání žalobkyně proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 25. 9. 2000, jímž byl zamítnut návrh žalobkyně na opravu výroku usnesení soudu prvního stupně ze dne 3. 7. 2000, o připsání změny žaloby.

Odvolací soud dovodil, že není-li ve smyslu § 202 odst. 1 písm. f) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění před novelou provedenou s účinností od 1. 1. 2001 zákonem č. 30/2000 Sb. (dále jen „o. s. ř.“), přípustné odvolání proti usnesení soudu prvního stupně ze dne 3. 7. 2000, jehož opravy se žalobkyně dožadovala, nemůže být přípustné ani proti usnesení, jímž byl její návrh na opravu takového usnesení zamítnut, tj. proti usnesení ze dne 25. 9. 2000. Proto odvolání podle § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. odmítl jako nepřipustné, aniž přezkoumal věcnou stránku napadeného rozhodnutí a jemu předcházející řízení. Dále dodal, že k poškození žalobkyně nemůže dojít, neboť její podání (nazvané „předmětový katalog – upřesnění specifikace“ o 144 stranách a předané soudu prvního stupně u jednání dne 30. 5. 2000) musí být při projednávání věci vyloženo ve smyslu § 41 odst. 2 o. s. ř. podle jeho obsahu.

Proti usnesení odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, jež – s přihlédnutím k jeho obsahu (§ 41 odst. 2 o. s. ř.) – odůvodnila nesprávným právním posouzením věci odvolacím soudem; uplatnila tak dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. V rámci zmíněného dovolacího důvodu zpochybnila správnost právního názoru, že proti usnesení soudu prvního stupně ze dne 25. 9. 2000 není odvolání přípustné právě proto, že není přípustné ani proti usnesení soudu prvního stupně ze dne 3. 7. 2000 o připsání změny žaloby. Namítla totiž, že občanský soudní řád odvolání proti takovému usnesení nevylučuje, a proto je mohla napadnout odvoláním, jak to vyplývá z ustanovení § 201 o. s. ř. Současně rovněž uvedla, že v ustanovení § 164 o. s. ř. je upraven „zcela samostatný procesní institut, jehož účelem je odstranit nepřesnosti a evidentní chyby v rozhodnutí snadnějším způsobem než prostřednictvím opravných prostředků u nadřízených soudů. Teprve po napravení těchto nesprávností ... lze mnohdy pokračovat v řízení“. Odvolací soud tak měl o podaném odvolání meritorně rozhodnout a nikoli je odmítnout pro nepřipustnost. Navrhla, aby dovolací soud zrušil nejen napadené rozhodnutí odvolacího soudu, nýbrž i rozhodnutí soudu prvního stupně, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) řešil nejprve otázku, zda o dovolání žalobkyně má rozhodnout podle občanského soudního řádu, ve znění před nove-

lou provedenou s účinností od 1. 1. 2001 zákonem č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, nebo podle občanského soudního řádu, ve znění po uvedené novele. Pro odpověď na tuto otázku bylo podstatné, že soud prvního stupně vydal své rozhodnutí dne 25. 9. 2000. Odvolací soud sice o odvolání žalobkyně proti rozhodnutí soudu prvního stupně rozhodl až dne 11. 1. 2001, avšak s přihlédnutím k části dvanácté, hlavě první, bodu 15. zákona č. 30/2000 Sb. je musel projednat podle dosavadních právních předpisů, tj. podle občanského soudního řádu, ve znění před 1. 1. 2001. Bylo-li napadené usnesení odvolacího soudu vydáno po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů (podle občanského soudního řádu, ve znění před 1. 1. 2001), dovolací soud dovolání projednal a o něm rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění před novelou provedenou zákonem č. 30/2000 Sb. – dále opět jen „o. s. ř.“ (srov. část dvanáctou, hlavu první, bod 17. zákona č. 30/2000 Sb.).

Nejvyšší soud shledal, že dovolání bylo podáno včas a k tomu legitimovaným subjektem (žalobkyní) řádně zastoupeným advokátem (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 a 2 o. s. ř.), splňuje obsahové i formální náležitosti předepsané zákonem a je přípustné, neboť směřuje proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo odvolání odmítnuto (§ 238a odst. 1 písm. e/ o. s. ř.). Proto napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Žalobkyně nenamítá, že v řízení došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. nebo že řízení bylo postiženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. a/ b/ o. s. ř.), a ani z obsahu spisu nevyplývá, že by k některé z uvedených vad došlo.

Nesprávné právní posouzení věci ve smyslu ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. může spočívat v tom, že soud na správně zjištěný skutkový stav věci aplikoval nesprávný právní předpis, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, či ze skutečností najisto postavených učinil nesprávné právní závěry.

Je-li ve smyslu ustanovení § 242 odst. 1, odst. 3, věty první, o. s. ř. dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil, pak s přihlédnutím k dovolacímu důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. a jeho obsahové konkretizaci půjde v dovolacím řízení o odpověď na otázku, zda bylo v daném případě přípustné odvolání proti usnesení soudu prvního stupně ze dne 25. 9. 2000.

Podle § 95 odst. 1, věty první, o. s. ř. navrhovatel může za řízení se souhlasem soudu měnit návrh na zahájení řízení. Podle § 202 odst. 2 písm. f) o. s. ř. odvolání není přípustné proti usnesení, jímž byla nebo nebyla připsána změna návrhu.

Podle § 164 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 167 odst. 2 o. s. ř. předseda senátu opraví v rozsudku (v daném případě v usnesení) kdykoliv i bez návrhu chyby v psaní a počtech, jakož i jiné zjevné nesprávnosti. Týká-li se oprava výroku rozhodnutí,

vydá o tom předseda senátu opravné usnesení, které doručí účastníkům; přitom může odložit vykonatelnost rozsudku na dobu, pokud opravné usnesení nenabude právní moci.

Podle § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. odvolací soud odmítne odvolání, které směřuje proti rozhodnutí, proti němuž není odvolání přípustné. Odmítá-li odvolací soud odvolání podle § 218 o. s. ř., není třeba nařizovat jednání (§ 214 odst. 2 písm. a/ o. s. ř.).

V daném případě soud prvního stupně pojal podání nazvané „předmětný katalog – upřesnění specifikace“ o 144 stranách, předané u jednání dne 30. 5. 2000, jako změnu žaloby a usnesením ze dne 3. 7. 2000 změnu žaloby ve smyslu tohoto podání „dle § 95 o. s. ř.“ připustil. V písemném vyhotovení citovaného usnesení – v souladu s ustanovením § 202 odst. 1 písm. f) o. s. ř. – účastníky poučil, že proti němu není odvolání přípustné. Usnesením ze dne 25. 9. 2000 pak zamítl návrh žalobkyně, aby výrok usnesení ze dne 3. 7. 2000 byl opraven tak, že slovní spojení „Připouští se změna žaloby“ bude nahrazeno slovním spojením „Připouští se upřesnění žaloby“, a že v odůvodnění bude namísto slov „změnila žalobu“ uvedeno „upřesnila žalobu“. V písemném vyhotovení zmíněného usnesení se účastníkům dostalo poučení, že proti němu lze podat odvolání k Městskému soudu v Praze prostřednictvím soudu prvního stupně do patnácti dnů od jeho doručení. Odvolání proti citovanému rozhodnutí soudu prvního stupně však odvolací soud napadeným usnesením podle § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. odmítl jako nepřípustné.

Jestliže odvolací soud dovodil, že odvolání proti usnesení, jímž byl zamítnut návrh na opravu usnesení o připuštění změny žaloby, nemůže být přípustné, není-li přípustné odvolání proti usnesení o připuštění změny žaloby, tj. proti usnesení, jehož opravy se žalobkyně domáhala, nelze jeho postup pokládat za správný. Z toho, že ve smyslu § 202 odst. 2 písm. f) o. s. ř. není přípustné odvolání proti usnesení, jímž byla nebo nebyla připuštěna změna žaloby, v daném případě proti usnesení soudu prvního stupně ze dne 3. 7. 2000 nelze totiž dovozovat nepřípustnost odvolání proti usnesení, jímž se opravuje, resp. zamítá návrh na opravu (v daném případě proti usnesení soudu prvního stupně ze dne 25. 9. 2000), usnesení o připuštění či nepřipuštění změny žaloby. Nepřípustnost odvolání proti usnesením, vyjmenovaným v ustanovení § 202 odst. 2 o. s. ř., nelze tedy vztahovat i na usnesení, jímž se opravuje, resp. zamítá návrh na opravu těchto usnesení, tj. i usnesení, jímž byla nebo nebyla připuštěna změna návrhu (§ 202 odst. 2 písm. f/ o. s. ř.). Nelze proto pokládat za správný odvolacím soudem přijatý závěr, že odvolání proti usnesení, jímž se opravuje, resp. zamítá návrh na opravu, rozhodnutí, je přípustné pouze tehdy, je-li přípustné rovněž proti opravovanému rozhodnutí, a naopak přípustné není, není-li přípustné ani proti tomuto rozhodnutí. Odvolání proti takovému usnesení je totiž přípustné bez ohledu na to, zda je přípustné proti usnesení, jehož se týká oprava, a to proto, že je nevylučuje ani ustanovení § 202 odst. 2 o. s. ř. a ani jiné ustanovení občanského soudního řádu (srov. Občanský soudní řád, Komentář, 3. vydání 1997, nakladatelství C. H. BECK, strana 427, bod 3.). Na těchto závěrech nemůže nic změnit ani to, že

usnesením soudu prvního stupně ze dne 3. 7. 2000 (ve spojení s usnesením ze dne 25. 9. 2000) nemůže být žalobkyni způsobena žádná újma, neboť její podání, předložené soudu prvního stupně u jednání dne 30. 5. 2000, musí soud v rozhodnutí ve věci samé posoudit ve smyslu § 41 odst. 2 o. s. ř. podle jeho obsahu.

S přihlédnutím k výše uvedenému lze proto pokládat za správnou dovolací výtku, že odvolací soud odvolání proti usnesení soudu prvního stupně odmítl (pro nepřípustnost), a přitom se jím měl zabývat z pohledu uplatněných odvolacích námitek. Dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. tak byl uplatněn důvodně. Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 1, části věty za středníkem, odst. 5 o. s. ř. napadené usnesení zrušil a podle § 243b odst. 2, věty první, o. s. ř. věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud závazný. O náhradě nákladů dovolacího řízení bude rozhodnuto v rozhodnutí ve věci samé.

Dlužník povinného nemá ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř. naléhavý právní zájem na určení, že pohledávka povinného postižená výkonem rozhodnutí příkázáním jiné peněžité pohledávky (§ 312 a násl. o. s. ř.) není pravou.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 3. 2002, sp. zn. 20 Cdo 54/2001)

K r a j s k ý s o u d v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře rozsudkem ze dne 27. 9. 2000 potvrdil rozsudek ze dne 21. 10. 1999, kterým **O k r e s n í s o u d** v Táboře zamítl žalobu, již se žalobce domáhal určení, že pohledávka ve výši 138 235 Kč, vyúčtovaná žalovanou fakturou č. 8 ze dne 12. 5. 1997, není pohledávkou pravou a splatnou; výrokem vyslovil přípustnost dovolání proti svému rozsudku, neboť „řešení toho, zda je dán naléhavý právní zájem u žaloby podané poddlužníkem na určení pravosti pohledávky, jež je předmětem výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky, je otázkou po právní stránce zásadního významu.“

Odvolací soud – ve shodě se soudem prvního stupně – uzavřel, že na určení, jehož se domáhá, nemá žalobce ve smyslu § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, naléhavý právní zájem. Vydáním exekučního příkazu č. 270/99 ze dne 4. 5. 1999, jímž bylo žalobci uloženo vyplatit určitou částku ze sporné pohledávky nikoliv žalované (daňovému dlužníku), nýbrž správci daně, se žalobce dostal vůči Finančnímu úřadu v T. do pozice poddlužníka; protože exekučním příkazem se vykonává exekuční titul (výkaz nedoplatků) směřující proti žalované (nikoli proti žalobci), nemůže být právní postavení žalobce správní exekucí ohroženo. V této souvislosti odvolací soud připomněl, že neuhradí-li žalobce (poddlužník) oprávněnému (správci daně) postiženou pohledávku (např. proto, že ji nepovažuje za pravou a splatnou), může oprávněný postupovat podle ustanovení § 315 odst. 1 o. s. ř., tj. domáhat se svým jménem vyplacení pohledávky v řízení podle části třetí občanského soudního řádu (otázky, zda pohledávka žalované existuje a zda splňuje podmínky k tomu, aby mohla být předmětem exekuce jejím příkázáním, se posuzují právě v tomto sporu). Naléhavý právní zájem na žalobcem požadovaném určení neplyne – podle odvolacího soudu – ani z možné pasivity Finančního úřadu v T. v tom smyslu, že žalobu podle § 315 o. s. ř. nepodá; ani v takovém případě není porušeno žalobcovo právo a nedochází k přímému ohrožení jeho právního postavení. Na rozdíl od případů (např. podle § 267 odst. 2 o. s. ř., § 24 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů), v nichž naléhavý právní zájem není třeba prokazovat, neboť je dán výslovně zákonem, nevyplývá – argumentuje odvolací soud – z platné právní úpravy úmysl zákonodárce řešit nastalou situaci určovací žalobou.

Rozhodnutí odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním, jímž namítá, že závěr o neexistenci naléhavého právního zájmu jako základního předpokladu úspěšnosti žaloby o určení, že pohledávka není pravá a splatná, k němuž soudy obou stupňů dospěly,

je mylný (tím uplatňuje dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.). Naléhavý právní zájem na požadovaném určení ve smyslu ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. dovolatel doložil předložením „pravomocného a vykonatelného exekučního příkazu č. 270/99,“ kterým Finanční úřad v T. rozhodl o tom, že je povinen zaplatit vykonatelný daňový nedoplatek a náklady exekučního řízení (správce daně podle § 73 odst. 7 zákona č. 337/1992 Sb. a § 314 odst. 1 o. s. ř. žalobci přikázal, aby mu po doručení vyrozumění o právní moci exekučního příkazu vyplatil příkázanou pohledávku, jakmile se stane splatnou, čímž se zároveň zproští své povinnosti vůči žalované). Protože podle ustanovení § 73 odst. 6 zákona č. 337/1992 Sb. se daňová exekuce provádí též srážkou ze mzdy, může správce daně ve smyslu § 121 odst. 1 písm. d) zák. práce kdykoli požádat o výkon uvedeného exekučního příkazu srážkou ze žalobcovy mzdy, bude-li mít spornou pohledávku za splatnou. Dovolatel poukázal na stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, Cpjn 19/98, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek 7/1998 pod č. 52, v němž je obsažen názor, že určovací žaloba o pravost, výši, nebo pořadí popřené pohledávky (byť se zde jedná o konkursní řízení) dokonce ani doložení naléhavého právního zájmu nepotřebuje, a který je podle jeho názoru nutno použít analogicky i na daňovou situaci. Pokud není správní orgán ze zákona oprávněn ani povinen zkoumat pravost pohledávek vedených v účetnictví daňovým subjektem, může se subjekt v tomto účetnictví vedený jako dlužník a správcem daně jako daňový poddlužník, který je volán k zaplacení dluhu pravomocným a vykonatelným správním rozhodnutím, pro stanovení pevného právního vztahu k žalované a nepřímo i k správci daně obrátit pouze na soud. Z uvedených důvodů dovolatel požaduje, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Podle části dvanácté, hlavy I, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000).

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) – po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, oprávněným subjektem (žalobcem) řádně zastoupeným advokátkou (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1, 2 o. s. ř.) a že je ve smyslu ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. přípustné (§ 239 odst. 1 o. s. ř.) – přezkoumal rozsudek odvolacího soudu a dovolání neshledal opodstatněným. Proto je zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Jelikož vady taxativně vyjmenované § 237 odst. 1 o. s. ř. ani jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b/ o. s. ř.), dovolatel nenamítá a z obsahu spisu nevyplývají, je – při vázanosti uplatněným důvodem podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. včetně jeho obsahového vymezení (§ 242

odst. 3 o. s. ř.) – předmětem dovolacího přezkumu posouzení správnosti závěru odvolacího soudu, že na určení, že sporná pohledávka žalované vůči žalobci není pravá (a tím ani splatná), není ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř. naléhavý právní zájem.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil dle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu – sice správně určenou – nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Z hlediska skutkového stavu (správnost skutkových zjištění dovolatel nenapadl a s ohledem na založení přípustnosti dovolání výrokem rozsudku podle § 239 odst. 1 o. s. ř. ani napadnout úspěšně nemohl) vycházel odvolací soud z toho, že Finanční úřad v T. (správce daně), na základě vykonatelného výkazu nedoplatek ze dne 4. 8. 1998 daňového dlužníka (žalované), vydal v rámci daňové exekuce dne 4. 5. 1999 exekuční příkaz č. 270/99 na přikázání jiné pohledávky (k vymožení daňového nedoplatku na dani z přidané hodnoty a exekučních nákladů). Exekučním příkazem zakázal žalované, aby jakkoliv nakládala se svou pohledávkou z neuhrazené faktury č. 8 ze dne 12. 5. 1997, žalobci (poddlužníkovi) zakázal po doručení exekučního příkazu vyplatit zmíněnou pohledávku žalované a současně mu přikázal, aby po doručení vyrozumění o právní moci exekučního příkazu, popř. jakmile se poté stane splatnou, pohledávku ve výši 58 284, 34 Kč vyplatil na specifikovaný účet; žalobce současně poučil, že výplatou správci daně se zproští své povinnosti vůči žalované. Rozhodnutím ze dne 28. 5. 1999 Finanční úřad v T. námitky žalobce proti exekučnímu příkazu zamítl s tím, že „spor o právní důvod pohledávky daňového dlužníka vůči poddlužníkovi a o výši této pohledávky se řeší v jiném řízení, a to nalézacím u obecného soudu.“

Podle ustanovení § 73 odst. 3, věty první, zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění zákonů č. 35/1993 Sb., č. 157/1993 Sb., č. 302/1993 Sb., č. 315/1993 Sb., č. 323/1993 Sb., č. 85/1994 Sb., č. 255/1994 Sb., č. 59/1995 Sb., č. 118/1995 Sb., č. 323/1996 Sb., č. 61/1997 Sb., č. 242/1997 Sb., č. 168/1998 Sb., č. 91/1998 Sb., č. 29/2000 Sb. a č. 159/2000 Sb. (dále jen „zákon č. 337/1992 Sb.“), provádí vymáhání (daňového) nedoplatku správce daně, u něhož je daňový dlužník evidován, daňovou exekuci, jejímiž podklady – exekučními tituly – jsou ve smyslu odstavce 4 citovaného ustanovení a) vykonatelný výkaz nedoplatek, b) vykonatelné rozhodnutí, jímž se ukládá peněžité plnění, a c) splatná částka záloh na daň. Podle ustanovení § 73 odst. 6 zákona č. 337/1992 Sb. se daňová exekuce provádí vydáním exekučního příkazu na a) přikázání pohledávky na peněžní prostředky daňových dlužníků na účtech vedených u bank nebo jiné pohledávky, b) srážku ze mzdy, jiné odměny za závislou činnost nebo náhrady za pracovní příjem, důchody, sociální a nemocenské dávky, stipendia apod., c) prodej movitých věcí, d) prodej nemovitostí.

Podle ustanovení § 73 odst. 7, věty první, zákona č. 337/1992 Sb. se pro výkon daňové exekuce použije přiměřeně občanského soudního řádu.

Jestliže správce daně vydal exekuční příkaz na přikázání jiné pohledávky (než pohledávky z účtu vedeného u banky) daňového dlužníka, připadá v úvahu přiměřené užití ustanovení § 313 odst. 1, 3 a § 314 odst. 1, 2 o. s. ř.

Podle ustanovení § 313 odst. 1 o. s. ř. v nařízení výkonu rozhodnutí zakáže soud povinnému, aby se svou pohledávkou jakkoli nakládal. Dlužníkovi povinného zakáže soud, aby po tom, kdy mu bylo doručeno nařízení výkonu rozhodnutí, povinnému jeho pohledávku vyplatil. Podle ustanovení § 313 odst. 3 povinný ztrácí právo na vyplacení pohledávky dnem, kdy bylo dlužníkovi povinného doručeno nařízení výkonu rozhodnutí. Podle ustanovení § 314 o. s. ř., jakmile nabude nařízení výkonu rozhodnutí právní moci, vyrozumí o tom soud dlužníka povinného. Dlužník povinného vyplatí pohledávku, jestliže je již splatná, oprávněnému; není-li pohledávka povinného dosud splatná, vyplatí ji oprávněnému, jakmile se stane splatnou (odst. 1). Výplatou oprávněnému se zproští dlužník povinného své povinnosti vůči povinnému (odst. 2).

Podstata daňové exekuce vydáním exekučního příkazu na přikázání jiné pohledávky ve smyslu shora uvedených ustanovení záleží v tom, že správní orgán zakáže poddlužníkovi, aby po doručení exekučního příkazu svému věřiteli (daňovému dlužníkovi) platil (tzv. arrestatorium), a zároveň nařídí daňovému dlužníkovi, že nesmí se svou pohledávkou nijak nakládat, zejména pohledávku vybrat (tzv. inhibitorium). Daňový dlužník ztrácí právo na vyplacení pohledávky dnem, kdy byl poddlužníkovi doručen exekuční příkaz. Povinnosti poddlužníka uhradit pohledávku na účet správce daně, která se pojí s vyrozuměním o právní moci exekučního příkazu, a která má základ v procesním právu (srov. § 73 odst. 7, větu první, zákona č. 337/1992 Sb., § 314 odst. 1 o. s. ř.), odpovídá právo správce daně (státu) uplatňovat vlastním jménem oprávnění příslušející daňovému dlužníkovi jako věřiteli poddlužníka (s omezeními co do hmotněprávních dispozic s přikázanou pohledávkou); nevyplatí-li poddlužník pohledávku na účet určený správcem daně poté, kdy mu bylo doručeno vyrozumění, že exekuční příkaz nabyl právní moci, nebo kdy se stala pohledávka splatnou, může se tzv. poddlužnickou žalobou ve smyslu § 315 odst. 1, věty první, o. s. ř. správce daně vlastním jménem domáhat na poddlužníkovi u jeho obecného soudu vyplacení pohledávky. Z hlediska hmotného práva ovšem k žádným změnám v tvrzeném závazkovém vztahu mezi poddlužníkem a daňovým dlužníkem přikázáním pohledávky nedochází. Odtud plyne, že postižení pohledávky v daňové exekuci, tj. vydání exekučního příkazu na přikázání „jiné“ pohledávky, neznamená, že předmětná (nejudikátní) pohledávka – ať deklarovaný právní důvod jejího vzniku je jakýkoliv – se nadále pokládá za existentní; v tomto směru se tedy právní postavení žalobce v hmotněprávním poměru k žalované nemohlo změnit (je stejné, jako před vydáním exekučního příkazu). Úvahy dovolatele, že správce daně, jakmile bude mít pohledávku v přikázané výši za splatnou, může přistoupit k exekuci přímo proti poddlužníkovi srážkami z jeho mzdy, jsou – z pohledu výše uvedeného výkladu – zjevně nesprávné.

Vedle žalob o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, jejichž základní podmínkou úspěšnosti je naléhavý právní zájem žalobce (§ 80 písm. c/ o. s. ř.), jsou případy, kdy žalobce domáhající se takového určení nemusí tvrdit a prokazovat naléhavý právní zájem, protože ten plyne z hmotného práva. Tak je tomu v případě tzv. odporové žaloby podle § 267 odst. 2 o. s. ř., kterou může oprávněný nebo povinný po-

přít pravost, výši nebo pořadí pohledávky přihlášené k rozvrhu, nebo v případě žaloby o pravost, výši nebo pořadí popřené pohledávky podle ustanovení § 21 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném v době rozhodnutí odvolacího soudu, k níž jsou legitimováni správce konkursní podstaty nebo konkursní věřitelé. Protože – jak správně dovodil odvolací soud – o žádnou z takových žalob v projednávané věci nejde, je vyloučeno citovaná ustanovení na žalobu podlužníka o určení, že pohledávka daňového dlužníka (žalované) není pravá a splatná, aplikovat.

Podle ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. lze návrhem na zahájení řízení (žalobou) uplatnit, aby bylo rozhodnuto o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem. Soudní praxe (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu z 27. 3. 1997, sp. zn. 3 Cdon 1338/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura 3/1997 pod č. 21) je jednotná v tom, že naléhavý právní zájem je dán zejména tam, kde by bez tohoto určení bylo právo žalobce nebo právní vztah, na kterém je účasten, ohroženo, popřípadě tam, kde by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým. Určovací žaloba má povahu preventivní; jejím účelem je poskytnout ochranu právnímu postavení (právu) žalobce dříve, než dojde k porušení právního vztahu nebo práva, a naopak, není namístě tam, kde právní vztah nebo právo již byly porušeny a kde je žalobci obvykle již k dispozici žaloba o splnění povinnosti podle § 80 písm. b) o. s. ř. Avšak i v případě, že lze žalovat o splnění povinnosti, je naléhavý právní zájem na určení ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř. dán, jestliže je rozhodnutí o určovací žalobě způsobilé vytvořit pevný základ pro právní vztahy účastníků sporu a svými důsledky předejít případným dalším žalobám na plnění, anebo jestliže případná žaloba o splnění povinnosti nevystihuje (nemůže vystihnout) celý obsah a dosah sporného právního vztahu nebo práva (a naopak určovací žaloba je k tomu způsobilější než jiné procesní prostředky).

Pro účely posouzení dané věci lze uzavřít, že právní poměry žalobce, který žalobu o splnění povinnosti ve smyslu § 80 písm. b) o. s. ř. k dispozici nemá (protože netvrdí, že je věřitelem, tedy oprávněným v daném obligačním vztahu, a že tudíž má právo na plnění), daňovou exekuci (vydáním exekučního příkazu na přikázání sporné pohledávky) dotčeny – ve smyslu ohrožení nebo znejistění práva nebo právního vztahu, jehož má být účasten – nebyly. Protože pravomocný rozsudek o kladné či záporné určovací žalobě netvoří ve vztahu mezi těmiž účastníky překážku věci pravomocně rozsouzené k žalobě na plnění založené na totéž právu (§ 159 odst. 3 o. s. ř.), což tím spíše platí pro vztah takového rozsudku k podlužnické žalobě správce daně, nelze ani dospět k závěru, že rozhodnutí o požadovaném určení je způsobilé vytvořit pevný základ pro právní vztahy účastníků sporu.

Dospěl-li odvolací soud k závěru, že naléhavý právní zájem na určení není dán, je právní posouzení věci, na jehož základě rozsudek soudu prvního stupně, který žalobu zamítl, potvrdil, správné a dovolateli se prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu správnost napadeného rozhodnutí zpochybnit nepodařilo; Nejvyšší soud – aniž ve věci nařídil jednání (§ 243a odst. 1 o. s. ř.) – dovolání jako neopodstatněné zamítl (§ 243b odst. 1, věta před středníkem, odst. 5 o. s. ř.).

Pro posouzení, zda vytýkané jednání je neoprávněným zásahem do dobré pověsti právnické osoby (§ 19b odst. 3 obč. zák.) nebo nekalosoutěžním jednáním podle § 44 odst. 1 obch. zák., je rozhodné, zda k tomuto jednání došlo mezi soutěžiteli v rámci hospodářské soutěže.

(Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 4. 2001, sp. zn. 3 Cmo 46/2000)

Žalobou se domáhal žalobce vydání rozsudku, jímž by bylo žalovaným uloženo zdržet se šíření tvrzení o likvidaci žalobce a uložena povinnost společně a nerozdílně zaplatit žalobci částku 5 milionů Kč s 16% úrokem z prodlení od 15. 4. 1997 do zaplacení. K odůvodnění uplatněných nároků žalobce uvedl, že je obchodníkem s cennými papíry a za dobu své existence zaujal na kapitálovém trhu ČR významné postavení. Na přelomu let 1995 a 1996 zjistil rozšíření nepravdivé informace o své údajné likvidaci a že tato informace se nachází v údajích o něm, jak jsou obsaženy v tzv. registru ekonomických subjektů (dále jen „RES“), respektive v jeho aktualizaci, jak je podle údajů prvního žalovaného šířena na nosičích dat druhým žalovaným. Žalobce oba žalované vyzval ke zdržení se dalšího šíření nepravdivé informace, upozornil je na škody, které mu z jejich jednání vznikají, a požadoval vedle náhrady škody i omluvu. Žalovaní sice uznali – jak žalobce uvedl – svoje protiprávní jednání, omluvili se, odmítli však požadovanou škodu uhradit. Jejich jednání žalobce hodnotí jako jednání nekalé soutěže, kdy oba žalovaní vystupovali jako soutěžitelé podle § 41 obch. zák., když informace poskytovali na komerčním principu. V řízení požadovaná částka je pak škodou na jeho obchodním jméně a dobré pověsti, jak ji žalobce sumou 5 milionů Kč oceňuje. Následně pak (výslovně pak v podání z 30. 4. 1999) upřesnil, že uplatňuje peněžitý nárok jako nárok na poskytnutí zadostiučinění v penězích k nahrazení jemu vzniklé újmy z nekalosoutěžního jednání obou žalovaných.

Žalovaní ve svém vyjádření k žalobě navrhli shodně zamítnutí žaloby. První žalovaný zdůraznil, že jím vedený RES (jenž je druhým žalovaným zachycován a šířen na CD-ROM) má pouze – na rozdíl od obchodního rejstříku – evidenční význam. Je pravdou, že dne 25. 9. 1995 došlo u obchodního jména žalobce k chybnému zápisu znějícímu „v likvidaci od 1. 2. 1995“. Do databáze rozšiřované na CD-ROM se chybný údaj dostal koncem roku 1995 a byl uveden ve druhé aktualizaci roku 1996. Na základě dopisu žalobce z 15. 1. 1997 byl zápis v registru okamžitě uveden do správného stavu a učiněna opatření, aby nebyl již šířen. Dne 13. 2. 1997 byl rozeslán prvním žalovaným upozorňující dopis o mylném údaji všem jeho odběratelům komplexní databáze a dne 4. 3. 1997 druhým žalovaným všem jeho odběratelům spolu s omluvou za poskytnutí nepravdivé informace. Seznam odběratelů, kteří si zakoupili data RES v rozhodné době, byl poskytnut i žalobci. Všem požadavkům žalobce až na finanční odškodnění bylo vyhověno, dopisem ze dne 7. 2. 1997 se mu první

žalovaný omluvil a informoval jej o opatřeních k nápravě. Požadavek na finanční odškodnění však považuje první žalovaný za zcela nedůvodný a spekulativní. Druhý žalovaný pak pouze doplnil, že k chybě v údajích došlo u prvního žalovaného, přesto i on se žalobci za ni omluvil. Podle jeho názoru nelze v daném případě jeho jednání kvalifikovat jako jednání nekalé soutěže.

K r a j s k ý o b c h o d n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 6. 5. 1999 žalobu v plném rozsahu zamítl, o nákladech řízení pak rozhodl tak, že zavázal žalobce zaplatit žalovanému na jejich náhradu 2300 Kč a druhému žalovanému náhradu nákladů nepřiznal. Poté, co popsal důvody žaloby a stanovisko žalovaných, uvedl svá zjištění, učiněná z provedených důkazů. Je nesporné mezi účastníky, že do databáze RES, kterou vytváří první žalovaný a s níž obchoduje druhý žalovaný, se ve druhé polovině roku 1995 dostal údaj o likvidaci, který neodpovídal skutečnosti. Je nesporné, že nosiče s údaji RES včetně chybného údaje o žalobci byly v prodeji a že žalobce dopisem ze dne 15. 1. 1997 oba žalované na nesprávnost údaje upozornil. Nebyla sporná ani následná jednání žalovaných, směřující k nápravě vzniklé nesprávnosti v údajích jak vůči odběratelům RES, tak i vůči žalobci včetně výsledku jednání účastníků z března 1997, při němž však požadavek na finanční satisfakci byl prvním žalovaným odmítnut. Soud uzavřel, že nelze v daném případě jednání žalovaných hodnotit jako jednání nekalosoutěžní, neboť žalovaní nejednali v soutěžním vztahu k žalobci. I s přihlédnutím k § 41 obch. zák. je zřejmé, že obecně je pojem hospodářské soutěže širší než pouhé soupeření subjektů, které na trhu nabízejí shodné nebo podobné výrobky nebo služby. I soutěžitelé, kteří na trhu nabízejí výrobky či služby navzájem nesrovnatelné, se mohou v hospodářské soutěži střetnout, a to zpravidla jednáním toho z nich, který se snaží získat na úkor jiného soutěžitele pro sebe výhodu. K ničemu takovému však ze strany žalovaných nedošlo. První žalovaný, jak dále soud uvedl, jehož působnost je vymezena zákonem o státní statistické službě, není vůbec k žalobci v soutěžním vztahu. Podle uvedeného zákona a za podmínek v něm stanovených je oprávněn poskytovat jiným subjektům údaje, které shromažďuje pro účely statistické služby. Je skutečností, že k chybě došlo právě u něho, avšak tato okolnost, ani to, že se údaj dostal až k zákazníkům, samo o sobě nekalou soutěží není. Druhý žalovaný, jehož předmět podnikání se kryje s předmětem podnikání žalobce pouze v činnosti nákup zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej, se zaměřuje převážně na služby zcela jiného druhu než žalobce. Druhý žalovaný pouze nesprávný údaj v databázi převzal a v souladu se svou podnikatelskou činností dále nabízel. Ani ze strany tohoto žalovaného nešlo o jednání v hospodářské soutěži. Oba žalovaní vynaložili po upozornění žalobce veškeré úsilí, které bylo možné po nich požadovat, aby důsledky chyby v údajích byly co nejmenší. Z těchto důvodů soud proto žalobu zamítl, o nákladech řízení rozhodl podle § 142 odst. 1 o. s. ř. a uložil žalobci nahradit úkony právní služby a režijní náhrady v částce 2300 Kč, druhému žalovanému náklady nevznikly a proto mu – jak uvedl – jejich náhradu nepřiznal.

Rozsudek napadl v plném rozsahu žalobce. Nesouhlasí se závěrem soudu prvního stupně, že zde nejde ohledně účastníků sporu o soutěžitele. Oba žalovaní na komerčním principu poskytovali široké veřejnosti informace o podnikatelských subjektech a za toto požadovali úplatu. To platí i o prvním žalovaném, jenž vzhledem ke svému postavení může zcela zásadně ovlivnit hospodářskou soutěž a postavení subjektu, jehož se jím poskytovaná informace zásadněji povahy týká. Výklad soutěžního vztahu, učiněný soudem prvního stupně, je ostatně úzký, neboť nepodchycuje případ, kdy jeden ze soutěžitelů se snaží získat nikoli výhodu pro sebe, ale pro osobu třetí. Žalobce v řízení prokázal nepravdivost žalovanými šířené informace, jež – vzhledem k citlivé oblasti kapitálového trhu, v níž podniká – mohla vyvolat hromadný odliv klientů. V závěru svého odvolání pak žalobce navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně, event. změnil tak, že nárokům žalobce vyhověl. Pro případ potvrzení rozsudku požádal o připsání dovolání proti rozsudku odvolacího soudu.

V r c h n í s o u d v Praze postupoval v odvolacím řízení podle o. s. ř. ve znění platném do 31. 12. 2000 v souladu s čl. 1 a 15 hlavy I části dvanácté (přechodná a závěrečná ustanovení) zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony. Přezkoumal odvoláním napadený rozsudek soudu prvního stupně dle § 212 a násl. o. s. ř. a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné. Proto rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Skutkový stav zjištěný soudem prvního stupně, jak byl i v odůvodnění jeho rozhodnutí popsán (pro stručnost zde odvolací soud na zjištění soudu prvního stupně odkazuje), vychází z důkazů, jež účastníci navrhli v průběhu řízení. Je třeba zdůraznit, že provedení dalších důkazů ke svým tvrzením účastníci v odvolacím řízení ne navrhovali (§ 120 odst. 1 a 3 o. s. ř.) a odvolací soud z uvedených zjištění proto rovněž vycházel. Již nyní lze uvést, že se ztotožnil se skutkovými a právními závěry soudu prvního stupně s jejich doplněním, jak dále uvedeno.

Předmětem řízení je v první řadě uplatněný nárok na uložení povinnosti zdržet se šíření informace o likvidaci žalobce. Bez ohledu na dále uvedené, předpokladem k vyhovění žalobě na zdržení se vytýkaného jednání je nebezpečí, že k závadnému jednání dojde či může dojít, a to i vzhledem k postoji takto jednajícího účastníka v řízení. V daném případě je nesporné, že chybný údaj o žalobci byl po jeho upozornění z RES odstraněn a že žalovaní na chybu všechny odběratele databáze RES v rozhodném období upozornili. Nebezpečí opakování pochybení prvního žalovaného prokázáno v řízení nebylo a ostatně ani nebylo žalobcem tvrzeno. Postoj tohoto žalovaného k upozornění žalobce i jeho zájem (to platí i pro druhého žalovaného) na bezvadnosti jím poskytovaných údajů RES rovněž nemůže být důvodem, pro který by bylo na místě uložit žalovaným povinnost zdržet se uvedeného jednání. Již z tohoto důvodu nebylo možno zdržovacímu nároku žalobce vyhovět.

Žalobce dále žádal zaplacení 5 milionů Kč jako zadostiučinění podle § 53 obch. zák. Předpokladem uplatnění a přiznání nároku na zadostiučinění soudem je vznik nemateriální újmy. Žalobce však takovou újmu tvrdil zcela v obecné rovině a uvažoval o ní jako o možnosti, důkazy k prokázání vzniku a rozsahu nemateriální újmy nenavrl. Pokud žalobce takovou nemajetkovou újmu odvozoval od možného snížení počtu klientů, pak toto samo o sobě může být pouze podkladem k propočtu možné škody (ušlého zisku), tedy újmy materiální. Bez ohledu na závěr, že ze strany žalovaných k jednání nekalé soutěže ani nedošlo, již sama okolnost neprokázání nemateriální újmy znemožňovala, aby žalobě o poskytnutí zadostiučinění mohlo být vyhověno.

Vedle uvedeného má však odvolací soud – ve shodě se soudem prvního stupně – za to, že nároky z titulu ochrany proti jednání nekalé soutěže – tedy jako nároky podle § 53 obch. zák. – žalobci ani nenáleží. Uvedení a šíření nepravdivé informace o určitém subjektu může být hodnoceno při splnění zákonných podmínek jako zásah do práv, chráněných různými okruhy právní úpravy jak podle obchodního, tak i občanského zákoníku. Žalobce tvrdil, že uvedení a šíření nepravdivé informace je projevem jednání nekalé soutěže (podle § 44 odst. 1, § 50 obch. zák.) a tomu i přizpůsobil obsah své žaloby. Předpokladem k vyhovění této žalobě však je mj. prokázání splnění podmínky, že k vytýkanému jednání došlo v rámci hospodářské soutěže.

Ze skutkových zjištění, jež jsou ostatně nesporná, je prokázáno, že nepravdivá informace vznikla chybným zápisem do údajů o žalobci v RES u prvního žalovaného. Nebyl prokázán jakýkoli zájem prvního žalovaného ve vztahu k žalobci a tomuto závěru odpovídá i veškeré jednání tohoto žalovaného po upozornění na chybu v údajích. To platí i o druhém žalovaném, jenž údaj pro šíření na nosičích dat převzal a sám i šířil. Byť v rozhodném období se předmět činnosti druhého žalovaného a žalobce v činnosti koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej překrýval, je to nerozhodné, neboť z tohoto předmětu činnosti střet na trhu ani tvrzen nebyl a je zcela jednoznačné, že na rozdíl od žalobce, který se cítil být jednáním žalovaných ohrožen ve své pozici na kapitálovém trhu a právě na tomto trhu se především realizuje, není druhý žalovaný účastníkem tohoto trhu. Nelze nijak dovodit, že by snad mezi účastníky vznikl jakýkoli vztah hospodářské soutěže v určité, okruhem subjektů omezené a pro jejich činnost specifické, části trhu, a že by jednání bylo vedeno soutěžním úmyslem – tedy, že by zde byl ať zjevný či skrytý cíl jednání žalovaných v soutěži mezi nimi zvýhodnit některého ze žalovaných (nebo i dosáhnout výhody pro třetí osobu) či naopak poškodit žalobce v jejich postavení jako účastníků takové konkrétní části trhu. Byť i odvolací soud zastává nikoli úzký výklad pojmu soutěžitel či účastník hospodářské soutěže, nelze tento výklad natolik rozšiřovat, že by tím byl popírán význam dalších právních úprav, zejména § 19b obč. zák., úpravy obecné odpovědnosti za škodu podle občanského zákoníku. Hospodářská soutěž, jak ji chápe žalobce, se rovná podnikatelskému prostředí se všemi subjekty podnikání bez rozdílu, a to je výklad zcela mylný. Právní teorie pro vymezení podmínek jednání nekalé soutěže používá i pojmy „soutěžní situace“ a „soutěžní orientace jednání“ (tak Hajn. P.: Soutěžní chování a právo proti ne-

kalé soutěži, MU Brno 2000, str. 121). I s pomocí těchto hledisek nelze jinak než uzavřít, že o soutěžní situaci objektivně mezi účastníky nešlo a že v jednání žalovaných jakýkoli moment hospodářské soutěže chybí.

Odvolací soud na základě uvedeného dospěl k závěru, že v daném případě uvedení a šíření nepravdivého údaje o likvidaci žalobce nelze považovat za jednání učiněné soutěžitelem (jak je nutným předpokladem pro jednání dle § 50 obch. zák.) a jednání učiněné v hospodářské soutěži (§ 44 odst. 1 obch. zák.). Schází tak jedna ze základních podmínek pro hodnocení jednání žalovaných jako jednání nekalé soutěže a nelze proto žalobě o nárocích podle § 53 obch. zák. vyhovět. Pokud tedy soud prvního stupně žalobu zamítl, shledal odvolací soud toto rozhodnutí jako věcně správné a rozsudek ve výroku o věci samé proto ze všech shora uvedených důvodů podle § 219 o. s. ř. potvrdil. Jen na doplnění odvolací soud považuje za vhodné v této věci rovněž odkázat (i když v zákonné úpravě došlo k určitému posunu) na odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29. 11. 1935, Rv I 2069/35, Sbírka Vážný č. 14742, k výkladu zákonného požadavku „za účelem soutěže“. Tehdy Nejvyšší soud učinil závěr, že pokud má být použito zákona o nekalé soutěži, pak „plyne již z účelu tohoto zákona, že musí jít o soutěž, o soutěžní jednání a že takové soutěžní jednání, jímž chce se zasáhnouti do soutěže a porušiti její uznávané zásady nekalým jednáním, musí býti vodítkem žalovaného, musí mu býti účelem; porušiti uznávaný pořádek v soutěži předpokládá vůli přesunouti prospěch nebo újmu jednoho soutěžitele na újmu nebo prospěch jiného“.

Návrhu na připuštění dovolání proti tomuto rozsudku odvolací soud nevyhověl, když neshledal pro to podmínky předpokládané v ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř.

Smlouva není neplatná jen proto, že se účastníci dohodli o nahrazení dosavadního hospodářskoprávního závazku závazkem obchodněprávním.

(Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 3. 2001, sp. zn. 9 Cmo 601/2000)

K r a j s k ý o b c h o d n í s o u d v P r a z e v rozsudku ze dne 2. 5. 2000 rozhodl, že se zamítá žaloba o zaplacení 708 776,55 Kč s příslušenstvím (bod I. výroku) a že žalobce je povinen žalovanému zaplatit na náhradu nákladů řízení 36 500 Kč (bod II. výroku). V odůvodnění rozsudku soud uvedl, že se žalobce domáhal doplacení úvěru poskytnutého na trvale se obracející zásoby (dále jen TOZ) právnímu předchůdci žalovaného s tím, že žalovaný svůj závazek uznal smlouvou o narovnání ze dne 6. 4. 1995 ve znění dodatku ze dne 22. 9. 1997. Žalovaný navrhl žalobu zamítnout, neboť nebylo prokázáno poskytnutí úvěru právnímu předchůdci žalovaného, smlouva o narovnání je neplatná a případný nárok je promlčen.

Soud po zhodnocení provedených důkazů a na základě tvrzení účastníků dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. Úvěrová smlouva, podepsaná na straně dlužníka dne 30. 11. 1990 neexistujícím subjektem, nebyla uzavřena. Státní podnik S. v P. byl vymazán dne 30. 12. 1990 a byl zrušen dne 20. 12. 1990 rozhodnutím ministra výstavby a stavebnictví ČR, proto tento státní podnik nemohl platně podepsat úvěrovou smlouvu dne 27. 12. 1990. Poskytnutí úvěru nebylo prokázáno. Soud se dále zabýval smlouvou o narovnání, o kterou žalobce opírá svůj nárok, a dospěl k závěru, že tato smlouva je neplatná. Žalobce neprokázal vznik závazku a neexistující závazek nemohl být narovnán. Smlouva není určitá, není z ní patrné, jaké hospodářské závazky se narovnávají. Jako neplatné dle § 763 obch. zák. je nutno hodnotit ujednání, podle kterého se závazkové vztahy, vzniklé před 1. 1. 1992 na základě hospodářských smluv o úvěru, podřizují režimu obch. zák. Z těchto důvodů byla žaloba v celém rozsahu zamítnuta. Rozhodnutí o náhradě nákladů řízení soud odůvodnil ustanovením § 142 odst. 1 o. s. ř. s tím, že žalovanému vznikly náklady právního zastoupení.

Žalobce napadl rozsudek včas podaným odvoláním, ve kterém navrhl rozhodnutí zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Odvolání odůvodnil tím, že soud nesprávně zhodnotil smlouvu ze dne 6. 4. 1995 jako neplatnou. Ve skutečnosti se jedná o kombinovanou smlouvu, jejímž předmětem je podřazení vztahu účastníků vzniklého přede dnem 1. 1. 1992 režimu obch. zák., narovnání vzájemných vztahů dle § 585 a násl. obch. zák. a dále uznání závazku dlužníka vůči bance. Podle názoru žalobce se lze od ustanovení § 763 odst. 1 obch. zák. odchýlit. Nic nebrání tomu, aby si strany sjednaly aplikaci obch. zák. i na ty závazkové vztahy, které se podle § 763 odst. 1 uvedeného zákona mají řídit právními předpisy platnými před účinností zákona.

Žalobce poukázal na ustanovení § 586 obch. zák. a uvedl, že důkazní břemeno ohledně tvrzení, že byl žalovaný uveden v omyl, nese žalovaný. Omyl o tom, co je mezi stranami sporné nebo pochybné, nezpůsobuje neplatnost dohody o narovnání. Žalovaný nepředložil žádné důkazy ke svému tvrzení, že se žalobce dopustil lsti vůči žalovanému. I pokud by odvolací soud shledal, že daný vztah nelze podřadit režimu obch. zák., je uzavřená smlouva platná dle § 127 hosp. zák. a uznání závazku je platným uznáním dle § 132 hosp. zák. Ing. J. F., který spolupodepsal za žalobce smlouvu o narovnání ze dne 6. 4. 1995, byl členem bankovní rady, a to v období 15. 3. 1995 do 14. 5. 1998, což je zřejmé i z výpisu z obchodního rejstříku. Námitka promlčení je nedůvodná s ohledem na uznání závazku ke dni 31. 12. 1995, 31. 12. 1996 a 31. 12. 1997. K promlčení nemohlo dojít ani podle § 131b odst. 1 hosp. zák.

Žalobce se dále v odvolání podrobně zabýval hospodářskoprávním vztahem mezi právními předchůdci účastníků a navrhl provést řadu písemných důkazů k prokázání existence tohoto vztahu.

Žalovaný se k odvolání vyjádřil a navrhl napadený rozsudek potvrdit. V první řadě se podrobně zabýval hospodářskoprávním vztahem mezi právními předchůdci účastníků. Co se týče smlouvy o narovnání, tuto považuje žalovaný za neplatnou. Je uzavřena s neexistujícím subjektem; neplatnost smlouvy nelze zhojit dodatkem č. 1 ze dne 30. 9. 1997. Smlouva je neplatná též pro neurčitost narovnáváných závazků a pro rozpor s kogentním ustanovením § 763 obch. zák. Smlouva je neplatná také z toho důvodu, že se jednalo o lstivý akt žalobce, který chtěl na žalovaném „vylákat“ uznání neexistujícího závazku a bezdůvodně se obohatit. Úmysl banky lze dovodit též ze „zastřešovacího ustanovení“ čl. 8 smlouvy, podle kterého byla smlouva uzavřena na základě svobodné vůle, nikoliv v tísní a za nápadně nevýhodných podmínek. I pokud by uznání závazku bylo shledáno platným, bylo by bez právního významu, neboť žalovaný namítl neexistenci dluhu a žalobce není schopen doložit existenci svých tvrzených pohledávek za žalovaným.

V r c h n í s o u d v P r a z e podle § 212 odst. 1 a 3 o. s. ř. ve znění účinném do dne 31. 12. 2000 v souladu s bodem 15., hlavou I., částí dvanáctou zákona č. 30/2000 Sb. přezkoumal napadený rozsudek a po provedeném ústním jednání dospěl k závěru, že odvolání je důvodné. Proto změnil rozsudek soudu prvního stupně a žalobě zcela vyhověl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Při odvolacím jednání žalobce k námitce žalovaného o jednání ve lsti poukázal na dopis ze dne 14. 3. 1995, kterým žalovaného informoval o připravované smlouvě o narovnání včetně nových smluvních podmínek, a navrhl jím provést důkaz.

Odvolací soud provedl důkaz smlouvou ze dne 6. 4. 1995 „o podřazení závazkových vztahů vzniklých před 1. 1. 1992 na základě hospodářských smluv o úvěru právnímu režimu obchodního zákoníku a o narovnání vzájemných vztahů“, dále dodatkem č. 1 ze dne 22. 9. 1997, odsouhlaseními zůstatků ke dni 31. 12. 1993, 31. 12.

1994, 31. 12. 1995, 31. 12. 1996 a 31. 12. 1997 ze dne 12. 1. 1994, 5. 1. 1995, 8. 1. 1996, 6. 1. 1997 a 5. 1. 1998, pověřením Ing. S. J. k jednání za žalovaného ze dne 9. 1. 1996 a dopisem žalobce adresovaným žalovanému ze dne 14. 3. 1995.

V první řadě je nutno uvést, co je předmětem daného řízení. Žalobce se žalobou domáhá výlučně zaplacení nároku ze smlouvy ze dne 6. 4. 1995, nikoliv nároků jiných, této smlouvě předcházejících. Z toho důvodu se odvolací soud zabýval pouze platností zmíněné smlouvy včetně nároků z ní plynoucích a nikoliv případnými nároky z hospodářskoprávních vztahů, které měly předcházet vztahu založenému uvedenou smlouvou. Ze stejného důvodu odvolací soud nehodnotil tvrzení účastníků vztahující se k žalobcem dodatečně tvrzenému hospodářskoprávnímu vztahu a neprovedl žalobcem navrhované dokazování, neboť se netýkají předmětu tohoto řízení. Odvolací soud se proto dále zabýval platností a obsahem smlouvy ze dne 6. 4. 1995.

Odvolací soud konstatuje, že smlouva byla podepsána žalobcem dne 3. 4. 1995 a žalovaným dne 6. 4. 1995. Odvolací soud neakceptoval námitku žalovaného, že tato smlouva byla uzavřena nikoliv žalovaným, ale neexistujícím subjektem. Sám žalovaný vyplnil ve smlouvě označení klienta – žalovaného, a to v souladu s obchodním zákoníkem svým obchodním jménem včetně právní formy, s uvedením sídla a pod tímto označením též smlouvu podepsal. Na tomto závěru nic nemění ta skutečnost, že v předcházející rubrice „klient“ je uvedeno označení „S. Č. B.“. Tato chyba v psaní nezpůsobuje neplatnost právního úkonu (§ 37 odst. 3 obč. zák.), neboť je z obsahu smlouvy zcela nepochybné, kdo je účastníkem smlouvy. Za žalobce byla smlouva platně podepsána generálním ředitelem Ing. V. Š. a členem bankovní rady a zároveň náměstkem generálního ředitele Ing. J. F. Za žalovaného byla smlouva podepsána ředitelem Ing. S. J., jehož oprávnění činit za žalovaného právní úkony nebylo žalovaným v průběhu řízení zpochybněno. Je tedy zřejmé, že smlouva byla z obou stran podepsána k tomu oprávněnými osobami.

Odvolací soud dále zkoumal obsah smlouvy a zjistil, že v bodu I. se smluvní strany dohodly, že jejich závazkový vztah vzniklý před 1. 1. 1992 se bude podle § 262 obč. zák. ode dne nabytí účinnosti této smlouvy řídit ustanoveními obč. zák. V bodu II. je uvedeno, že ve smyslu § 585 obč. zák. jsou smlouvou upravena veškerá práva smluvních stran k pohledávkám uvedeným v čl. II/1 a jsou jí nahrazeny dosavadní závazky vyplývající z úvěrů na TOZ. V bodu II. čl. 1 je uvedeno, že žalovaný uznává co do důvodu a výše pohledávku žalobce na úvěrovém účtu (jistina) ve výši 2 770 000 Kč. V bodu II. čl. 8 bylo dohodnuto, že smlouva nabývá účinnosti dnem 1. 5. 1995. V bodu II. čl. 2, 3 a 4 jsou obsaženy podmínky splácení dluhu, výše a splácení úroku a úroků z prodlení. V bodu II. dodatku č. 1 ke smlouvě, uzavřeném dne 22. 9. 1997, je uvedeno, že žalovaný uznává co do důvodu a výše pohledávku žalobce ve výši 1 385 000 Kč a na úrokovém účtu úroky za období 1. 7. až 3. 9. 1997 ve výši 41 455,11 Kč.

Odvolací soud se ztotožňuje s názorem žalovaného, že ustanovení § 763 odst. 1 obč. zák. je kogentním ustanovením, od kterého se není možné odchýlit – § 263

obch. zák. stanoví možnost odchylky od ustanovení části třetí uvedeného zákona. Z toho plyne, že ustanovení ostatních částí zákona jsou kogentní, a proto se není možné odchýlit od ustanovení § 763, obsaženého v části čtvrté zákona. Z toho důvodu dle odst. 1 uvedeného ustanovení se práva vzniklá z hospodářských smluv řídí dosavadními právními předpisy, v daném případě hospodářským zákoníkem. Nicméně právní hodnocení předmětné smlouvy, učiněné odvolacím soudem, se liší od závěrů soudu prvního stupně.

Podle § 125 odst. 1 hosp. zák. se organizace (tj. ve smyslu § 1 odst. 1 hosp. zák. právnické a fyzické osoby, oprávněné k podnikatelské činnosti – pozn. odvolacího soudu) mohou dohodnout na změně nebo zrušení závazku, pokud to nevylučuje právní předpis nebo povaha závazku.

Podle § 262 odst. 1 obč. zák. si strany mohou dohodnout, že jejich závazkový vztah, který nespadá pod vztahy uvedené v § 261, se řídí tímto zákonem.

Odvolací soud zhodnotil smlouvu ze dne 6. 4. 1995 podle obsahu a dospěl k závěru, že strany projevíly naprosto srozumitelně a určitě svou vůli nahradit dosavadní hospodářské závazky žalovaného závazky obchodními. Při nahrazení závazku dochází k zániku dosavadního závazku (viz např. § 570 odst. 1 a § 585 odst. 3 obč. zák.). V důsledku projevené vůle se účastníci nepochybně v souladu s § 125 odst. 1 hosp. zák. dohodli na zrušení původních hospodářských závazků a na vzniku zcela nového závazku žalovaného, čemuž žádné ustanovení občanského ani obchodního zákoníku nebrání, a v souladu s § 262 odst. 1 obč. zák. se dohodli, že se jejich právní vztah řídí obchodním zákoníkem. Ve smlouvě je konkrétně specifikována výše peněžitého závazku žalovaného ke dni 1. 4. 1995 a takto konkretizovaný závazek byl ihned žalovaným v souladu s § 323 odst. 1 obč. zák. uznán. Z těchto důvodů dospěl odvolací soud k závěru, že smlouva ze dne 6. 4. 1995 je platná a žalovanému vznikl z této smlouvy peněžitý závazek, který se řídí právní úpravou obč. zák., a dále, že smlouva obsahuje uznání závazku žalovaného ve výši ke dni 1. 4. 1995. Platnost dodatku, kterou žalovaný též zpochybnil, není v daném sporu relevantní, neboť, jak plyne z obsahu, tímto dodatkem nebyla žalovanému ukládána žádná další povinnost. Odvolací soud proto do datek nehodnotil, neboť tento důkaz nemá vliv na výsledek sporu.

Podle § 585 odst. 1 obč. zák. dohodou o narovnání mohou účastníci upravit práva mezi nimi sporná nebo pochybná. Dohoda, kterou mají být mezi účastníky upravena veškerá práva, netýká se práv, na něž účastník nemohl pomyšlet. Podle odst. 2 byl-li dosavadní závazek zřízen písemnou formou, musí být dohoda o narovnání uzavřena písemně; totéž platí, týká-li se dohoda promlčeného závazku. Podle odst. 3 dosavadní závazek je nahrazen závazkem, který vyplývá z narovnání.

Podle § 586 odst. 1 obč. zák. omyl o tom, co je mezi stranami sporné nebo pochybné, nezpůsobuje neplatnost dohody o narovnání. Jestliže však omyl byl vyvolán listí jedné strany, může se druhá strana neplatnosti dovolat. Podle odst. 2 narovnání sjednané v dobré víře nepozbývá platnosti ani v případě, že dodatečně vyjde najevo, že některá ze stran dohodnuté právo v době sjednání narovnání neměla.

V dané věci dle názoru odvolacího soudu není přímo aplikovatelné ustanovení § 585 a násl. obč. zák., neboť práva, která mezi nimi byla sporná nebo pochybná, se neřídila právní úpravou občanského ani obchodního zákoníku. Nicméně, jak již odvolací soud dovodil výše, nic účastníkům nebránilo dohodnout se na zrušení původních hospodářských závazků a vzniku závazku nového, na který již režim obč. zák. či obch. zák. dopadá. V návaznosti na tento právní závěr odvolací soud dovodil, že ustanovení § 585 a násl. obč. zák. lze v dané věci aplikovat analogicky. Soudu prvního stupně ani odvolacímu soudu nepřisluší při zkoumání platnosti předmětné smlouvy hodnotit existenci původního hospodářskoprávního závazku, neboť i v případě, že by žalobce v době uzavření smlouvy nárok z tohoto vztahu neměl, nezpůsobilo by to neplatnost uzavření dohody (§ 586 odst. 2 obč. zák. per analogiam).

Co se týče žalovaným tvrzené lži žalobce, která měla vyvolat omyl žalovaného, je nutno uvést, že důkazní břemeno k tomuto tvrzení stíhá žalovaného. Žalovaný ke svému tvrzení žádné důkazy nenabídl. Část čl. 8 smlouvy, která obsahuje obvyklé a ve smlouvách často se vyskytující prohlášení, že smlouva byla uzavřena na základě svobodné vůle a nikoliv v tísní, takovým důkazem není a svědčí spíše proti tvrzení žalovaného. Naopak z důkazů provedených při odvolacím jednání čtením odsouhlasení zůstatků a dopisu žalobce adresovaného žalovanému ze dne 14. 3. 1995 odvolací soud učinil závěr, že žalovaný si byl po delší dobu vědom svého dluhu a měl zájem svou situaci řešit. Odvolací soud též neakceptoval námitku žalovaného ohledně neurčitosti specifikace narovnávaného dluhu. Číslo úvěrového účtu a výše uznané částky v odsouhlasení zůstatku ke dni 31. 12. 1994 (2 770 000 Kč) odpovídá číslu úvěrového účtu a výši dluhu uvedené ve smlouvě a číslu úvěrového účtu ze dne 6. 4. 1995.

Námítku promlčení shledal odvolací soud nedůvodnou. Předmětem žaloby, podané dne 31. 3. 1999, bylo zaplacení splátek po 277 000 Kč za 1. a 2. pololetí roku 1998. Žaloba tedy byla podána v rámci běhu čtyřleté promlčecí lhůty podle § 397 obch. zák., nehledě na opakovaná uznání závazku ze dne 8. 1. 1996, 6. 1. 1997 a 5. 1. 1998. Je namístě uvést, že též s ohledem na tato uznání závazku, učiněná dle § 323 odst. 1 obch. zák., došlo k přesunu důkazního břemene na žalovaného, který měl povinnost prokázat, že žalovanou částku nedluží. Toto břemeno žalovaný neunesl.

Odvolací soud shledal žalobu co do důvodu oprávněnou. Co se týče rozsahu, žalovaný v této části uplatněný nárok nezpochybnil. Žalovaná částka pozůstává ze dvou splátek (jistiny) po 277 000 Kč, splátek úroků 127 678,41 Kč a úroků z prodlení 27 098,14 Kč k 28. 2. 1999. Žalobce dále požadoval zaplacení 16% úroku z prodlení z částky 681 678,41 Kč od 1. 3. 1999 do 11. 3. 1999 a 14,5% úroku z prodlení z téže částky od 12. 3. 1999 do zaplacení. Splátky ze 1. a 2. pololetí roku 1998 byly ve smyslu bodu II. čl. 2 smlouvy splatné pátý pracovní den v měsících dubnu a říjnu 1998, žalovaný tedy nepochybně byl dne 1. 3. 1999 v prodlení. Žalobce má nárok na úrok dle bodu II. a čl. 3 smlouvy a na úrok z prodlení dle bodu II. a čl. III. smlouvy. Odvolací soud z těchto důvodů dospěl k závěru, že je žaloba oprávněná i co do rozsahu. V souladu s § 212 odst. 1 a 3 a § 220 odst. 1 o. s. ř. proto změnil rozsudek a žalobě v celém rozsahu vyhověl.

Doloží-li věřitel, který podal návrh na prohlášení konkursu na majetek dlužníka, splatnou pohledávku za dlužníkem vykonatelným soudním rozhodnutím, nemůže konkursní soud při rozhodování o návrhu na prohlášení konkursu otázku vzniku této pohledávky znovu posuzovat, a to ani jako otázku předběžnou.

V řízení o odvolání proti usnesení, jímž soud prvního stupně prohlásil konkurs na majetek dlužníka, je soud prvního stupně povinen předložit konkursní spis odvolacímu soudu (§ 210 odst. 3 o. s. ř.) i s přihláškami pohledávek konkursních věřitelů, které tvoří součást spisu.

Obsah přihlášek může mít i v odvolacím řízení význam pro posouzení, zda věřitel doložil pohledávku za dlužníkem, jakož i co do závěru o tom, zda dlužník má více věřitelů.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2001, sp. zn. 29 Cdo 1248/99)

Usnesením ze dne 1. 4. 1999 V r c h n í s o u d v Olomouci změnil usnesení ze dne 17. 10. 1997, jímž K r a j s k ý o b c h o d n í s o u d v Ostravě prohlásil konkurs na majetek dlužníka, a to tak, že návrh věřitele Fondu národního majetku České republiky na prohlášení konkursu na majetek dlužníka zamítl. Odvolací soud dospěl na rozdíl od soudu prvního stupně k závěru, že věřitel nedoložil, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku (ve výši 40 018 455,76 Kč), čímž nesplnil povinnost uvedenou v ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), jako jeden z předpokladů pro vyhovění návrhu na prohlášení konkursu. Oproti soudu prvního stupně měl totiž za to, že tuto pohledávku neosvědčuje smlouva (vycházející ze zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění zákona č. 92/1992 Sb. – dále též jen „zákon“) uzavřená mezi dlužníkem (jako kupujícím) a věřitelem (jako prodávajícím) dne 30. 11. 1992 (dále též jen „smlouva“); přitom smlouvě přisoudil povahu kupní smlouvy, nikoli (jako soud prvního stupně) smlouvy o prodeji podniku. Z článku XI. smlouvy nelze podle odvolacího soudu dovodit, kdy nabyla účinnosti, takže dlužník na jedné straně nenabyl k privatizovanému majetku vlastnického práva (a z hlediska ustanovení § 19 odst. 1 zákona tak došlo k předání majetku dlužníku bez právního důvodu), na druhé straně mu nevznikla povinnost zaplatit ke dni sjednanému ve smlouvě kupní cenu. Smlouva je sice platná, nikoli však účinná.

Věřitel (zastoupen advokátem) podal proti usnesení odvolacího soudu včas dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238a o. s. ř., namítaje, že usnesení spočívá na nesprávném právním posouzení věci (tedy že je dán dovolací důvod dle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.). Konkrétně dovolatel poukazuje na to, že otázka, kdy smlouva nabyla účinnosti, je otázkou výkladu, přičemž dle jeho přesvědčení se tak – ve shodě s článkem I. smlouvy – stalo 1. 12. 1992. I kdyby soud

v případném sporu dospěl k závěru, že smlouva tohoto dne účinnosti nenabyla, musela by se stát účinnou (podle svého článku XI.) posledním dnem roku 1992, to jest 31. 12. 1992. Otázka účinnosti smlouvy nebyla mezi stranami nikdy sporná, a to ani v soudním řízení o zaplacení částky 40 018 456 Kč s příslušenstvím (jako kupní ceny ze smlouvy), vedeném k návrhu věřitele (žalobce) proti dlužníkovi (žalovanému) u Krajského obchodního soudu v Ostravě pod sp. zn. 12 Cm 786/93. Tento soud též rozsudkem ze dne 2. 10. 1995, který nabytí právní moci 8. 11. 1995, uložil dlužníkovi zaplatit žalovanou částku včetně příslušenství. Dovolatel dále – s vědomím, že tato otázka nebyla pro rozhodnutí odvolacího soudu určující – oponuje i úvaze odvolacího soudu o povaze smlouvy, uzavíraje, že podle jeho přesvědčení jde o smlouvu o prodeji podniku. Konečně dovolatel uvádí, že byla-li smlouva dostatečným právním titulem pro vydání rozhodnutí o povinnosti dlužníka zaplatit kupní cenu s příslušenstvím, měla by dostačovat i k prokázání věřitelovy splatné pohledávky za dlužníkem v konkursním řízení, a to i bez pravomocného rozhodnutí (které je podle § 159 odst. 2 o. s. ř. pro účastníky a všechny orgány /včetně soudu/ závazné). Označený rozsudek nemohl navrhovatel připojit k návrhu na prohlášení konkursu, jelikož byl vydán až po zahájení konkursního řízení, vynesl jej však stejný soud jako ten, který rozhodl o prohlášení konkursu na majetek dlužníka. Podle ustanovení § 167 odst. 2 a § 154 odst. 1 o. s. ř. byl pro rozhodnutí ve věci rozhodující stav v době jeho vyhlášení, a ten byl takový, že splatná pohledávka zde (v době, kdy rozhodovaly soudy obou stupňů) byla. Proto dovolatel požaduje, aby Nejvyšší soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Podle bodu 17., hlavy první, části dvanácté zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. lednem 2001).

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř. a je i důvodné, byť nikoli z příčin v něm uvedených.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř. a je i důvodné, byť nikoli z příčin v něm uvedených. Nejvyšší soud proto napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti k vadám vyjmenovaným v § 237 odst. 1 o. s. ř. (tzv. „zmatečností“), a (je-li dovolání přípustné) k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci; jinak je vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (§ 242 odst. 1 a 3 o. s. ř.).

Z obsahu spisu pak vyplývá právě existence jiné vady řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí odvolacího soudu ve věci.

S přihlédnutím k době vydání napadeného usnesení je pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodný výklad zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 151/1997 Sb. a č. 12/1998 Sb.

Z ustanovení § 4 odst. 2, věty první, ZKV vyplývá, že je-li návrh na prohlášení konkursu podán věřitelem, musí navrhovatel především doložit, že má proti dlužníkovi splatnou pohledávku.

Již pod bodem VIII. stanoviska svého občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 17. 6. 1998, Cpn 19/98, uveřejněného pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „stanovisko“), přitom Nejvyšší soud formuloval a odůvodnil závěr, podle něž věřitel může návrh na prohlášení konkursu podat i pro splatnou pohledávku, o níž dosud nebylo příslušným orgánem pravomocně rozhodnuto. Vysvětlil rovněž, že povaha řízení o návrhu na prohlášení konkursu nevylučuje, aby soud o skutečnostech, jež jsou mezi účastníky sporné, prováděl dokazování, není však povinností konkursního soudu provádět dokazování o tom, zda pohledávka věřitele (navrhovatele konkursu) skutečně existuje (srov. str. 176 /352/ stanoviska). Také Ústavní soud v usnesení ze dne 17. 3. 1997, sp. zn. III. ÚS 363/96, uveřejněném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR, svazku 7, části II., pod číslem 7, uzavřel, že na řízení o prohlášení konkursu se vztahují základní zásady občanského soudního řízení, zejména zásada dispozitivní, z níž pro účastníky soudního řízení vyplývá, že mají uvádět své návrhy a dokazovat svá tvrzení, přičemž soud v tomto řízení není veden zásadou oficiality (str. 351-356).

Závěry formulované v cit. stanovisku a usnesení (platné i za současné právní úpravy) slouží Nejvyššímu soudu jako východisko úvah o povaze osvědčování (doložení) věřitelovy pohledávky. Skutečnost, že konkursní soud není povinen v té fázi řízení, která se týká zkoumání předpokladů pro prohlášení konkursu na majetek dlužníka, sám (bez návrhů účastníků v uvedeném směru) opatřovat podklady způsobilé doložit existenci věřitelovy pohledávky, jej však nezavazuje povinností respektovat zásadu formulovanou v ustanovení § 159 odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. Podle tohoto ustanovení platí, že výrok pravomocného rozsudku je závazný pro účastníky a pro všechny orgány. Ani soud nemůže vycházet z jiného závěru o existenci či neexistenci nároku mezi těmiž účastníky, o němž již bylo pravomocně rozhodnuto, a otázku vzniku pohledávky nemůže sám v jiném řízení znovu posuzovat ani jako otázku předběžnou (shodně srov. též rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 48/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Úprava obsažená v ustanovení § 159 odst. 2 o. s. ř. omezuje soud v občanském soudním řízení (včetně konkursního řízení, nejde-li v něm o spor o pravost, výši nebo pořadí vykonatelné pohledávky) ve volném hodnocení důkazů, potud, že otázku, již by jinak byl oprávněn řešit jako předběžnou na základě skutečností, jež měl

za prokázány (zde osvědčeny či doloženy) na základě jím zjišťovaného (osvědčovaného) skutkového stavu, je při pravomocném rozsudku povinen posoudit ve shodě s jeho výrokem. Odtud se rovněž podává, že jakmile okolnost, že o této otázce již bylo soudem pravomocně rozhodnuto, vyjde v řízení najevo (lhostejno, zda se tak stane z iniciativy účastníků, soudu nebo jiné osoby), je soud povinen ji i bez důkazních návrhů účastníků řízení prověřit a podle výsledků svého šetření podřídit své rozhodnutí v této části zásadě formulované v ustanovení § 159 odst. 2 o. s. ř.

Je procesním opomenutím věřitele, že při podání návrhu na prohlášení konkursu (21. září 1995), neinformoval soud o tom, že pohledávku, jejíž existenci dokládal v konkursním řízení, již od roku 1993 po žalovaném vymáhal u Krajského obchodního soudu v Ostravě pod sp. zn. 12 Cm 786/93. Stejně tak věřitel před vydáním usnesení o prohlášení konkursu nezprostředkoval soudu prvního stupně informaci o tom, že uvedená pohledávka mu byla (včetně příslušenství) označeným soudem přisouzena již v roce 1995 (rozsudkem ze dne 2. 10. 1995, který nabyt právní moci dne 8. 11. 1995) a uvedenou informaci neposkytl před rozhodnutím o dlužníkově odvolání ani odvolacímu soudu, přesto, že se k odvolání v prosinci 1997 písemně vyjadřoval.

Skutečností nicméně zůstává, že věřitel v přihlášce došlé soudu prvního stupně dne 13. 11. 1997 přihlásil do konkursu za dlužníkem právě pohledávku, jejíž existenci dokládal v první fázi řízení, přičemž v tomto podání již soud informoval o tom, že jde o pohledávku vykonatelnou, pravomocně mu přiznanou výše označeným rozsudkem. Podle prezenčního razítka soudu na přihlášce byly k podání připojeny jako přílohy i listiny označené v textu přihlášky, tedy i onen rozsudek opatřený doložkou právní moci a doložkou vykonatelnosti.

V době, kdy věřitel přihlásil pohledávku do konkursu (listopad 1997), jakož i v době, kdy soud prvního stupně předkládal věc s odvoláním podruhé vrchnímu soudu, to jest ke dni 19. 3. 1998, vymezovala (v ustanoveních § 185 až § 187) obsah konkursního spisu (pro soudy závazně) Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 30. 8. 1993, č. j. 1068/93-OOD, ve znění pozdějších změn a doplnění, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní a krajské soudy (dále též jen „kancelářský řád“). Z ustanovení § 186 kancelářského řádu pak plyne, že součástí konkursního spisu jsou i přihlášky pohledávek věřitelů v konkursním řízení s tím, že (podle odstavce 2 citovaného ustanovení) pro ně lze založit zvláštní svazky spisů a v takovém případě se počet svazků a jejich obsah vyznačí na spisovém obalu základního spisu. Podle ustanovení § 186 odst. 3 kancelářského řádu se u těchto spisů též vždy vede spisový přehled, do něhož se zapisují všechny písemnosti bezprostředně po jejich vložení do spisu a dále zvláštní svazky spisu poté, co byly založeny. Dle ustanovení § 186 odst. 4 kancelářského řádu se u konkursních spisů vkládá za spisový přehled též přehledný list spisu konkursního řízení, který má dle § 187 odst. 1 písm. f) kancelářského řádu obsahovat též seznam přihlášených pohledávek (obdobně srov. s účinností od 1. 4. 1998 ustanovení § 201 až § 203 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ze dne 23. 3. 1998, č. j. 1100/98-OOD, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy).

Přehledný list spisu konkursního řízení v této věci sice v rozporu s citovaným ustanovením kancelářského řádu neobsahuje seznam přihlášek, nicméně ze spisového přehledu je patrné, že soud založil zvláštní svazky spisů pro přihlášky pohledávek věřitelů do konkursu (ačkoliv jejich počet a obsah nevyznačil na spisovém obalu) a že přihláška pohledávky navrhujícího věřitele došla soudu 13. 11. 1997 a byla založena jako svazek č. 9.

Ze spisu není zřejmé, zda spisový materiál byl odvolacímu soudu předložen se všemi do té doby soudu prvního stupně došlými přihláškami, nebo zda zvláštní svazky spisů, tyto přihlášky obsahující, připojeny nebyly (ve shodě s častou praxí konkursních soudů). Posouzení obou možných procesních situací však nutně musí vést k závěru, že řízení trpí vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí odvolacího soudu ve věci.

V případě, že součástí spisového materiálu předloženého odvolacímu soudu byly i došlé přihlášky pohledávek věřitelů do konkursu (včetně přihlášky navrhujícího věřitele), měl odvolací soud vyvodit příslušné procesní důsledky z informace o tom, že dokládaná pohledávka byla věřiteli pravomocně přisouzena již v roce 1995. V žádném případě neměl o věci rozhodnout před ověřením této skutečnosti, přičemž závěr, že tomu tak je, jej zbavoval možnosti učinit o existenci pohledávky úsudek, který je v rozporu s výrokem pravomocného rozsudku Krajského obchodního soudu v Ostravě ze dne 2. října 1995.

Jestliže soud prvního stupně nepředložil spis odvolacímu soudu s přihláškami věřitelů, pak jednal v rozporu s ustanovením § 210 odst. 3 o. s. ř., jež předpokládá, že soud prvního stupně předloží spis soudu vyššího stupně (odvolacímu soudu, odvolacímu soudu) k rozhodnutí o opravném prostředku (odvolání, dovolání) se všemi jeho součástmi; součástí konkursního spisu pak – jak dokládají citovaná ustanovení kancelářského řádu – byly a jsou i přihlášky pohledávek věřitelů do konkursu, a to bez zřetele k tomu, zda pro ně byly založeny zvláštní svazky spisu. Nastala-li taková situace, měl si odvolací soud chybějící součást spisového materiálu vyžádat; zůstal-li v uvedeném směru nečinný a o věci rozhodl, pak i tímto chybným postupem přispěl k tomu, že se k němu nedostala (z pohledu argumentace obsažené v rozhodnutí významná) informace o tom, že dokládaná pohledávka byla věřiteli pravomocně přisouzena a že rozsáhlé úvahy na téma její existence (samy o sobě překračující meze přezkumné činnosti odvolacího soudu) již v jeho rozhodnutí (se zřetelem k ustanovení § 159 odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř.) nemají místa. Přitom skutečnost, že spisový materiál je neúplný (že mu nebyly předloženy došlé přihlášky), musela být odvolacímu soudu známa nejen ze spisového přehledu, nýbrž i z toho, že v číslování spisu je mezera (za č. 1. 56 pokračuje spis č. 1. 75), kterou původně (zřejmě před vynětím do zvláštních svazků spisu) zaplňovaly právě přihlášky pohledávek věřitelů do konkursu. Uvedené opět dokládá spisový přehled, v němž byla došlým přihláškám vyhrazena právě č. 1. 57 až 74 (přihláška navrhujícího věřitele byla původně zařazena na č. 1. 66 spisu).

Praxe konkursních soudů, které přihlášky pohledávek věřitelů do konkursu často nepředkládají soudu vyššího stupně k rozhodnutí o opravném prostředku jako součást procesního spisu, nemá oporu v procesních předpisech a lze ji tolerovat pouze za předpokladu, že obsah těchto přihlášek nemůže mít žádný vliv na obsah rozhodnutí soudu vyššího stupně. O takový případ však v dané věci nešlo. V řízení o opravném prostředku proti usnesení, jímž soud prvního stupně prohlásil konkurs na majetek dlužníka, je naopak pravidlem, že obsah přihlášek význam pro rozhodnutí soudu (z hlediska posouzení, zda navrhuje věřitel doložit pohledávku za dlužníkem, jakož i co do naplnění požadavku plurality dlužníkových věřitelů) má.

Nejvyšší soud proto, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené usnesení pro vadu odvolacího řízení, jež mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí odvolacího soudu ve věci, zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 1, 2 a 5 o. s. ř.). Za dané situace již Nejvyšší soud pokládal za nadbytečné zabývat se dovoláním též z pohledu v něm uplatněného dovolacího důvodu.

Tímto kasačním usnesením se odklízují účinky zrušení konkursu nastalé v souvislosti s vydáním napadeného usnesení, s tím, že účinky prohlášení konkursu budou posuzovány v intencích usnesení soudu prvního stupně (od 17. 10. 1997), pouze s tou změnou, že pro právní jednání učiněná v době od vydání usnesení odvolacího soudu (od 1. 4. 1999) do jeho zrušení Nejvyšším soudem bude nezbytné respektovat i úpravu obsaženou v ustanovení § 243 odst. 2 o. s. ř.

Se zřetelem k účinkům tohoto kasačního usnesení bude úkolem soudu prvního stupně doručit je a zveřejnit je postupem dle § 13 odst. 4 a 5 stávajícího znění ZKV, s tím, že bude třeba dbát i toho, aby při zveřejnění rozhodnutí bylo v případě potřeby dáno najevo, že účinky zveřejnění nastaly jiného dne, než kdy bylo usnesení vydáno.

INHALT*)

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 1** Die Verordnungen von § 67 und 68 der Strafprozessordnung über die Gründe der Haft und über die Bedingungen für die Inhaftierung müssen auch mit Rücksicht auf die Pflicht der in der Strafverhandlung tätigen Organe den Beklagten zu freilassen im Falle, wenn offensichtlich wird, dass die Strafverfolgung mit Rücksicht auf seine Person und auf die Umstände des Falles kann zur Aufhebung der unbedingten Freiheitsentzugbestrafung nicht führen (§ 72 Absatz 2 Buchstabe b) der Strafprozessordnung) interpretiert werden. Das bedeutet, dass der Beklagte kann nicht in der Sache inhaftet, in der solcher Abschluss mit Rücksicht zu der erlangenen Information schon in dieser Phase der Entscheidung über die Haft gemacht muss.
- Nr. 2** Entscheidet sich das Berufungsgericht auf der öffentlichen Sitzung über die Durchführung der für den Beschluss über die Anrufung notwendigen Beweise (§ 263 Absatz 4 der Strafprozessordnung), behindert ihm nichts, dass es gar nach ihrer Durchführung das angefallene Urteil des Gerichtes der ersten Stufe nach dem § 258 Absatz 1 der Strafprozessordnung ungültig machte, und gab die Sache dem Gericht der ersten Stufe nach dem § 259 Absatz 1 der Strafprozessordnung zurück, ob es zum Schluss kommt, dass wird man notwendig werden weitere umfangreiche und für das Berufungsgericht schwer durchführbare Argumentation durchführen, die die Ersetzung der Tätigkeit des Gerichtes der ersten Stufe bedeutete.
- Nr. 3** Pflicht des in der Strafverhandlung tätigen Organs nach der Verordnung von § 71 Absatz 4, 5, 6 der Strafprozessordnung über die weitere Dauer der Haft zu entscheiden wird selbst im Falle erfüllt werden, wenn das Gericht über die weitere Dauer der Haft aufgrund der Bitte des Angeklagten um Freilassen aus der Haft nach dem § 72 Absatz 3 der Strafprozessordnung entschiedete. Ab der Zeit der Rechtskraft dieser Entscheidung beginnen die Friste für die anderen Entscheidungen über die Haftdauer.
- Nr. 4** Aus der Verordnung von § 369 der Strafprozessordnung folgt, dass das Gericht wird nicht berechtigt die Erfüllung der für den Verurteilten im Rahmen der bedingten Begnadigung durch den Staatspräsidenten festgesetzten Bedingungen beurteilen, oder gar entscheiden, ob der Verurteilte die bedingt pardonierte Strafe oder ihrer Rest absolviert. Solche Beurteilung gehört nur dem Organ zu, das über die bedingte Begnadigung entschieden hat, d.h. der Staatspräsident. Das Gericht ist jedoch verpflichtet das Benehmen des Verurteilten zu folgen und die notwendigen Untersuchungen zu machen, ob der Verurteilte die Bedingungen, unter den die Begnadigung verlieht wurde, erhält. Die Ergebnisse seiner Untersuchung, zusammen mit den entsprechenden Strafakten zeigt das Gericht dem Staatspräsidenten zur Beurteilung und Entscheidung vor, und zwar mittels Gerechtigkeitsministerium.
- Nr. 5** Die Verordnung von § 71 Absatz 9 der Strafprozessordnung begrenzt unüberschreitbar die Dauer der Haft im Rahmen der Vorbereitungsverhandeln, sowie im Rahmen der Gerichtsverhandeln und lässt keine Verschiebungen zwischen die beiden zu, die ausschliesslich zum Ungunsten des Beklagten wären. Das Gericht muss als längste Zeit der möglichen Haft für die Verhandlung vor dem Gericht mit zwei Dritteln der entsprechenden im § 71 Absatz 8 der Strafprozessordnung angegebenen Dauer rechnen, obgleich der für die Vorbereitungsverhandlung festgesetzte Teil dieser Zeit nicht ausgenutzt wurde.
- Nr. 6** Mit dem Tun des Täters, der in der Kontradiktion mit dem Inhalt sogenanntes Leasingvertrages geht mit der Sache, die der Gegenstand solches Vertrages wird um, besonders so, dass trägt er die Sache auf eine andere Person über, können die Gesetzkennzeichen des Tatbestandes der Straftat der Defraudation nach dem § 248 der Strafprozessordnung erfüllt werden. Setzt der Leasingvertrag den Transfer des Eigentums zum Gegenstand des Vertrages auf den Mieter voraus, und die Höhe der Leasingraten wird auch mit Rücksicht auf diese Tatsache festgesetzt, dann in diesem Falle der durch die Straftat der Defraudation verursachte Schaden wird der Wert des Gegenstandes des Leasingvertrages in der Zeit des Verübens der Straftat nach den in der Verordnung von § 89 Absatz 12 der Strafprozessordnung festgesetzten Standpunkten, wobei von ihm dieser Teil der sogenannten Akontation und bezahlten Leasingraten abgezählt wird, der stellt die Nettoraten auf den Anschaffungspreis des Leasinggegenstandes dar, jedoch nur im der Herabsetzung des Wertes der vermieteten Sache in der Zeit des Tatverübens antwortenden Umfang, gegen ihren Wert in der Zeit ihrer Übernahme durch den Täter aufgrund der Leasingvertrages.

Entscheidungen in bürgerlichen, handelsrechtlichen und verwaltungsrechtlichen Sachen

- Nr. 1** Vereinbarung der Teilnehmer des Vertrages über die Übertragung der Immobilie darüber, dass die Steuer aus der Übertragung der Immobilie wird durch den Erwerber der Immobilie (d.h. Käufer) bezahlt, wird nicht gültig werden, und zwar wegen der Kontradiktion mit dem Gesetz Nr. 357/1992 Sb. Die Vereinbarung bindet jedoch nur die Vertragsteilnehmer, aber nicht die Steuerverwalter, und sie ändert nichts auf der Tatsache, dass der Steuerzähler dieser Steuer ist der Überweiser (Verkäufer). Er kann dann nach der im Vertrag über die Übertragung der Immobilie eingeschlossenen Vereinbarung vom Käufer auf die Bezahlung der Steuer dringen.
- Nr. 2** Der Beschluss des Gerichtes über die Annullierung der Reallast nach dem § 337b Absatz 3 der Bürgerlichen Gerichtsordnung in der vor 1. Januar 2001 wirksamen Fassung wird für das Gericht in der Verhandlung über das Feststellen der Existenz des der Reallast antwortenden Rechtes auch im Falle verbindlich, wenn die von der Reallast berechnete Person war nicht Teilnehmer der Phase der Beschlussausführung, in der kam zur Annullierung der Reallast. Wesentliches ist, dass das Gericht hat den Beschluss im Einklang mit Gesetz alles notwendige gemacht, dass es solcher Person die Teilnahme auf der Ausführungsverhandlung ermöglichte.
- Nr. 3** Wenn der Verhandlungsteilnehmer dem Gericht die Kündigung der Prozessvollmacht seinem Vertreter mitgeteilt hat, alsdann dieser Vertreter über die Frist der Gerichtsverhandlung ordentlich benachrichtigt wurde, wobei bei dieser Verhandlung die persönliche Teilnahme des Vertretenen nicht notwendig war (§ 49 Absatz 1 der Bürgerlichen Gerichtsordnung), das Gericht wurde nicht verpflichtet den Verhandlungsteilnehmer über die Frist der Verhandlung wieder benachrichtigen.
- Nr. 4** Die Anrufung gegen den Beschluss des Berufungsgerichtes über die Verhandlungskosten wird nach der Bürgerlichen Gerichtsordnung in der ab 1. Januar 2001 wirksamen Fassung nicht zulässig.
- Nr. 5** Gegen den Berichtigungsbeschluss, durch den im Sinne von § 164 der Bürgerlichen Gerichtsordnung der Beschlussauspruch berechtigt wird, ist zulässig die Anrufung, obwohl das Gesetz lässt Anrufung gegen den Berechtigungsbeschluss zu.
- Nr. 6** Der Schuldner der pflichtigen Person hat im Sinne vom § 80 Buchstabe c) der Bürgerlichen Gerichtsordnung kein kein dringendes Interesse auf die Feststellung, dass das Guthaben der pflichtigen Person, die durch die Ausführung des Beschlusses in Form der Zuweisung anderes Geldguthabens betroffen wurde (§ 312 und nachfolgende der Bürgerlichen Gerichtsordnung) nicht echt wird.
- Nr. 7** Für die Begutachtung, ob die angekreidete Verhandlung eine unberechtigte Einmischung in die Reputation der juristischen Person wird (§ 19b Absatz 3 des Bürgerlichen Gesetzbuches) oder handlung des unlauteren Wettbewerbes, nach dem § 44 Absatz 1 des Handelsgesetzbuches wird entscheidend werden, ob zu solcher Verhandlung zwischen die Wettbewerber oder im Rahmen des Wirtschaftswettbewerbes kam.
- Nr. 8** Der Vertrag wird nicht nur deswegen ungültig werden, dass die Teilnehmer auf die Ersetzung der bisherigen wirtschaftsrechtlichen Verpflichtung durch die handelsrechtliche Verpflichtung vereinbart haben.
- Nr. 9** Beweist der Gläubiger, der den Vorschlag auf die Konkurserklärung auf das Eigentum des Schuldners erhoben hat, die fällige Forderung hinter dem Schuldner durch den vollstreckbaren Gerichtsbeschluss, kann das Konkursgericht bei der Entscheidung über den Vorschlag auf die Konkursklärung die Frage der Entstehung dieser Forderung nicht von neuem besprechen, und zwar auch wie die vorhergehende Frage.
- In der Verhandlung über die Anrufung gegen den Beschluss, durch den das Gericht der ersten Stufe den Konkurs auf das Eigentum des Schuldners angekündigt hat, wird das Gericht der ersten Stufe verpflichtet dem Berufungsgericht den Konkursakt vorweisen (§ 210 Absatz 3 der Bürgerlichen Gerichtsordnung), auch zusammen mit den Anmeldungen der Forderungen von den Konkursgläubigern, die den Bestandteil des Aktes bilden.
- Inhalt der Anmeldungen kann auch in der Berufungsverhandlung den Zweck haben, und zwar für das Ermessen, ob der Gläubiger die Forderung hinter dem Schuldner nachgewiesen hat, und gleichfalls wegen des Ergebnisses, ob der Schuldner mehrere Gläubiger hat.

epravo Sbírka zákonů pro
zákazníky T-MOBILE * * * * T * * * Mobile *

CONTENTS*)

Resolution in Criminal Law Cases:

- No. 1** The provision of section 67 and 68 of The Criminal Procedure Code (CPC) dealing with the custodial grounds and the conditions of seizure a person is necessary to interpret with regard to the authorities' duty to release an accused from custody in case it is evident, in the view of the offender's personality and the circumstances surrounding the crime, that criminal procedure can not result in the infliction of an unconditional sentence under the provision of section 72 subsection 2 letter b) of CPC.
- The above-mentioned signifies that the accused can not be taken into custody in the case when such a conclusion is, considering the information acquired in this stage of decision-making about the custody, necessary to draw.
- No. 2** If an appeal court resolves to produce the evidence required for the decision about an appeal at a public hearing it is free to quash the challenged judgement pursuant to the provision of section 258 subs. 1 of CPC and to refer the case to the 1st instance court pursuant to the provision of section 259 subs. 1 of CPC as far as it finds the production of the other extensive and with difficulty practicable evidence necessary.
- Such extensive evidence would mean to substitute the activity of the 1st instance court by the activity of the appeal court.
- No. 3** The duty of the authorities responsible for criminal procedure to review the grounds for the further duration of custody is fulfilled if a court has remanded a defendant upon an application to release from custody (presented by the defendant) pursuant to the provision of section 73 subs. 3 of CPC. The period stated for the next decision-making about the further duration of custody is to commence on a date of the previous decision finality.
- No. 4** The provision of section 369 of CPC implies that a court is not entitled neither to consider whether the conditions, imposed to the sentenced within a conditional pardon granted to him by the president, are being discharged nor to judge if the sentenced is obliged to serve a conditionally pardoned sentence or its rest. The only authority empowered to do so is the one, which has granted the pardon – the President of the Republic
- However the court is required to survey a conduct of the sentenced and to examine if the conditions are being fulfilled. The court presents an outcome of the surveillance together with a judicial file to the President via the Ministry of Justice.
- No. 5** The provision of section 71 subs. 9 of CPC determines the maximum term of custody for pre-trial procedure as well as for trial procedure strictly so any transfers, which would always be to the detriment of a defendant, between these two stages of criminal procedure are not allowed.
- The court must remember that pursuant the provision of section 71 subs. 8 of CPC, the maximum term of custody falling on the trial procedure forms 2/3 of the general term of custody imposed for whole criminal procedure although the part of term stated for the pre-trial procedure was not consumed.
- No. 6** The legal elements of the crime of fraud can be completed if an offender has treated an object of the lease contract contrary a subject-matter of the contract especially if the offender has assigned it to the another person.
- As far as the leasing contract presumes a transfer of the title of the leased object to a tenant and the rate of the instalments is fixed in the view of this fact then in given case a damage caused due to a crime is represented by the value of the leased object in the time when the crime was committed, defined according the criteria stated under the provision of section 89 subs.12 of Criminal Code, from which the part of the advance payment together with the value of the already paid instalments, representing the net instalments of the purchase price, were subtracted, but only in the extent corresponding to the reduction of the value of leased object in the time when crime was committed by comparison with the value of the leased object in the time when assumed by the tenant on the grounds of lease contract.

Resolution in Civil Law, Business Law and Administrative Law Cases:

- No. 1** The agreement involved in the contract of the transfer of property, that the purchaser will pay the tax, is not invalid due to the conflict with the Statute N. 357/1992 Coll. This agreement, which only bounds the parties of the contract and not the tax administrator, does not alter the fact that the taxpayer is the seller.

No. 2

The seller can afterwards, on the grounds of the agreement, demand the compensation of the paid tax from the purchaser.

The order to execute in the way of abrogation of real burden, pursuant to the provision of section 337 subs. 3 of Civil Procedure Code version in force from January the 1st, 2001, is binding for another court to declare the existence of the right corresponding to the real burden even in the case when the person entitled of the real burden has not taken part in the stage of execution proceeding in which the real burden has been abrogated.

In given case the fact that the court has done everything according the law to enable the presence at the trial is decisive.

No. 3

The court has no duty to acquaint also the participant, whose personal presence at the trial is not inevitable, with the date of the trial in the case when the participant had announced the withdrawal of an authorisation to the court after the representative was orderly and on time familiarized with the date of the trial.

No. 4

The appellate review contrary the part of judgement dealing with the costs of proceeding is not admissible pursuant to the Civil Procedure Code version in force since January the 1st, 2001.

No. 5

An appeal contrary the corrective resolution, by which the part of judgement is rectified, is admissible despite an appeal contrary the rectified judgement pursuant the Statute (Civil Procedure Code) is not.

No. 6

The debtor of the obliged person (obligor) has not an urgent legal request, under the provision of section 80 letter c) of Civil Procedure Code, to declare the authenticity of the obligor's claim inflicted by the execution conducted in the way of the commandment of the other claim.

No. 7

The crucial issue to consider if the challenged conduct represents either an unlawful interference to the good reputation of a corporation (under the provision of section 19b subs. 3 of Civil Code) or an unfair competition (under the provision of section 44 subs. 1 of the Commercial Code) is the one if the activity was done within the competition and between the competitors.

No. 8

A contract cannot become invalid only due to an agreement of the contract parties to replace current economic obligation by the commercial one.

No. 9

The court dealing with the bankruptcy petition cannot repeatedly consider the issue of the origin of the claim submitted by the bankruptcy creditor not even as the preliminary question, if the creditor, who has submitted the bankruptcy petition, presents the matured claim for debtor by an enforceable judgement.

The 1st instance court is obliged to present the bankruptcy file together with the claim registrations (being a part of file) to the appeal court under the provision of section 210 subs. 3 of Civil Procedure Code in the appeal procedure contrary the resolution to declare bankruptcy issued by 1st instance court.

The content of the claim registrations may be important to consider if the creditor has submitted the claim for debtor, or to discover the number of the creditors.

VÝBĚROVÝ NABÍDKOVÝ LIST NAKLADATELSTVÍ ORAC, S. R. O.

Periodika 2003

Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourg

Sbírka Orac trestní
Sbírka Orac daňová
Právo a podnikání
Právo a zaměstnání
Trestní právo
Soudce
Zdravotnictví a právo
Daně

celoroční předplatné ks
celoroční předplatné ks
celoroční předplatné ks
celoroční předplatné ks
celoroční předplatné ks
celoroční předplatné ks
celoroční předplatné ks
celoroční předplatné ks
celoroční předplatné ks

(další nabídku najdete na druhé straně)

Po vyplnění odstříhnete, vložte do obálky a odešlete na adresu:

Nakladatelství Orac, s. r. o., Limuzská 2110/8, 100 00 Praha 10.

Kontakt: telefon 274 013 266, fax 274 013 256, e-mail orac@orac.cz

Jako fyzická osoba provozuji cestovní kancelář. Ke svému jménu a příjmení používám dodatek. Jadran (zaměřuji se výhradně na tuto oblast). Protože jsem pod tímto názvem již znám a chci jej nadále používat, musel jsem se nechat podle novely obchodního zákoníku zapsat do obchodního rejstříku. Budu muset vést podvojný účetnictví? Jakou daň budu platit v případě, když se nechám zapsat jako s. r. o.?

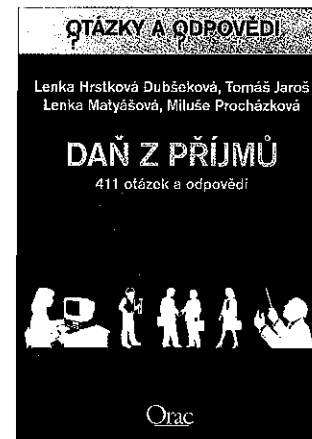
Jsem poplatník účtující v soustavě podvojného účetnictví a z důvodu druhotné platební neschopnosti se mi nedaří hradit vždy včas pojistné na sociální a zdravotní pojištění, které srážím svým zaměstnancům. Jak mám postupovat při zahrnutí uvedených částek do základu daně?

Ve „smlouvě o podpoře sportu“ se sponzor zavázal složit na účet našeho sportovního klubu určitou částku peněz pro pořízení klubové výstroje a k úhradám nákladů spojených s účastí klubu v soutěži a sportovní klub se zavázal mj. k tomu, že vyhoví sponzorovi, aby na svoje náklady umístil svoje propagační návštěví uvnitř sportovního zařízení klubu. Jedná se o reklamu nebo o sponzorský dar?

Náš zaměstnanec žije v domácnosti s manželkou a jejím nezletilým synem z prvního manželství. V současné době je jeho manželka již na mateřské dovolené a očekává narození druhého dítěte. Může tento zaměstnanec uplatnit nezdanitelnou částku na vyživované dítě v domácnosti, i když není starší dítě jeho? Jeho manželka nemá nyní příjmy, z nichž by mohla tento odečet uplatnit.

Za jakých podmínek a v jaké výši mohu jako zaměstnavatel uplatnit v daňově účinných výdajích (nákladech) pojistné, které hradím příslušným pojišťovnám za své zaměstnance na jejich soukromé životní pojištění?

Odpovědi na tyto a více než čtyři stovky dalších aktuálních otázek, zpracované předními odborníky z oblasti správy daní, najdete v publikaci DAŇ Z PŘÍJMŮ – 411 otázek a odpovědí z nové edice OTÁZKY A ODPOVĚDI.

První publikace z nové ediční řady „Otázky a odpovědi“ je rozdělena na dvě části – první je věnována dani z příjmů fyzických osob, druhá pak problematice daní z příjmů právnických osob.

Cílem knihy je seznámit čtenáře s aplikací zákona o daních z příjmů na konkrétních příkladech, s kterými se můžeme běžně setkávat. Zpracování formou dotazů a odpovědí může přispět k lepší orientaci v dané problematice. Uvedené dotazy jsou čerpány přímo z praxe a jsou proto v publikaci uváděny zcela záměrně přesně tak, jak je prezentují daňoví poplatníci.

Judikáty zařazené u jednotlivých odpovědí jsou pro publikační účely upraveny, nelze je však považovat za jednoznačný závazný výklad zákona, neboť nejsou pramenem práva.

kat. č.: OT 1018

cena: 300 Kč

Objednávejte na přiloženém objednacím lístku nebo přímo na adrese:
NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Limuzská 2110/8, 100 00 Praha 10
tel.: 274 013 266, fax: 274 013 256, e-mail: orac@orac.cz, http://www.orac.cz

Knížní publikace

Bohumil Repík: Evropská úmluva o lidských právech a trestní právo	počet:	cena 400 Kč
Jan Čapek: Právníky slovník evropské ochrany lidských práv	počet:	cena 400 Kč
Zdeněk Madar: Slovník definic v českém právu	počet:	cena 390 Kč
Jaromír Šlušť: Světové dějiny policie	počet:	cena 390 Kč
Michal Skřejpek: Texty ke studiu římského práva	počet:	cena 390 Kč
Michal Skřejpek, Petr Bělovský: Případy římského senátora	počet:	cena 59 Kč
Radim Selteneich: Případy amerického soudce	počet:	cena 59 Kč
Lenka Hrstková Dubšková, Tomáš Jaroš,	počet:	cena 300 Kč
Lenka Matyášová, Miluše Procházková: Daň z příjmů – 411 otázek a odpovědí	počet:	cena 250 Kč
Ilona Rašovská: Jak být úspěšný v exekuci	počet:	cena 3100 Kč
ODJ Activ (3x během 12 měsíců rozšiřováno a doplňováno)	počet:	cena 4000 Kč
ODJ Archiv	počet:	cena 3100 Kč

CD Orac Databanka Judikatury (ODJ)

Objednatel:
adresa:
IČO: DIČ:
tel.: fax:
datum podpis

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené předpisem, jenž se opírá o zákonné zmocnění. Jejím vydavatelem je Nejvyšší soud České republiky. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazení rozhodnutí do Sbírky rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa uvedená v tiráži. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce ani nevycházejí z volného uvážení nakladatelství, nýbrž jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Index 47 301

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, sešit 1/2003 (ročník LV) z 25. 1. 2003.

Vydává Nejvyšší soud ČR v NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Limuzská 2110/8, 100 00 Praha 10, IČO 45808937, zapsaném v OR u Městského soudu v Praze dne 1. 9. 1992, oddíl C, vložka 12305

Připomínková místa: Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti ČR, Ministerstvo vnitra ČR, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství.

Předseda redakční rady: JUDr. Pavel Kučera.

Redigují: JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Karel Hasch, JUDr. Pavel Krbek a JUDr. Zdeněk Krčmář.

Adresa redakce: 657 37 Brno, Burešova 20, tel. 541 593 111.

Ročně vycházejí sešity 1–10 a sešit rejstříků.

Rozšiřuje, objednávky předplatného přijímá a informace o prodeji a odběru podává:

NAKLADATELSTVÍ ORAC, s. r. o., Limuzská 8, 100 00 Praha 10.

Nakladatelská redakce: JUDr. Karel Havlíček, Bohumila Weilová

Administrace: NAKLADATELSTVÍ ORAC: tel.: 274 013 266, fax: 274 013 256, e-mail: orac@orac.cz.

Distribuce: Česká pošta, s. p., Postservis OZ Střední Čechy.